



اتاق بازرگانی، صنایع، معادن
و کشاورزی خراسان رضوی
مرکز مطالعات و
بررسی‌های اقتصادی

تورم در خراسان رضوی؛ روندها، شکاف‌های قیمتی و پیشران‌های ساختاری در مقایسه با کشور و استان‌های منتخب

مرکز مطالعات و بررسی‌های اقتصادی
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی
شهریور ۱۴۰۵





اتاق بازرگانی، صنایع، معادن
و کشاورزی خراسان رضوی
مرکز مطالعات و
بررسی‌های اقتصادی

- **عنوان گزارش:** تورم در خراسان رضوی؛ روندها، شکاف‌های قیمتی و پیشران‌های ساختاری در مقایسه با کشور و استان‌های منتخب
- **تهیه کنندگان:** سعیده به نژاد، فاطمه میرحسینی
- **ناظر:** سمیرا سبزواری
- **واژگان کلیدی:** تورم، نقطه به نقطه، سالانه
- **شناسه گزارش:** RE-MR01-1405-09
- **تاریخ انتشار:** شهریور ۱۴۰۵

تماس با مرکز مطالعات و بررسی‌های اقتصادی : ۳۲۲۱۶۰۰ داخلی ۲۱۰

هدف اصلی این گزارش، بررسی وضعیت تورم در استان خراسان رضوی و تبیین جایگاه استان در مقایسه با متوسط کشور و تعدادی از استان‌های منتخب بوده است. در این راستا، ابتدا روند شاخص قیمت مصرف‌کننده و نرخ تورم در گروه‌های اصلی بررسی و سپس زیرگروه‌هایی که افزایش قیمت در آن‌ها شدیدتر از متوسط کشور بوده، شناسایی شده‌اند. در ادامه نیز با انتخاب چند استان بر مبنای شاخص‌هایی مانند متوسط درآمد و هزینه سالانه خانوار شهری، ساختار اقتصادی و نزدیکی نسبی به شرایط خراسان رضوی، وضعیت تورمی و ضرایب اهمیت گروه‌های مصرفی استان با این استان‌ها مقایسه شده است. در نهایت، تلاش شده است مشخص شود تفاوت تورمی خراسان رضوی با کشور و سایر استان‌ها بیشتر در کدام گروه‌ها متمرکز است و آیا اختلاف ضرایب اهمیت سبد مصرفی خانوار را می‌توان صرفاً با تفاوت سطح درآمد توضیح داد یا خیر.

بخش اول:

در بخش نخست گزارش، روند شاخص قیمت و نرخ تورم خراسان رضوی با متوسط کشور مقایسه شده است. نتایج نشان داد که سطح عمومی قیمت‌ها در استان و کشور در کل دوره مورد بررسی روندی افزایشی داشته، اما شدت افزایش قیمت و فاصله استان با کشور در طول زمان ثابت نبوده است. در برخی مقاطع، شاخص و نرخ تورم خراسان رضوی کمتر یا نزدیک به متوسط کشور بوده، اما در سال‌های اخیر، به‌ویژه از انتهای سال ۱۴۰۴، شاخص قیمت در استان عمدتاً از متوسط کشور پیشی گرفته و فاصله آن با کشور در سال ۱۴۰۵ افزایش یافته است. در میان زیرگروه‌ها روند شاخص قیمت در خراسان رضوی نشان می‌دهد که در گروه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات، سطح شاخص استان تقریباً در سراسر دوره بالاتر از میانگین کشور بوده است. در گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات نیز، جایگاه شاخص خراسان رضوی نسبت به متوسط کشور در طول دوره یکسان نبوده است؛ به‌گونه‌ای که در برخی ماه‌ها شاخص استان بالاتر و در برخی ماه‌ها پایین‌تر از متوسط کشور قرار داشته است. با این حال، از ماه‌های پایانی سال ۱۴۰۴ به بعد، شاخص استان عمدتاً از متوسط کشور پیشی گرفته و در سال ۱۴۰۵ نیز این فاصله حفظ شده است. در مجموع، سه ویژگی در روند تورمی خراسان رضوی قابل تشخیص است: نخست، قرار گرفتن سطح شاخص کل استان بالاتر از متوسط کشور از آذر ۱۴۰۳ به بعد؛ دوم، نقش برجسته‌تر خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات در شکل‌گیری فاصله شاخص استان و کشور؛ و سوم، افزایش فاصله تورمی در گروه غیرخوراکی و خدمات طی ماه‌های اخیر.

بخش دوم:

در بخش دوم گزارش، روند تورم گروه‌ها و زیرگروه‌های اصلی سبد مصرفی خانوار در خراسان رضوی با متوسط کشور مقایسه شده است. بررسی گروه‌ها و زیرگروه‌های سبد مصرفی نشان می‌دهد که منشأ تورم بالاتر خراسان رضوی نسبت به کشور، افزایش هم‌زمان قیمت همه اقلام نیست؛ بلکه از عملکرد متفاوت چند زیرگروه ناشی می‌شود. در بخش خوراکی‌ها، **نان و غلات، شیر، پنیر و تخم‌مرغ، میوه و خشکبار و قند، شکر و شیرینی‌ها** مهم‌ترین کانون‌های فشار تورمی اخیر استان هستند؛ زیرا نرخ تورم آن‌ها عموماً از کشور بالاتر بوده یا شکاف آن‌ها در حال افزایش است. در مقابل، تورم گوشت قرمز و ماکیان همچنان کمتر از کشور است و در سبزیجات نیز نشانه‌هایی از تعدیل رشد قیمت در ماه‌های اخیر دیده می‌شود.

در کالاهای غیرخوراکی و خدمات نیز **مسکن، خرید وسایل نقلیه و پوشاک و کفش** در افزایش فشار تورمی استان نقش برجسته‌تری داشته‌اند؛ به‌ویژه تورم مسکن و پوشاک عمده‌تاً بالاتر از کشور بوده و رشد قیمت وسایل نقلیه از اواخر ۱۴۰۴ شتاب گرفته است. در مقابل، شاخص و تورم آب، برق و سوخت در ماه‌های اخیر پایین‌تر از متوسط کشور قرار دارد. بنابراین، پایش و سیاست‌گذاری باید بر زیرگروه‌هایی متمرکز شود که هم شکاف تورمی پایدار یا رو به افزایش با متوسط کشور دارند و هم سهم مؤثری در هزینه خانوار ایفا می‌کنند؛ به‌ویژه اقلام خوراکی ضروری، مسکن.

بخش سوم:

در بخش بعدی، وضعیت خراسان رضوی با تعدادی از استان‌های منتخب مقایسه شده است. در این قسمت انتخاب استان‌ها صرفاً بر اساس هم‌جواری جغرافیایی صورت نگرفته، بلکه جایگاه آن‌ها از نظر متوسط درآمد و هزینه خانوار شهری و برخی ویژگی‌های اقتصادی و ساختاری نیز در نظر گرفته شده است. استان‌های تهران، اصفهان، فارس، خراسان جنوبی و کرمان به‌عنوان استان‌های مقایسه‌ای انتخاب شده‌اند تا خراسان رضوی هم با استان‌های دارای درآمد و هزینه بالاتر، هم با استان‌های دارای شرایط اقتصادی نزدیک‌تر و هم با یک استان هم‌جوار مقایسه شود. با این حال، باید توجه داشت که هیچ‌یک از این استان‌ها از همه جنبه‌ها کاملاً مشابه خراسان رضوی نیستند و نتایج این مقایسه باید با در نظر گرفتن تفاوت‌های جمعیتی، اقتصادی، جغرافیایی و ساختاری تفسیر شود.

بررسی متوسط درآمد سالانه خانوار شهری نشان داد که خراسان رضوی با درآمدی حدود ۲۵۹.۶ میلیون تومان در جایگاه بیست و یکم کشور قرار دارد. متوسط هزینه سالانه خانوار شهری استان نیز حدود ۲۰۳.۸ میلیون تومان بوده است؛ بنابراین، تقریباً ۷۸.۵ درصد درآمد خانوار شهری استان صرف هزینه‌های سالانه می‌شود. این نسبت بیانگر آن است که بخش بزرگی از درآمد خانوارهای استان برای تأمین مخارج مصرفی هزینه می‌شود و ظرفیت پس‌انداز و تاب‌آوری آن‌ها در برابر افزایش قیمت‌ها و شوک‌های اقتصادی محدود است. در میان استان‌های منتخب، تهران، اصفهان و فارس از نظر درآمد و هزینه خانوار در جایگاه بالاتری از خراسان رضوی قرار دارند، خراسان جنوبی جایگاهی نزدیک‌تر دارد و کرمان از نظر برخی شاخص‌های درآمدی و هزینه‌ای در رتبه پایین‌تری قرار گرفته است. در نتیجه، مقایسه این استان‌ها دامنه‌ای از شرایط مختلف درآمدی و مصرفی را پوشش می‌دهد.

در ادامه، برای بررسی رابطه میان سطح درآمد و ساختار سبد مصرفی خانوار، ضرایب اهمیت گروه‌ها و زیرگروه‌ها با استفاده از چارچوب قانون انگل تحلیل شده است. بر اساس قانون انگل، با افزایش درآمد خانوار، سهم مخارج خوراکی از کل هزینه‌ها کاهش می‌یابد؛ بنابراین، در حالت کلی انتظار می‌رود استان‌های برخوردار از درآمد بالاتر، ضریب اهمیت کمتری برای خوراکی‌ها و سهم بیشتری برای کالاهای غیرخوراکی و خدمات داشته باشند. مقایسه متوسط درآمد خانوار شهری و ضرایب اهمیت استان‌های منتخب نشان داد که این قاعده می‌تواند بخشی از تفاوت‌های موجود را توضیح دهد، اما نتایج به‌طور کامل با قانون انگل منطبق نیست.

به عبارت دیگر، ترتیب استان‌ها از نظر سطح درآمد با ترتیب آن‌ها از نظر ضریب اهمیت خوراکی‌ها یا سایر گروه‌های مصرفی کاملاً یکسان نبود. در برخی موارد، استان‌هایی با درآمد نزدیک، ضرایب اهمیت متفاوتی داشتند و در مقابل، بعضی استان‌ها با سطوح درآمدی متفاوت، از ساختار مصرفی نسبتاً مشابهی برخوردار بودند. بنابراین، یافته‌های گزارش تأیید نمی‌کند که اختلاف ضرایب اهمیت میان استان‌های منتخب صرفاً تابع متوسط درآمد خانوار شهری باشد. قانون انگل تنها رابطه میان سطح درآمد و سهم هزینه خوراکی را مورد توجه قرار می‌دهد، درحالی‌که ساختار سبد مصرفی خانوار تحت تأثیر مجموعه وسیع‌تری از عوامل قرار دارد.

از جمله دیگر عوامل مؤثر بر تفاوت ضرایب اهمیت می‌توان به فرهنگ و الگوی مصرف، اندازه و ترکیب خانوار، ساختار سنی جمعیت، نرخ شهرنشینی، قیمت و سهم مسکن در مخارج خانوار، شرایط اقلیمی، دسترسی به کالاها و خدمات، ساختار تولید و توزیع، هزینه حمل‌ونقل و ... در استان‌ها اشاره کرد. برای مثال، بالا بودن قیمت یا سهم مسکن می‌تواند حتی در استان‌های دارای درآمد بالا، سهم سایر گروه‌ها از کل هزینه خانوار را کاهش دهد.

مقایسه خراسان رضوی با استان‌های منتخب نشان می‌دهد که اگرچه روند تورم نقطه‌به‌نقطه در این استان‌ها طی سال‌های اخیر عمدتاً هم‌جهت بوده است، اما خراسان رضوی در اسفند ۱۴۰۴ در زمره استان‌های دارای بالاترین نرخ تورم قرار داشته است. این استان با تورم نقطه‌به‌نقطه ۷۹.۷ درصدی در شاخص کل، پس از خراسان جنوبی در رتبه دوم قرار گرفته و در گروه‌های "خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات" و "کالاهای غیرخوراکی و خدمات" نیز به‌ترتیب با نرخ‌های ۱۲۰.۸ و ۵۵.۸ درصد، بالاترین نرخ تورم را در میان استان‌های منتخب ثبت کرده است. با این حال، جابه‌جایی رتبه استان‌ها در طول دوره نشان می‌دهد که نمی‌توان صرفاً بر مبنای رتبه یک ماه، درباره وضعیت بلندمدت تورم استان‌ها قضاوت کرد. با وجود این، قرارگرفتن خراسان رضوی در رتبه‌های بالای تورمی در اسفند ۱۴۰۴، به‌ویژه در گروه خوراکی‌ها، بیانگر تشدید فشارهای قیمتی بر خانوارهای استان است.

در سطح زیرگروه‌ها نیز خراسان رضوی در اغلب اقلام اثرگذار بر معیشت خانوار، از جمله نان و غلات، گوشت، لبنیات، روغن‌ها، مسکن و اجاره و بهداشت و درمان، در میان دو استان با بالاترین تورم قرار داشته است. با این حال، اثر هر گروه بر تورم کل صرفاً به نرخ رشد قیمت آن وابسته نیست و وزن آن در سبد مصرفی خانوار نیز تعیین‌کننده است.

با توجه به جایگاه زیارتی و زائرپذیری خراسان رضوی، در جریان تهیه گزارش این فرض نیز بررسی شد که آیا ورود زائران و افزایش تقاضا در ماههای زیارتی می‌تواند موجب افزایش مشخص و تکرارشونده تورم ماهانه برخی زیرگروه‌ها شود. برای این منظور، نرخ تورم ماهانه گروه‌های مرتبط در ماههای زائرپذیر بررسی شد. با این حال، نتایج وجود یک رابطه منظم، پایدار و قابل اتکا میان ماههای زیارتی و افزایش تورم ماهانه را تأیید نکرد. در بعضی ماه‌ها افزایش تورم مشاهده شد، اما این افزایش در تمام دوره‌ها و زیرگروه‌ها تکرار نشد و در مواردی نیز تغییرات قیمت می‌توانست ناشی از عوامل دیگری مانند نوسانات فصلی، تغییر قیمت‌های ملی، سیاست‌های تنظیم بازار، تغییر هزینه تولید و حمل‌ونقل یا تحولات عرضه باشد.

به همین دلیل، برای جلوگیری از استنتاج غیرمستند، نتایج مربوط به ماههای زیارتی در گزارش نهایی به‌عنوان یک رابطه قطعی ارائه نشد. اثبات چنین رابطه‌ای به داده‌های تفصیلی‌تر درباره تعداد زائر، میزان تقاضا، عرضه کالا و سایر عوامل مؤثر بر قیمت‌ها و نیز استفاده از روش‌های اقتصادسنجی نیاز دارد.

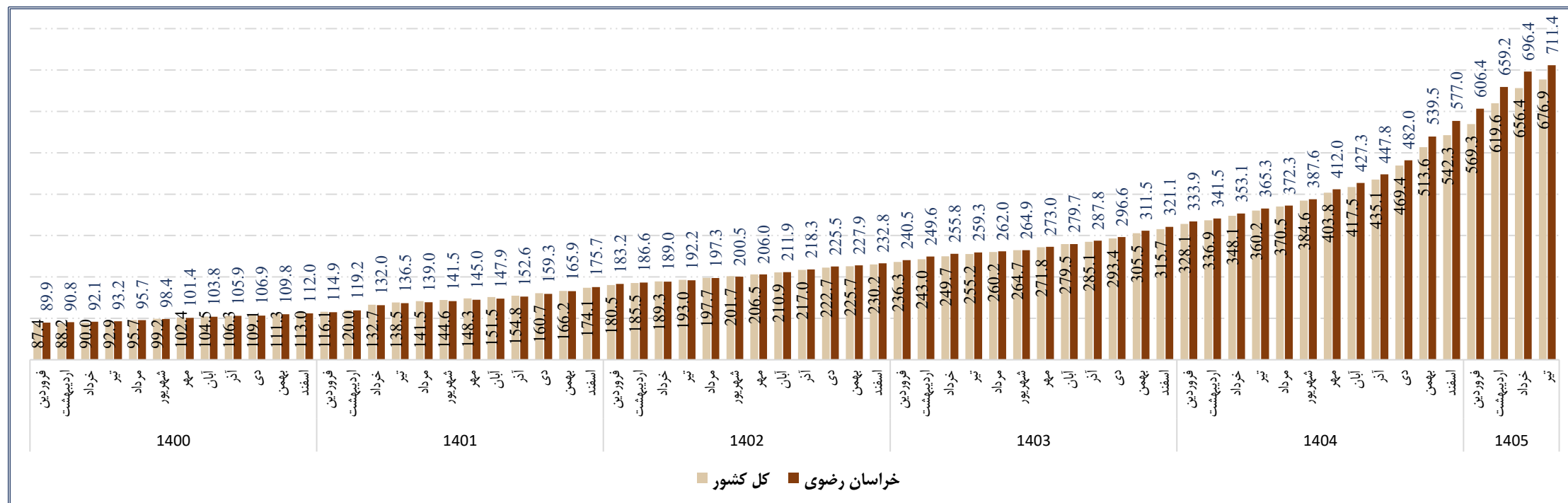
از این رو، تبیین دقیق تفاوت نرخ تورم خراسان رضوی با سایر استان‌ها و شناسایی عوامل مؤثر بر آن، نیازمند انجام گزارش‌های تکمیلی و برآورد مدل‌های اقتصادسنجی است. در این بررسی‌ها باید هم‌زمان نقش متغیرهایی مانند ساختار تولید و توزیع، هزینه حمل‌ونقل، قیمت و اجاره مسکن، درآمد و الگوی مصرف خانوار، سهم خدمات و گردشگری مذهبی، جمعیت شناور و سایر ویژگی‌های اقتصادی و جمعیتی استان‌ها ارزیابی شود تا بتوان سهم و میزان اثرگذاری هر عامل را در شکل‌گیری تورم استانی به‌طور دقیق تعیین کرد.



اتاق بازرگانی، صنایع، معادن
و کشاورزی خراسان رضوی
مرکز مطالعات و
بررسی‌های اقتصادی

مقایسه تورم استان و کل کشور

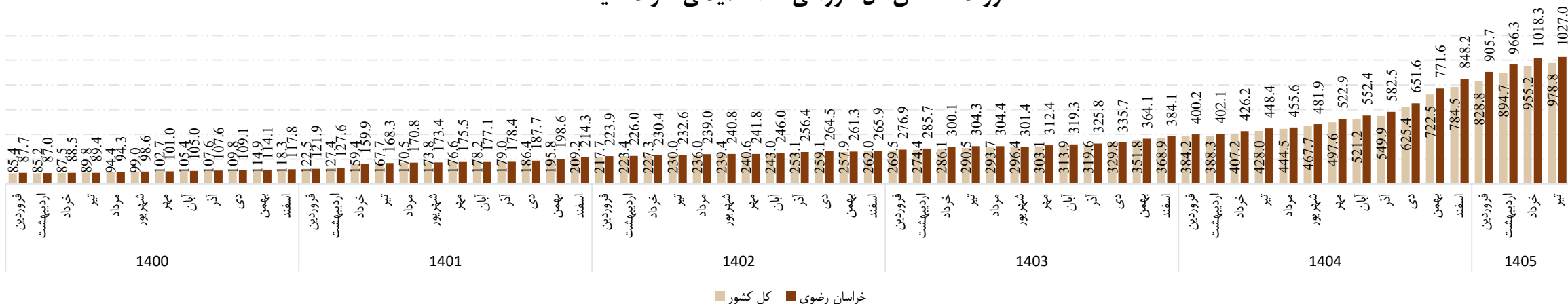
روند شاخص کل استان و کشور از فروردین ۱۴۰۰ تا تیرماه ۱۴۰۵



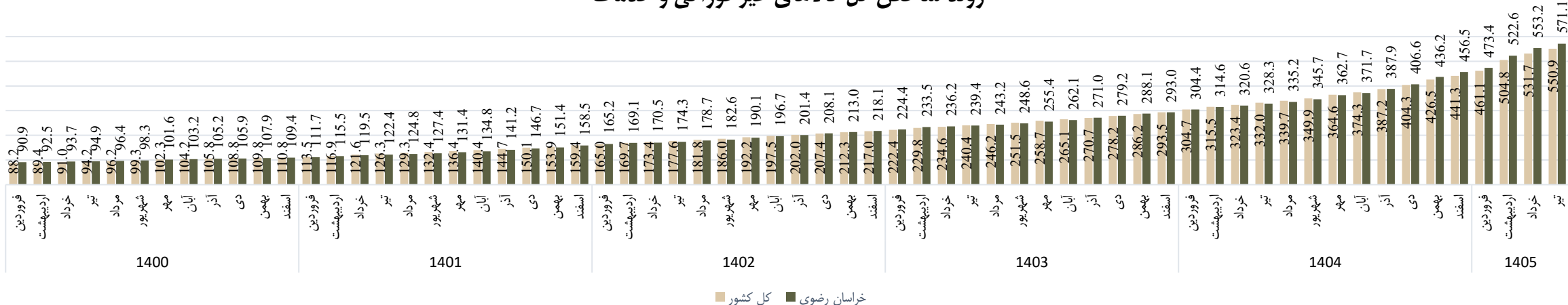
از آذر ۱۴۰۳، شاخص کل قیمت در خراسان رضوی از متوسط کشور بالاتر بوده است. این موضوع نشان می‌دهد افزایش تجمعی سطح عمومی قیمت‌ها در استان، بیشتر از میانگین کشور بوده و فشار هزینه زندگی در استان تشدید شده است. با توجه به پایین‌تر بودن جایگاه درآمدی خانوارهای استان، این شکاف قیمتی می‌تواند قدرت خرید خانوارها را بیش از متوسط کشور تضعیف کند.

رشد شاخص کل خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات و کالاهای غیر خوراکی و خدمات در استان و کشور

رشد شاخص کل خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات



رشد شاخص کل کالاهای غیر خوراکی و خدمات



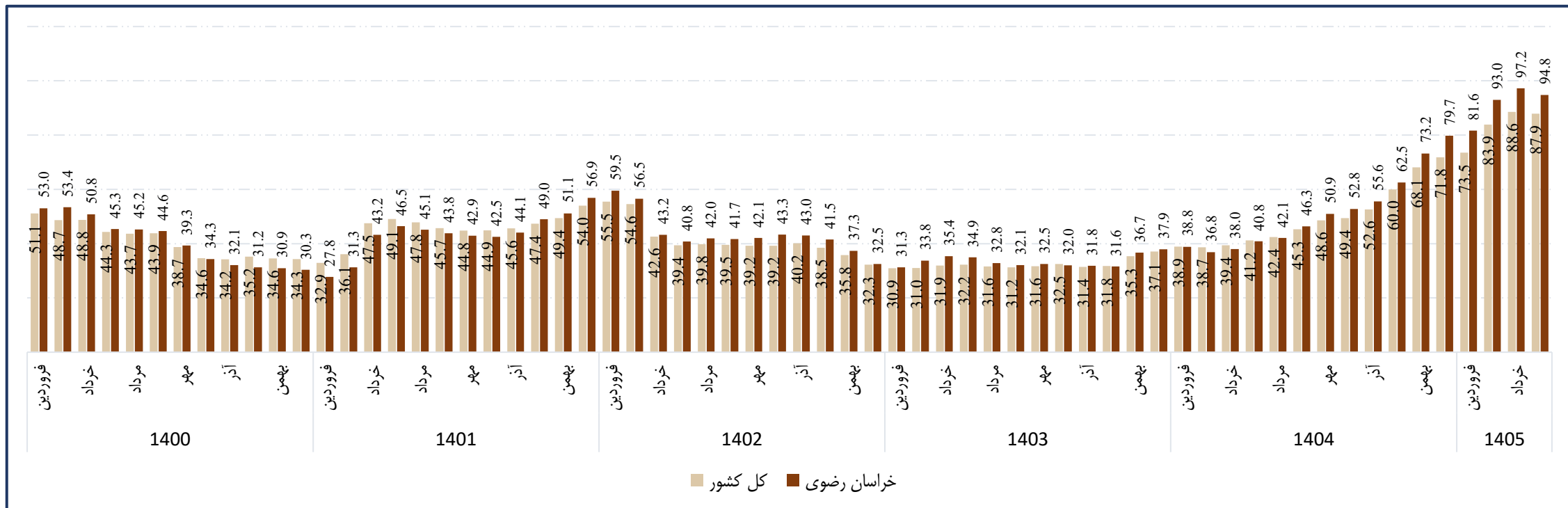
روند شاخص کل خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات و کالاهای غیر خوراکی و خدمات در استان و کشور

- روند شاخص قیمت در خراسان رضوی نشان می‌دهد که در گروه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات، سطح شاخص استان تقریباً در سراسر دوره بالاتر از میانگین کشور بوده است. هرچند در ابتدای دوره فاصله استان و کشور بسیار محدود است، اما از ابتدای سال ۱۴۰۴ به بعد، سرعت افزایش شاخص خوراکی‌ها در خراسان رضوی بیشتر از میانگین کشور بوده و شکاف آن افزایش یافته است. در انتهای دوره نیز شاخص خوراکی‌های استان به بیش از هزار واحد رسیده، در حالی که شاخص متناظر کشور در سطح پایین‌تری قرار دارد. این روند بیانگر آن است که رشد قیمت کالاهای ضروری و خوراکی در خراسان رضوی از متوسط کشور شدیدتر بوده و یکی از عوامل اصلی بالاتر بودن شاخص کل استان محسوب می‌شود.
- در گروه کالاهای غیر خوراکی و خدمات، جایگاه شاخص خراسان رضوی نسبت به متوسط کشور در طول دوره یکسان نبوده است؛ به گونه‌ای که در برخی ماه‌ها شاخص استان بالاتر و در برخی ماه‌ها پایین‌تر از متوسط کشور قرار داشته است. با این حال، از ماه‌های پایانی سال ۱۴۰۴ به بعد، شاخص استان عمدتاً از متوسط کشور پیشی گرفته و در سال ۱۴۰۵ نیز این فاصله حفظ شده است. در آخرین ماه مورد بررسی، شاخص کالاهای غیر خوراکی و خدمات در خراسان رضوی به ۵۷۱.۱ رسیده، در حالی که مقدار متناظر آن در کشور ۵۵۰.۹ بوده است. با وجود این، فاصله خراسان رضوی از متوسط کشور در این گروه، در مقایسه با گروه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات، همچنان محدودتر است.

در مجموع، هر دو بخش در شکل‌گیری تورم بالاتر خراسان رضوی نسبت به کشور مؤثر بوده‌اند، اما عامل برجسته‌تر، شتاب بیشتر قیمت خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات در استان است.



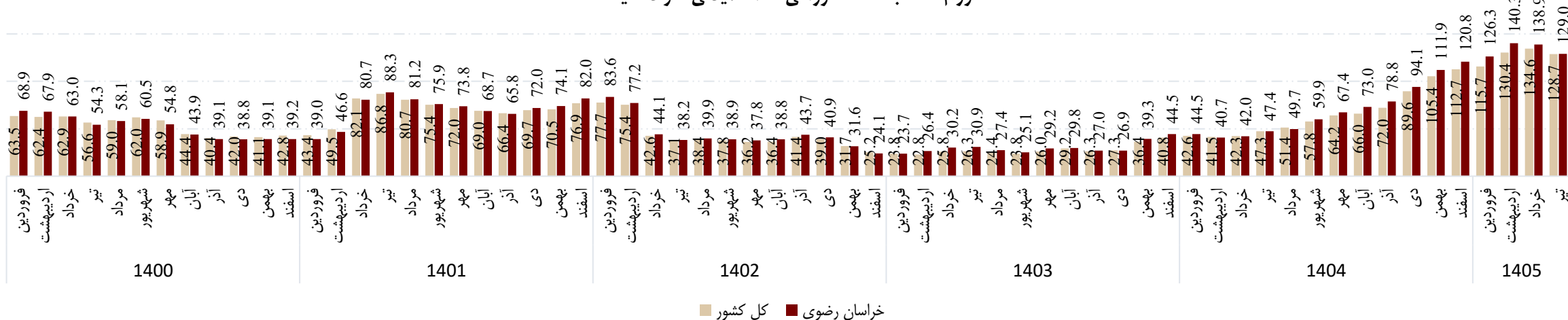
روند تورم نقطه به نقطه استان و کشور از فروردین ۱۴۰۰ تا تیرماه ۱۴۰۵



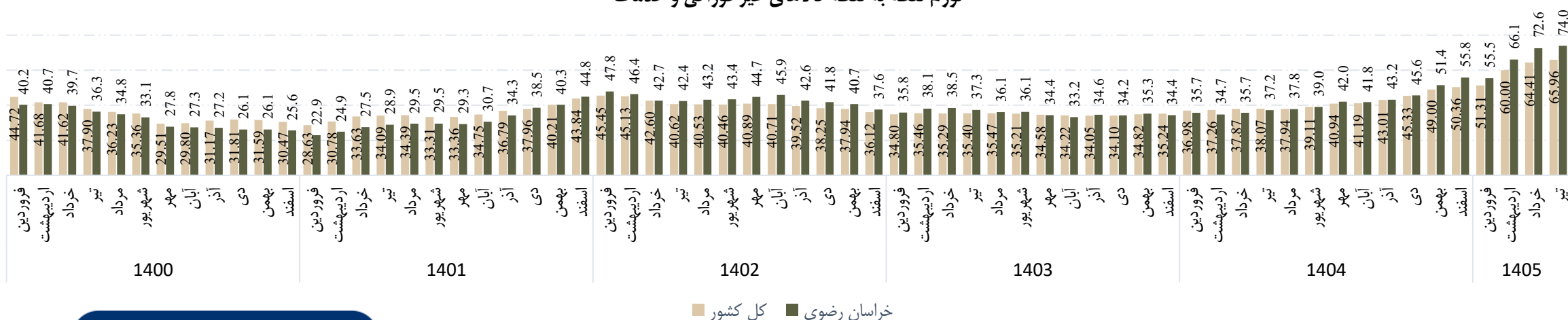
تورم نقطه‌به‌نقطه کل در خراسان رضوی در بیشتر ماه‌های دوره مورد بررسی بالاتر از متوسط کشور بوده است. هرچند در برخی مقاطع اختلاف استان و کشور محدود یا موقتاً معکوس شده، اما در ماه‌های اخیر، هم‌زمان با افزایش شدید تورم نقطه‌به‌نقطه، فاصله استان از کشور نیز بیشتر شده است. در تیر ۱۴۰۵، تورم نقطه‌به‌نقطه کل استان ۹۴.۸ درصد بوده، در حالی که این نرخ برای کشور ۸۷.۹ درصد ثبت شده است؛ یعنی شکاف استان با کشور به ۶.۹ واحد درصد رسیده است.

روند تورم نقطه به نقطه خوراکی ها و آشامیدنی ها و دخانیات استان و کشور از فروردین ۱۴۰۰ تا تیرماه ۱۴۰۵

تورم نقطه به نقطه خوراکی ها، آشامیدنی ها و دخانیات



تورم نقطه به نقطه کالاهای غیر خوراکی و خدمات



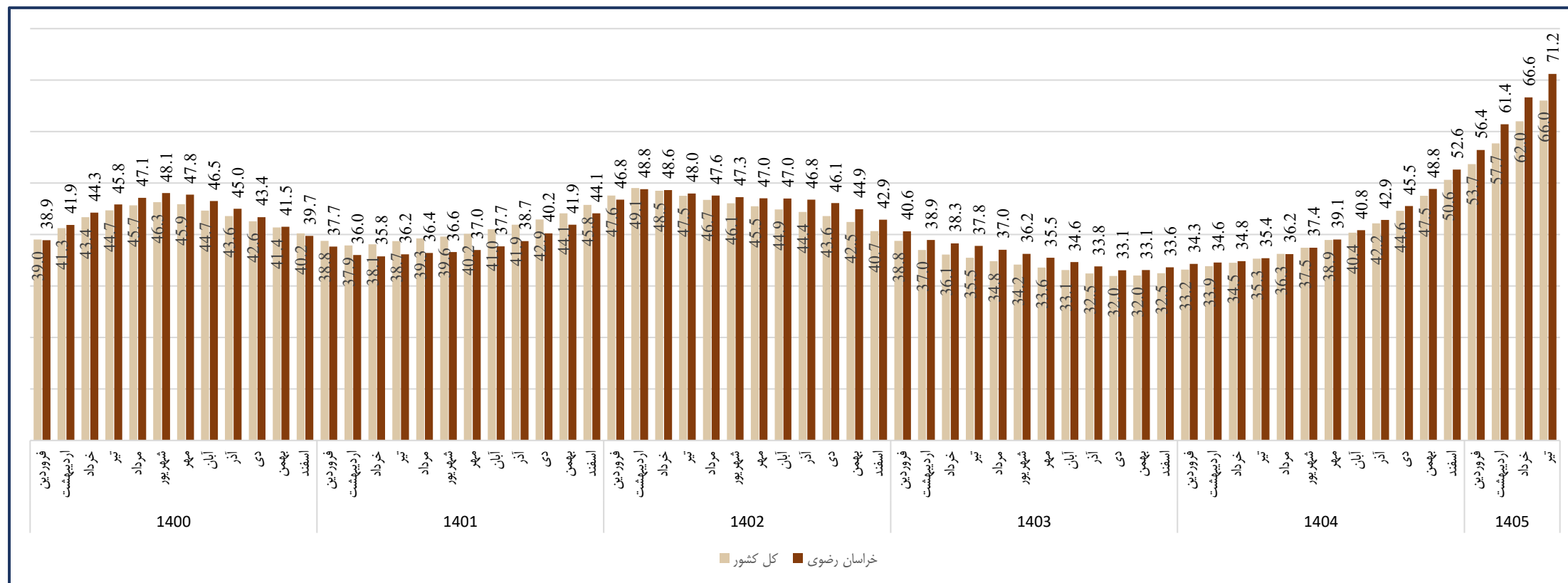
روند تورم نقطه به نقطه خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها و دخانیات استان و کشور از فروردین ۱۴۰۰ تا تیرماه ۱۴۰۵

- تورم نقطه به نقطه خوراکی‌ها پرنوسان‌ترین بخش تورم: پس از جهش سال ۱۴۰۱ و کاهش آن تا محدوده ۲۰ تا ۴۰ درصد در سال ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳، از نیمه دوم ۱۴۰۴ دوباره افزایش یافته و در سال ۱۴۰۵ به بیش از ۱۳۰ درصد رسیده است.
- در اوج اخیر، تورم خوراکی کشور در اردیبهشت ۱۴۰۵ به حدود ۱۳۴۶ درصد و خراسان رضوی به ۱۴۰۳ درصد رسید. اگرچه جایگاه استان و کشور در ماه‌های مختلف جابه‌جا شده، اما در ماه‌های اخیر سطح تورم خوراکی استان همچنان بالاتر از میانگین کشور بوده است.
- تورم کالاهای غیرخوراکی و خدمات: این نرخ تا سال ۱۴۰۳ عمدتاً در محدوده ۳۰ تا ۴۵ درصد قرار داشته؛ اما از اواخر ۱۴۰۴ وارد مسیر افزایشی شده است. در تیرماه ۱۴۰۵، تورم غیرخوراکی و خدمات در خراسان رضوی به ۷۴ درصد رسید و از متوسط ۶۵.۹۶ درصدی کشور پیشی گرفته؛ بنابراین فشار تورمی استان دیگر صرفاً به خوراکی‌ها محدود نیست.

جهش خوراکی‌ها عامل اصلی تشدید تورم است، اما افزایش هم‌زمان تورم غیرخوراکی و خدمات و عبور آن از میانگین کشور، از گسترده‌تر و ماندگارتر شدن فشار تورمی در خراسان رضوی حکایت دارد.



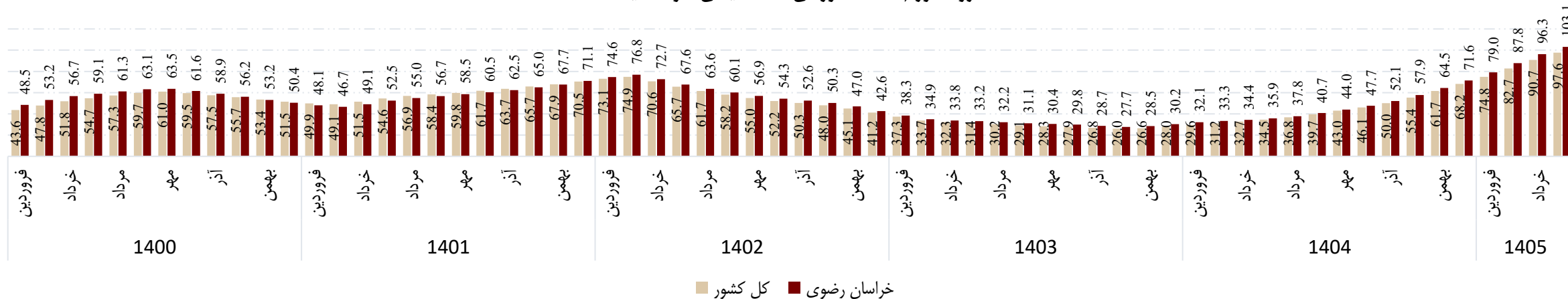
روند تورم سالانه استان و کشور از فروردین ۱۴۰۰ تا تیرماه ۱۴۰۵



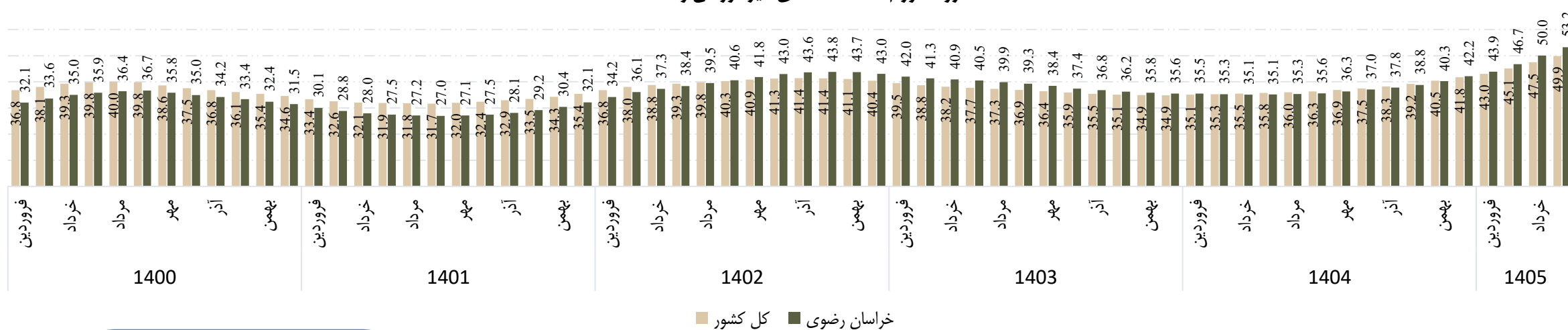
- نرخ تورم خراسان رضوی در بیشتر ماه‌های دوره، بالاتر از متوسط کشور بوده است. روند تورم سالانه در استان و کشور پس از کاهش نسبی در سال ۱۴۰۳، از سال ۱۴۰۴ وارد روندی صعودی شده است. این افزایش در سال ۱۴۰۵ شتاب گرفته و فاصله استان با کشور نیز بیشتر شده است. از آنجا که تورم سالانه میانگین تغییرات قیمت در دوازده ماه منتهی به هر ماه را نشان می‌دهد، بالاتر بودن آن در استان بیانگر تداوم فشار تورمی در بازه‌ای بلندتر است و صرفاً به نوسان‌های کوتاه‌مدت محدود نمی‌شود.
- در تیر ۱۴۰۵، نرخ استان به ۷۱.۲ درصد رسیده که ۵.۲ واحد بالاتر از متوسط کشور (۶۶ درصد) است.

روند تورم سالانه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات و کالاهای غیر خوراکی و خدمات کشور

روند تورم سالانه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات



روند تورم سالانه کالاهای غیر خوراکی و خدمات



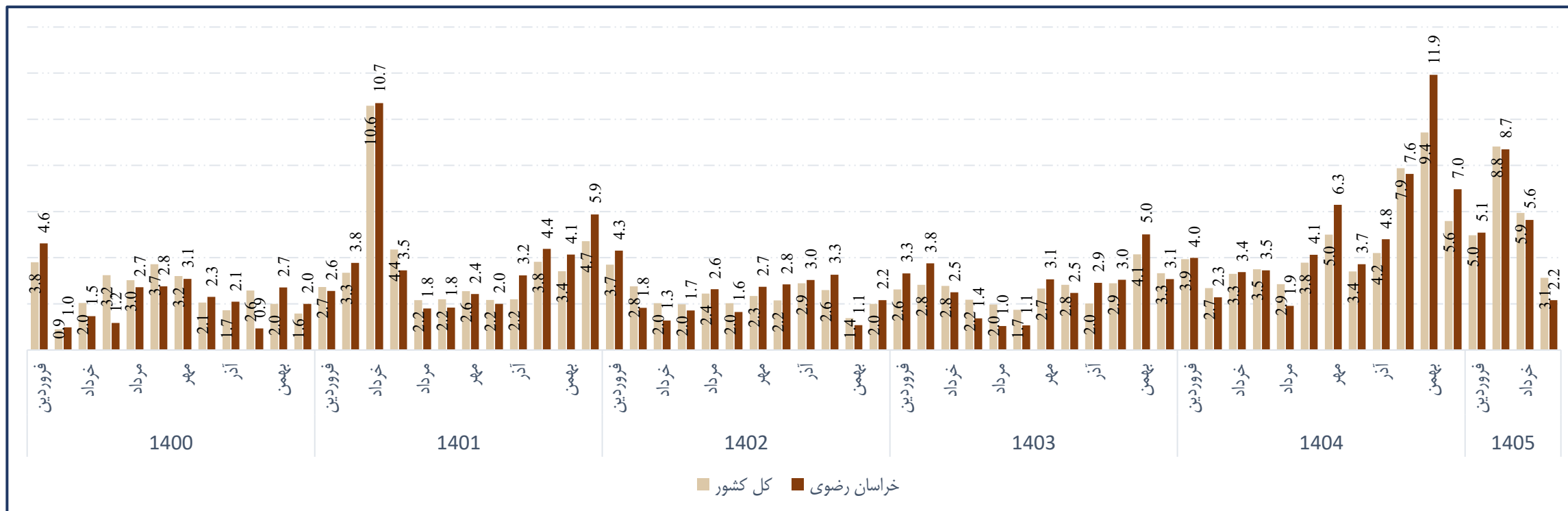
روند تورم سالانه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات و کالاهای غیر خوراکی و خدمات استان و کشور

- تورم سالانه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات در خراسان رضوی عموماً بالاتر از متوسط کشور بوده و از نظر جهت حرکت، تا حد زیادی با روند تورم سالانه کل استان همسو است. این هم‌جهتی نشان می‌دهد که تحولات قیمت خوراکی‌ها نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری تورم عمومی استان داشته است. تورم سالانه این گروه پس از روند نزولی از اوج سال ۱۴۰۱ تا کف سال ۱۴۰۳، از نیمه دوم سال ۱۴۰۴ دوباره افزایش یافت و در تیر ۱۴۰۵ به ۱۰۳.۱ درصد در خراسان رضوی رسید؛ در حالی که این نرخ در کشور ۹۷.۶ درصد بود.
- از اواخر سال ۱۴۰۴، تورم خوراکی‌ها در خراسان رضوی از متوسط کشور پیشی گرفته و فاصله آن به تدریج افزایش یافته است.
- تورم سالانه گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات نیز که طی سال‌های ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴ عمدتاً در محدوده ۳۰ تا ۴۰ درصد قرار داشت، از اواخر ۱۴۰۴ روندی افزایشی به خود گرفته است.
- نرخ تورم این گروه در تیر ۱۴۰۵ در خراسان رضوی به ۵۳.۲ درصد رسید که ۴.۲ واحد درصد بالاتر از متوسط کشوری (۴۹ درصد) است.

هم‌زمانی افزایش تورم در هر دو گروه و بیشتر بودن آن از متوسط کشور، از تشدید و فراگیر شدن فشار هزینه‌های معیشتی بر خانوارهای استان حکایت دارد.



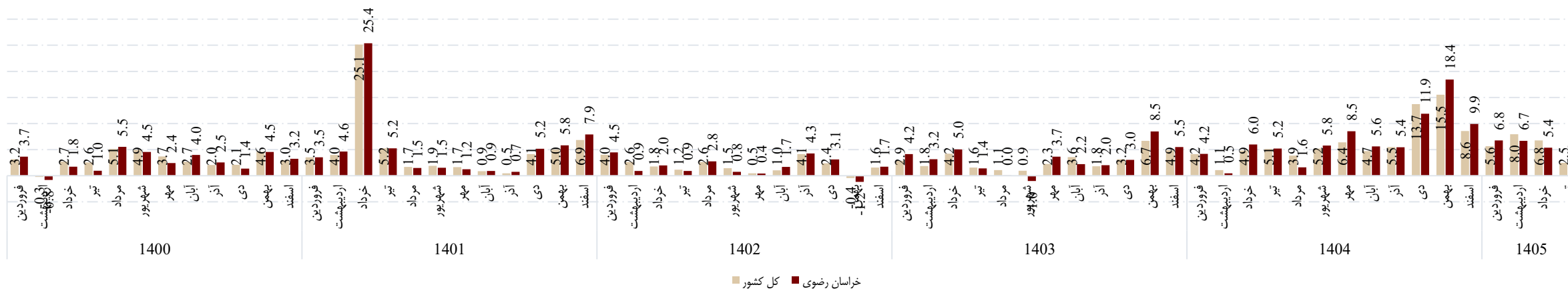
روند تورم ماهانه استان و کشور از فروردین ۱۴۰۰ تا تیرماه ۱۴۰۵



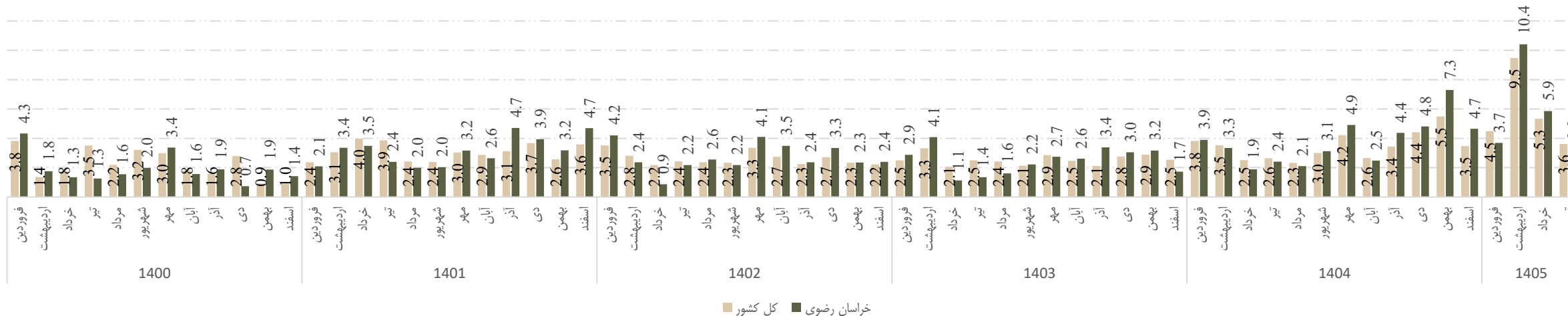
- تورم ماهانه خراسان رضوی در طول دوره مورد بررسی نوسان قابل توجهی داشته است؛ با این حال، از اواخر سال ۱۴۰۴ سطح و دامنه نوسانات آن نسبت به متوسط کشور افزایش یافته است. اوج این روند در بهمن ۱۴۰۴ مشاهده می‌شود؛ به طوری که تورم ماهانه استان به ۱۱.۹ درصد رسید که به مراتب بالاتر از نرخ ۹.۴ درصدی کشور بود.
- با وجود تداوم سطح بالای تورم ماهانه، از اردیبهشت ۱۴۰۵ نرخ تورم ماهانه خراسان رضوی از متوسط کشور کمتر شده است؛ به طوری که در اردیبهشت، خرداد و تیر، تورم استان به ترتیب ۸.۷، ۵.۶ و ۲.۲ درصد، در برابر ۸.۸ و ۵.۹ و ۳.۱ درصد در کشور بوده است.

رند تورم ماهانه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات استان و کشور از فروردین ۱۴۰۰ تا تیرماه ۱۴۰۵

تورم ماهانه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات



تورم ماهانه کالاهای غیرخوراکی و خدمات



روند تورم ماهانه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات استان و کشور از فروردین ۱۴۰۰ تا تیرماه ۱۴۰۵

- تورم ماهانه گروه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات در خراسان رضوی طی دوره مورد بررسی نوسان بیشتری نسبت به کشور داشته و در برخی مقاطع، به‌ویژه انتهای سال ۱۴۰۴، اختلاف محسوسی با متوسط کشوری نشان می‌دهد.
- در گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات نیز از نیمه دوم سال ۱۴۰۴ شتاب تورمی کشور و به خصوص استان افزایش یافته و در اردیبهشت ۱۴۰۵ به سطح بالایی رسیده است؛ هرچند در ماه‌های بعد، روند تعدیل مشاهده می‌شود.
- به طور کلی تورم ماهانه در مقایسه با تورم نقطه‌به‌نقطه و سالانه، نوسان بیشتری دارد؛ زیرا تغییرات قیمت را فقط نسبت به ماه قبل اندازه‌گیری می‌کند و به شوک‌های کوتاه‌مدت، عوامل فصلی، تغییر قیمت اقلام خوراکی، نوسان هزینه حمل‌ونقل، اجاره و خدمات حساس‌تر است. بنابراین، بالا یا پایین بودن تورم ماهانه یک استان در یک ماه مشخص، لزوماً به معنای تغییر پایدار در روند تورم آن نیست.
- در تحلیل تورم ماهانه خراسان رضوی، باید به جای تمرکز بر یک ماه، به تداوم اختلاف استان با کشور در چند ماه متوالی توجه کرد. با توجه به اینکه از اردیبهشت سال جاری نرخ تورم ماهانه استان از کشور پایین‌تر قرار گرفته، می‌توان گفت در ماه‌های اخیر شتاب افزایش قیمت‌ها نسبت به ماه قبل، تا حدی کمتر از متوسط کشور بوده است. هرچند نرخ تورم ماهانه خراسان رضوی در برخی از ماه‌های اخیر پایین‌تر از متوسط کشور قرار گرفته است، این تغییر باید در کنار روند شاخص کل و تورم نقطه‌به‌نقطه ارزیابی شود. بر این اساس، کاهش نسبی تورم ماهانه بیشتر بیانگر تغییر در آهنگ رشد قیمت‌ها در کوتاه‌مدت است و برای قضاوت درباره تداوم یا تغییر مسیر روند تورم، رصد ماه‌های آتی ضروری خواهد بود.





- بررسی هم‌زمان سطح شاخص قیمت و سه سنج تورم نشان می‌دهد که الگوی تورمی خراسان رضوی در دوره مورد بررسی، عمدتاً بالاتر از متوسط کشور بوده است؛ با این تفاوت که شدت و استمرار این فاصله در گروه‌های کالایی و دوره‌های زمانی یکسان نیست.
- شاخص قیمت مصرف‌کننده: از آذر ۱۴۰۳ به بعد، شاخص کل استان به‌طور مستمر بالاتر از کشور قرار گرفته و فاصله آن در ماه‌های اخیر افزایش یافته است. در تیر ۱۴۰۵، شاخص کل در استان ۷۱۱.۴ و در کشور ۶۷۶.۹ بوده است. این تفاوت در گروه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات برجسته‌تر است؛ به‌طوری‌که شاخص این گروه در استان به ۱۰۲۷.۰ در مقابل ۹۷۸.۸ در کشور رسیده است. در گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات نیز پس از روندی نوسانی، از ماه‌های پایانی سال ۱۴۰۴ فاصله استان و کشور محسوس‌تر شده و شاخص آن در تیر ۱۴۰۵ به‌ترتیب ۵۷۱.۱ و ۵۵۰.۹ ثبت شده است.
- تورم نقطه‌به‌نقطه: نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه کل استان در بیشتر ماه‌ها بالاتر از متوسط کشور بوده و در ماه‌های اخیر اختلاف دو نرخ افزایش یافته است. در تیر ۱۴۰۵، این نرخ در خراسان رضوی ۹۴.۸ درصد و در کشور ۸۷.۹ درصد بوده و شکافی معادل ۶.۹ واحد درصد را نشان می‌دهد. در گروه خوراکی‌ها نیز نرخ استان عمدتاً بالاتر بوده است؛ اگرچه دامنه اختلاف در طول دوره محدود و متغیر بوده و در آخرین ماه اندکی کاهش یافته است. در مقابل، تورم نقطه‌به‌نقطه غیرخوراکی‌ها و خدمات تا پیش از دوره اخیر الگوی نسبتاً نوسانی داشته، اما در ماه‌های پایانی فاصله آن با متوسط کشور افزایش یافته است.
- تورم سالانه: تورم سالانه کل خراسان رضوی در اغلب ماه‌های مورد بررسی بالاتر از کشور قرار داشته است. روند تورم سالانه خوراکی‌ها نیز تا حد زیادی با تورم سالانه کل همسو بوده و عموماً مقادیری بالاتر از متوسط کشور ثبت کرده است. در گروه غیرخوراکی و خدمات، موقعیت استان نسبت به کشور ثبات کمتری داشته و تغییرات آن نوسانی‌تر بوده است. با توجه به ماهیت میانگین دوازده‌ماهه این شاخص، تحولات اخیر با وقفه و به‌تدریج در مسیر تورم سالانه منعکس می‌شود.



➤ تورم ماهانه: در مقایسه با تورم نقطه به نقطه و سالانه، تورم ماهانه به دلیل افق زمانی کوتاه تر، نوسان پذیری بیشتری دارد و نسبت به تغییرات مقطعی و فصلی قیمت ها حساس تر است. از اردیبهشت ۱۴۰۵، نرخ تورم ماهانه استان پایین تر از متوسط کشور قرار گرفته است. این وضعیت از کاهش نسبی آهنگ افزایش قیمت ها در استان نسبت به کشور در مقطع اخیر حکایت دارد؛ با این حال، برای ارزیابی پایداری آن، استمرار این الگو در ماه های بعد و نحوه انعکاس آن در تورم نقطه به نقطه و سالانه باید مورد توجه قرار گیرد.

➤ در مجموع، سه ویژگی در روند تورمی خراسان رضوی قابل تشخیص است: نخست، قرار گرفتن سطح شاخص کل استان بالاتر از متوسط کشور از آذر ۱۴۰۳ به بعد؛ دوم، نقش برجسته تر خوراکی ها، آشامیدنی ها و دخانیات در شکل گیری فاصله شاخص استان و کشور؛ و سوم، افزایش فاصله تورمی در گروه غیر خوراکی و خدمات طی ماه های اخیر. (در عین حال، پایین تر قرار گرفتن تورم ماهانه استان از کشور از اردیبهشت ۱۴۰۵، نشانه ای از تغییر در پویایی کوتاه مدت قیمت ها است؛ اما به دلیل نوسان پذیری این شاخص، نتیجه گیری درباره تداوم این وضعیت مستلزم بررسی داده های ماه های آتی است).

الگوی تورمی استان از تمرکز بیشتر بر خوراکی ها به سمت افزایش دامنه فشارهای قیمتی در گروه غیر خوراکی و خدمات حرکت کرده است؛ هرچند در کوتاه مدت، آهنگ ماهانه افزایش قیمت ها نسبت به متوسط کشور تعدیل شده است.



اتاق بازرگانی، صنایع، معادن
و کشاورزی خراسان رضوی
مرکز مطالعات و
بررسی‌های اقتصادی

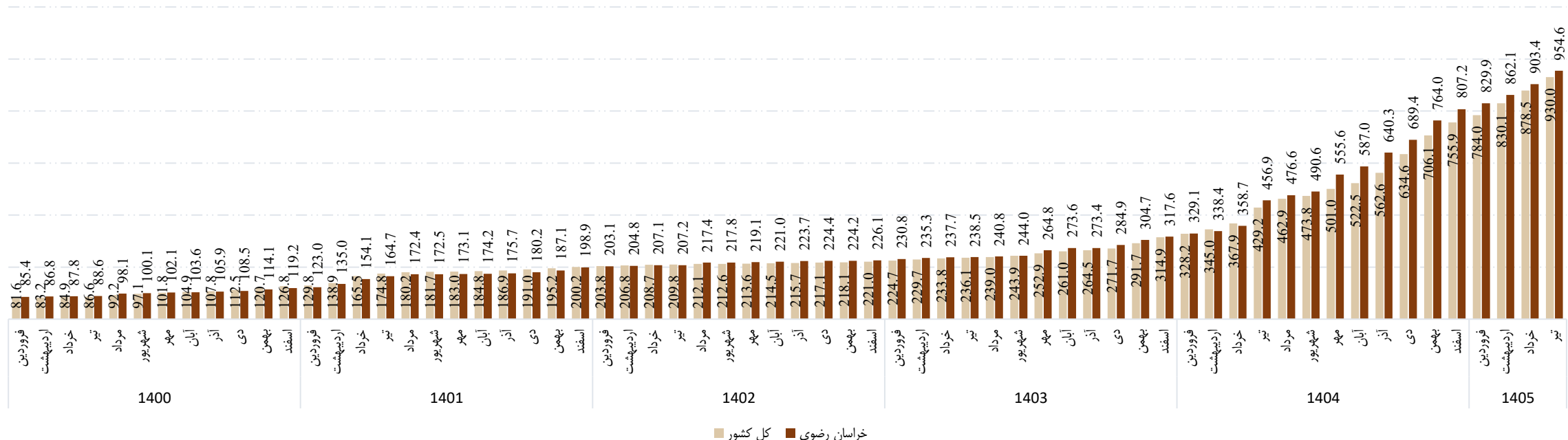
مقایسه تورم زیر گروه‌ها

تفکیک شاخص خوراکی‌ها و خدمات در سطح زیرگروه‌ها امکان شناسایی منشأ شکاف قیمت خراسان رضوی و کشور را فراهم می‌کند. در این بررسی، صرفاً بالا بودن آخرین مقدار شاخص ملاک نیست؛ بلکه زمان شکل‌گیری شکاف، میزان پایداری آن و جهت تحولات تورم نقطه‌به‌نقطه و سالانه نیز باید مورد توجه قرار گیرد. بر این اساس، زیرگروه‌هایی که هم‌زمان دارای شاخص بالاتر و تورم نقطه‌به‌نقطه بیشتر در استان باشند، می‌توانند در تداوم شکاف تورم گروه اصلی نقش بیشتری داشته باشند؛ درحالی‌که شاخص بالاتر همراه با تورم نقطه‌به‌نقطه پایین‌تر، بیشتر نشان‌دهنده اثر افزایش‌های انباشته دوره‌های گذشته است.



شاخص قیمت خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها - نان و غلات

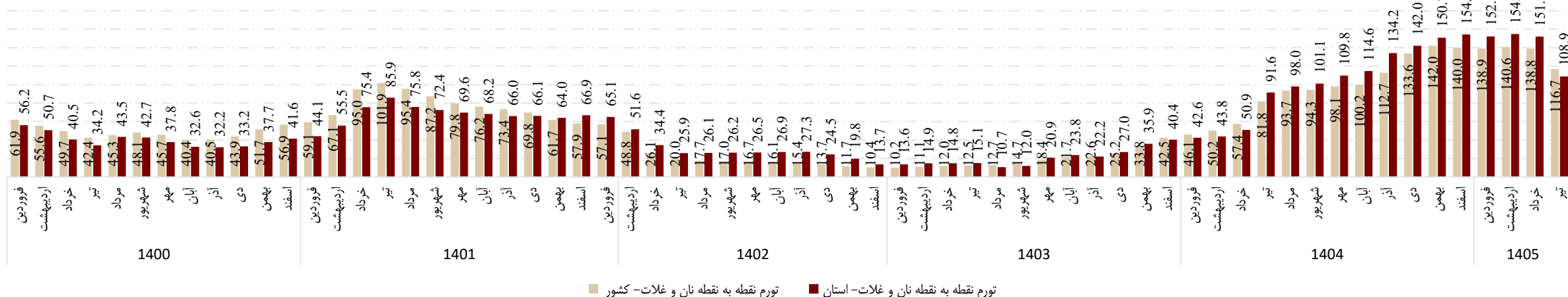
رشد شاخص نان و غلات در کشور و استان



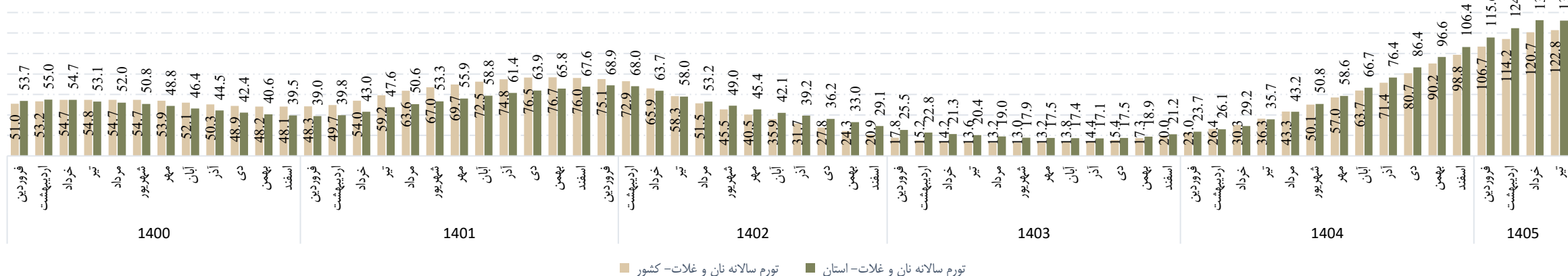
- شاخص قیمت نان و غلات در خراسان رضوی تا سال ۱۴۰۳ عمدتاً نزدیک به متوسط کشور حرکت کرده، اما از اواسط ۱۴۰۴ از میانگین کشوری پیشی گرفته است.
- در ۱۴۰۵ فاصله استان با کشور افزایش یافته و در آخرین ماه، شاخص استان به ۹۵۴.۶ در برابر ۹۳۰ برای کشور رسیده است.

تورم خوراکی ها و آشامیدنی ها - نان و غلات

روند تورم نقطه به نقطه نان و غلات



روند تورم سالانه منتهی به ماه نان و غلات



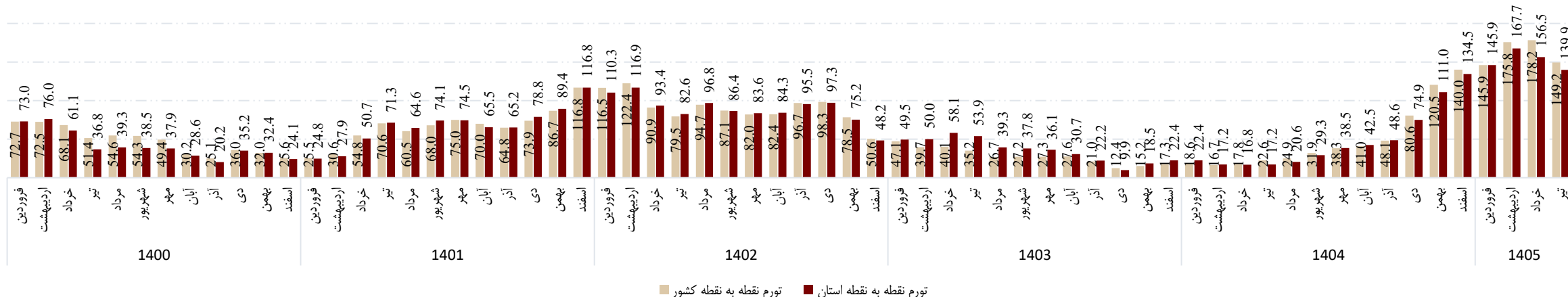
شاخص قیمت خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها - گوشت قرمز ماکیان

روند شاخص کل قیمت گوشت قرمز و ماکیان در کشور و استان

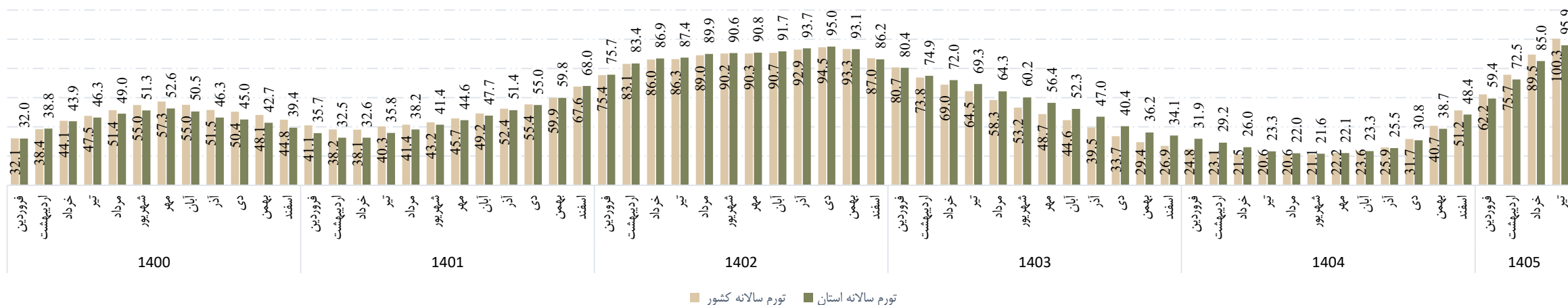


تورم خوراکی ها و آشامیدنی ها - گوشت قرمز و گوشت ماکیان

روند تورم نقطه به نقطه گوشت قرمز و ماکیان در کشور و استان



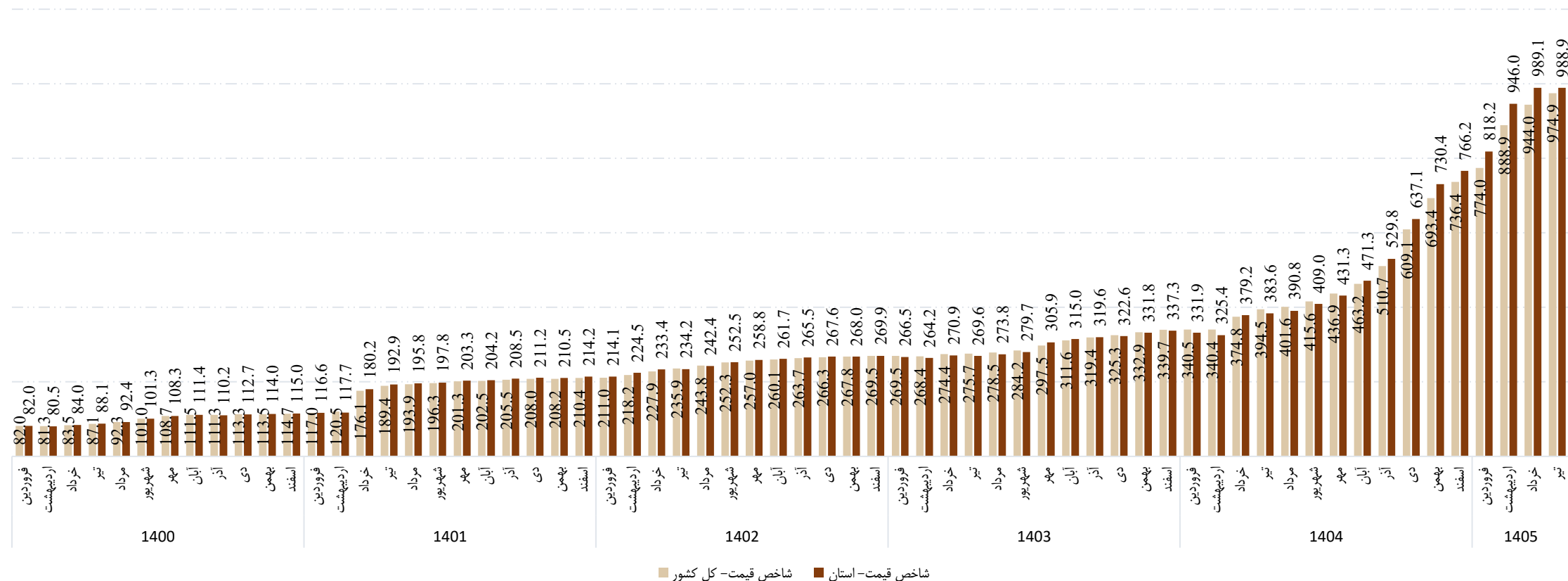
روند تورم سالانه منتهی به ماه گوشت قرمز و ماکیان در کشور و استان



منبع: مرکز آمار ایران و سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان خراسان رضوی (۱۴۰۵)

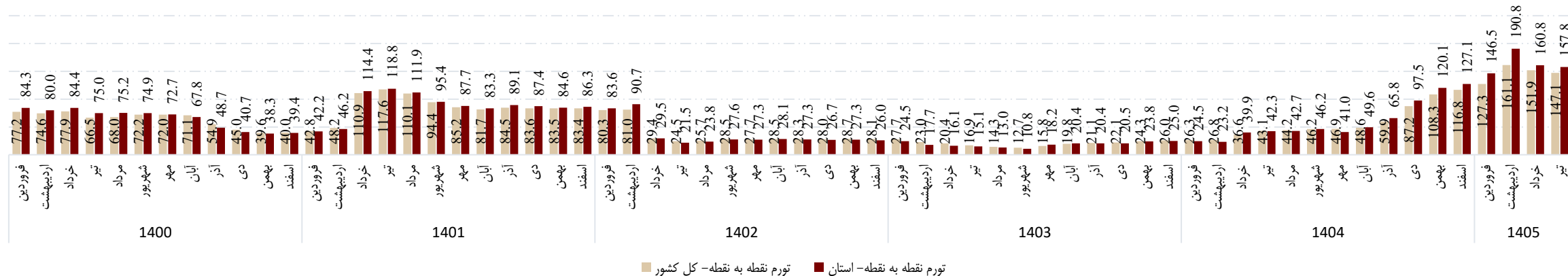
شاخص قیمت خوراکی ها و آشامیدنی ها - شیر، پنیر و تخم مرغ

روند شاخص قیمت شیر، پنیر و تخم مرغ



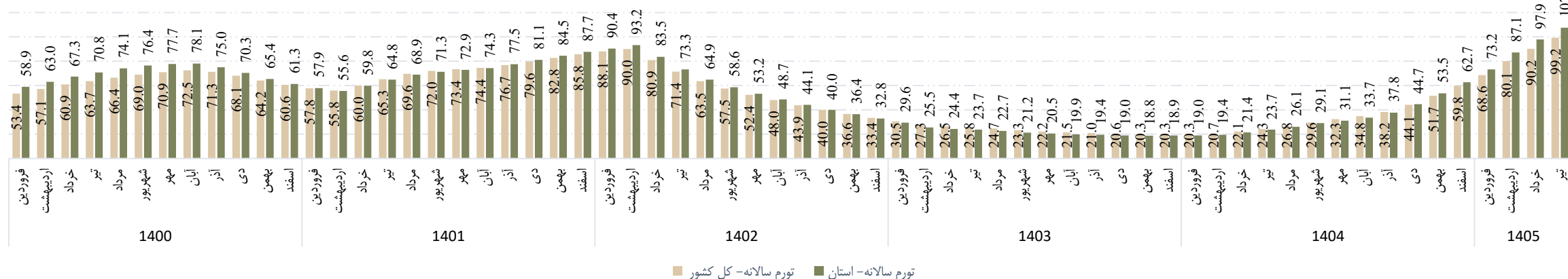
تورم خوراکی ها و آشامیدنی ها - شیر، پنیر و تخم مرغ

روند تورم نقطه به نقطه شیر، پنیر و تخم مرغ



تورم نقطه به نقطه - استان (تیره) / تورم نقطه به نقطه - کل کشور (کمرنگ)

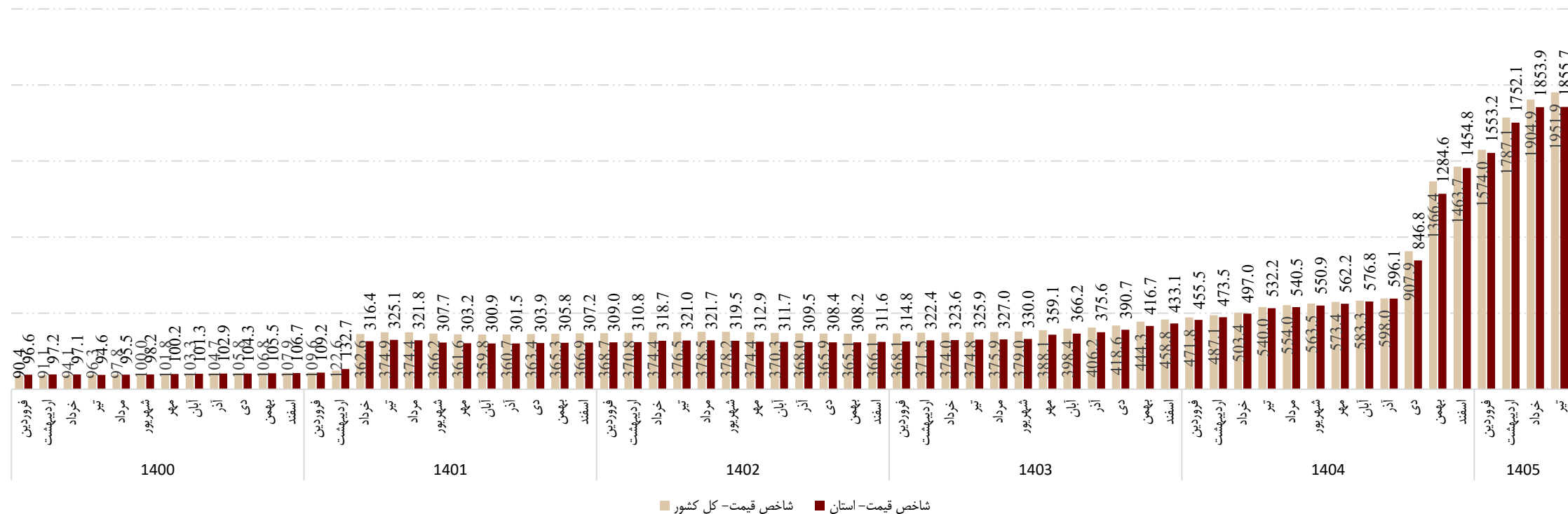
روند تورم سالانه شیر، پنیر و تخم مرغ



تورم سالانه - استان (تیره) / تورم سالانه - کل کشور (کمرنگ)

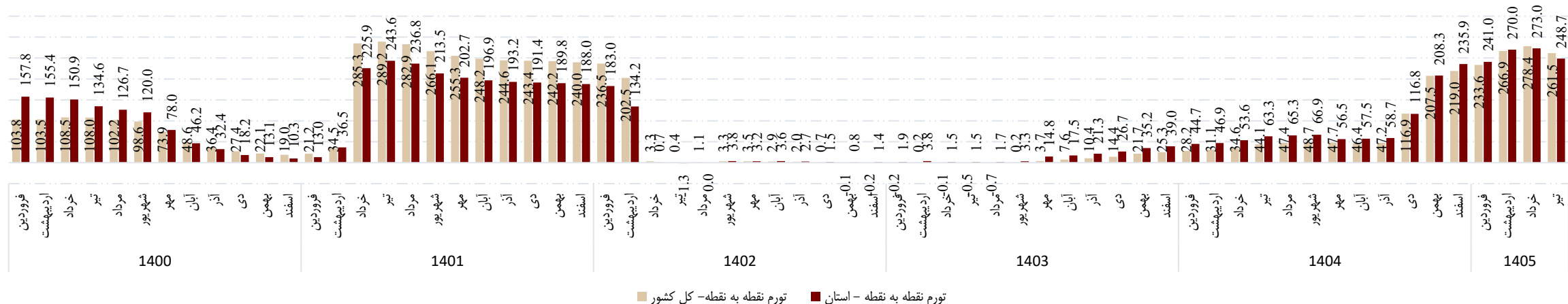
شاخص قیمت خوراکی ها و آشامیدنی ها - روغن ها و چربی ها

روند شاخص قیمت روغن ها و چربی ها

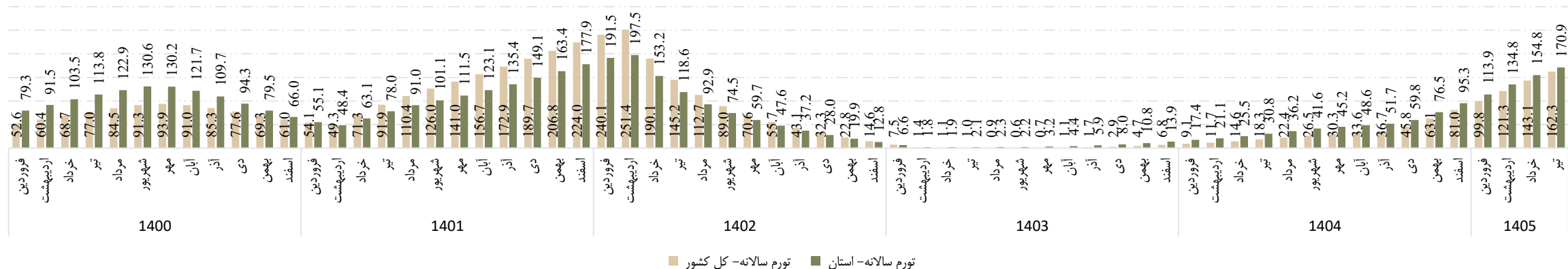


تورم خوراکی ها و آشامیدنی ها - روغن ها و چربی ها

روند تورم نقطه به نقطه روغن ها و چربی ها

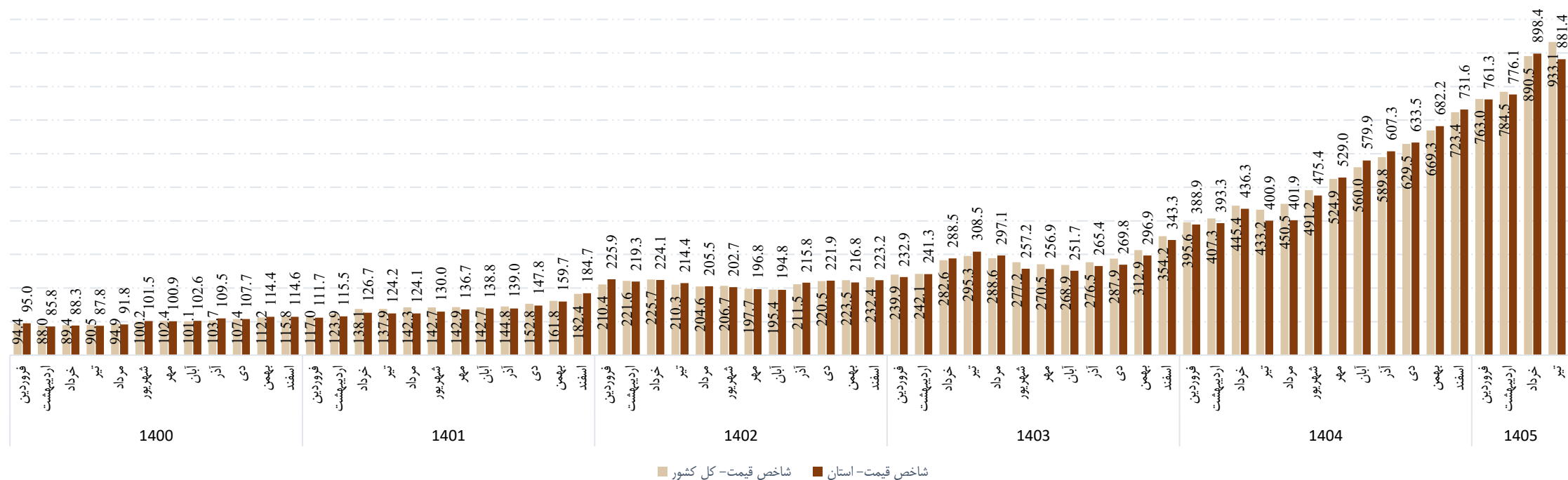


روند تورم سالانه روغن ها و چربی ها



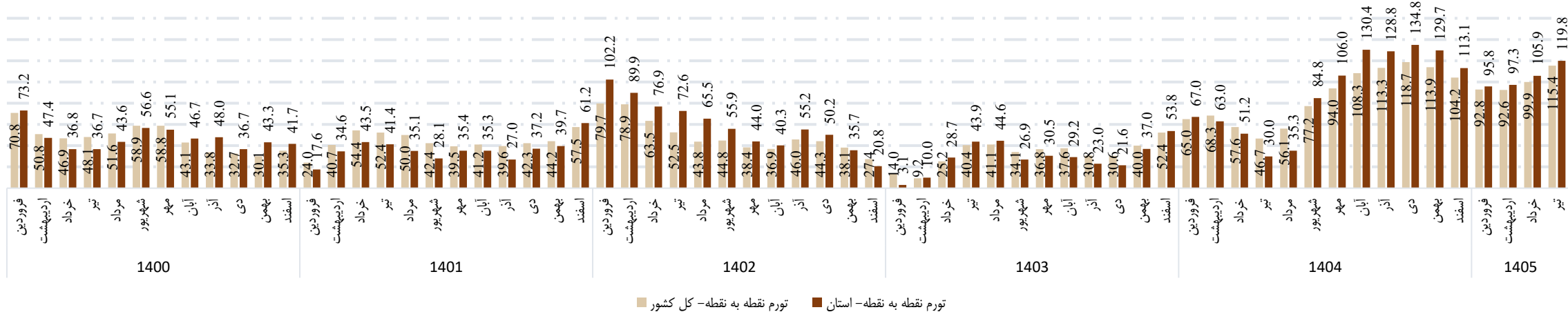
شاخص قیمت خوراکی ها و آشامیدنی ها - میوه و خشکبار

روند شاخص قیمت میوه و خشکبار

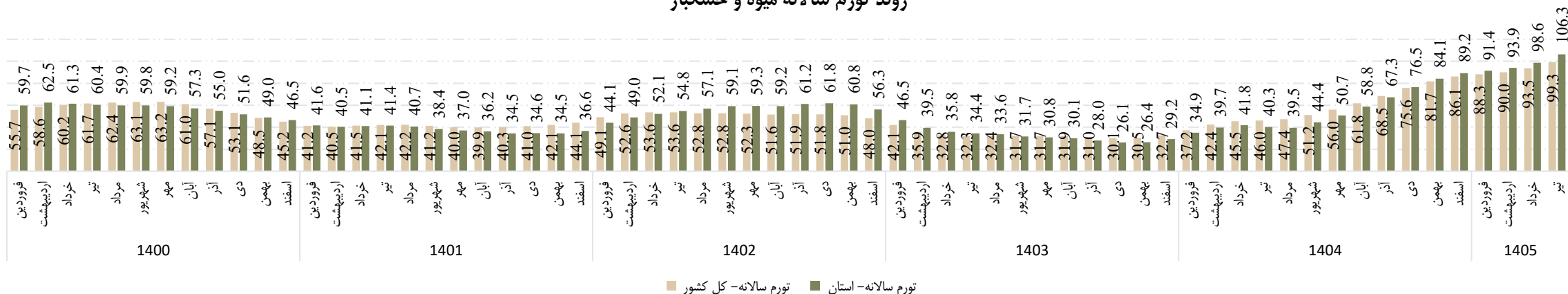


تورم خوراکی ها و آشامیدنی ها - میوه و خشکبار

روند تورم نقطه نقطه میوه و خشکبار

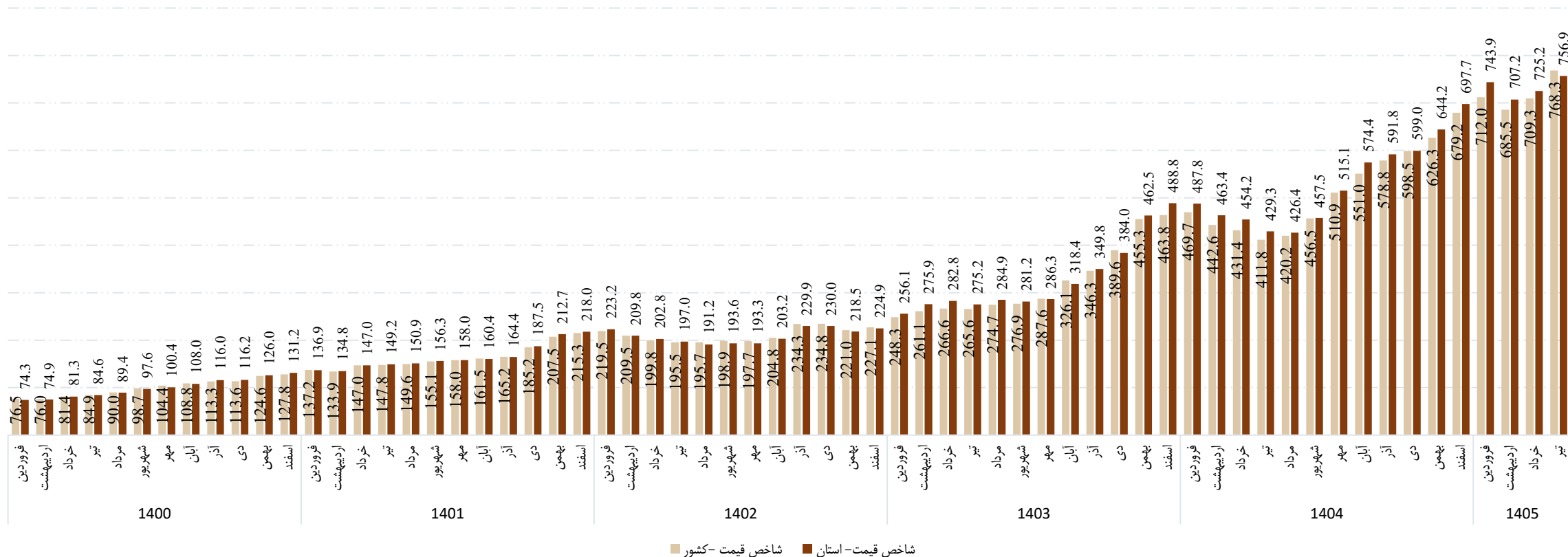


روند تورم سالانه میوه و خشکبار



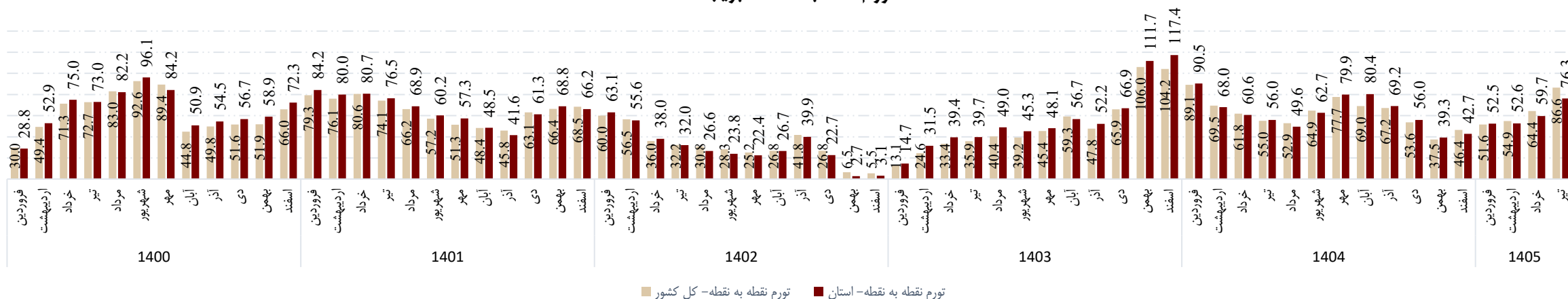
شاخص قیمت خوراکی ها و آشامیدنی ها - سبزیجات

روند شاخص قیمت سبزیجات

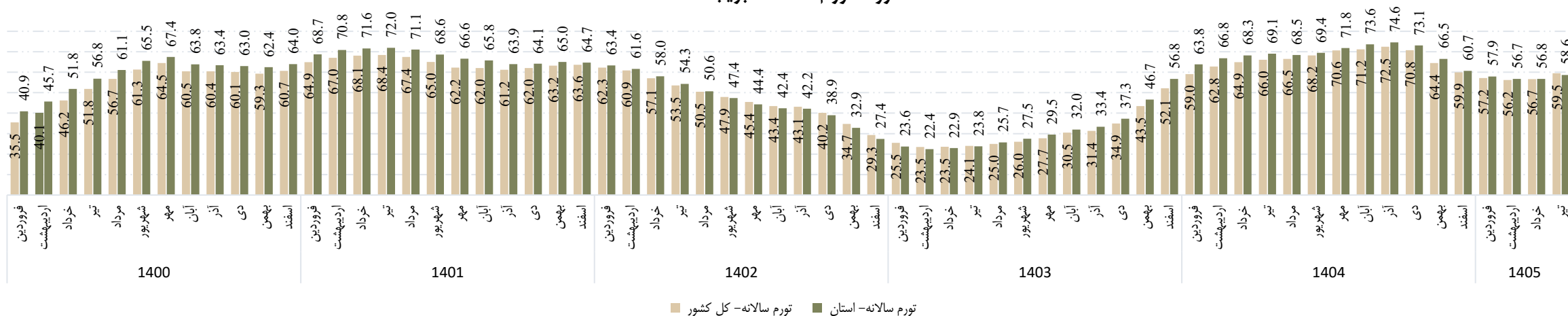


تورم خوراکی ها و آشامیدنی ها - سبزیجات

تورم نقطه به نقطه سبزیجات



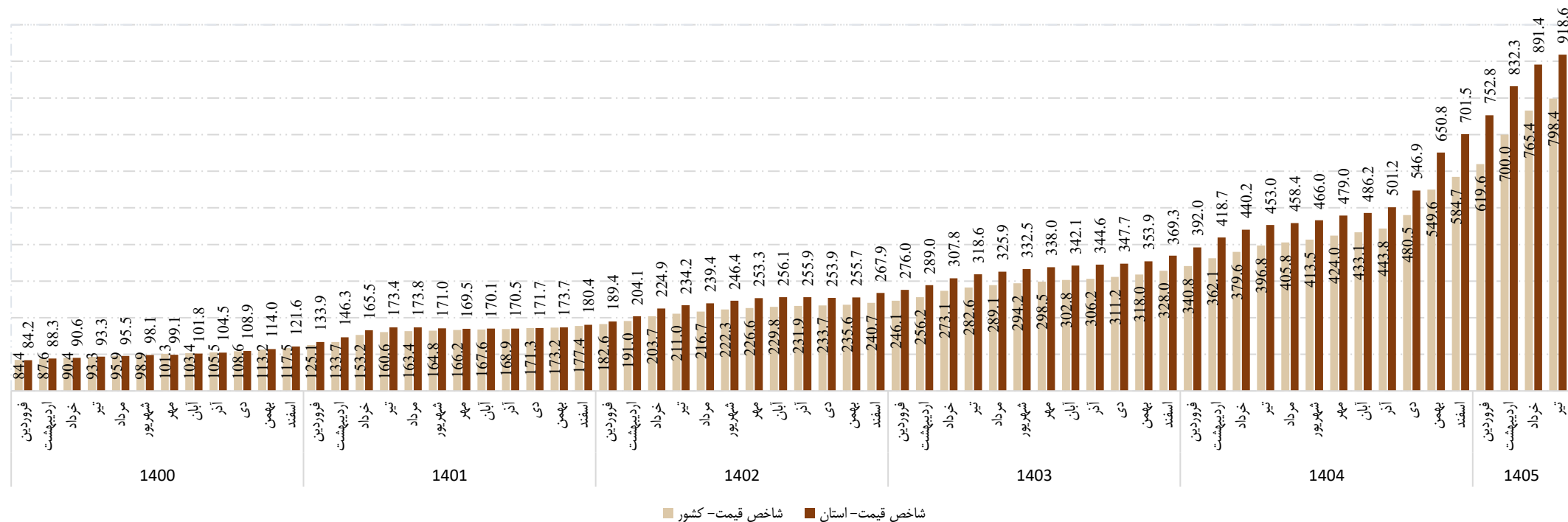
رشد تورم سالانه سبزیجات



منبع: مرکز آمار ایران و سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان خراسان رضوی (۱۴۰۵)

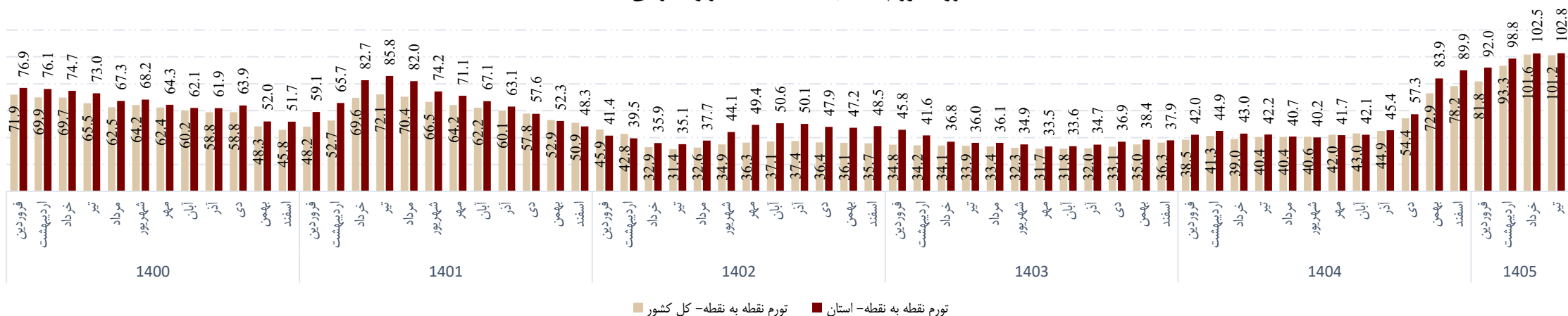
شاخص قیمت خوراکی ها و آشامیدنی ها - قند، شکر و شیرینی ها

روند شاخص قیمت قند، شکر و شیرینی ها



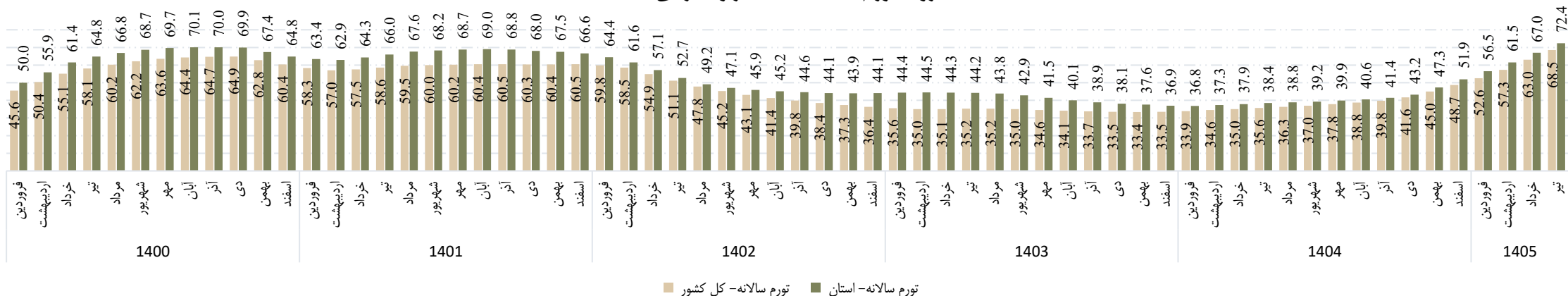
تورم خوراکی ها و آشامیدنی ها - قند، شکر و شیرینی ها

روند تورم نقطه به نقطه قند، شکر و شیرینی ها



تورم نقطه به نقطه - استان (تورم نقطه به نقطه - کل کشور)

روند تورم سالانه قند، شکر و شیرینی ها



تورم سالانه - استان (تورم سالانه - کل کشور)

مقایسه شاخص قیمت و تورم زیر گروه های خوراکی ها و آشامیدنی ها

زیر گروه	وضعیت شاخص قیمت استان نسبت به کشور	تحلیل تورم نقطه به نقطه	تحلیل تورم سالانه
نان و غلات	شاخص قیمت در استان تا سال ۱۴۰۳ تقریباً هم مسیر و نزدیک به متوسط کشور بوده، اما از میانه سال ۱۴۰۴ با شتاب بیشتری افزایش یافته و از سطح کشوری فراتر رفته است.	تورم نقطه به نقطه نان و غلات در خراسان رضوی طی دوره بررسی نوسان داشته و در برخی ماه ها بالاتر و در برخی ماه ها پایین تر از متوسط کشور قرار گرفته است؛ با این حال، در ماه های اخیر تورم نقطه به نقطه استان عمدتاً از کشور پیشی گرفته است.	تورم سالانه نان و غلات در خراسان رضوی طی دوره بررسی نسبت به متوسط کشور در نوسان بوده است؛ با این حال، در ماه های اخیر تورم سالانه استان از میانگین کشور پیشی گرفته و شکاف افزایش یافته است.
گوشت قرمز و ماکیان	شاخص قیمت گوشت قرمز و ماکیان در خراسان رضوی طی دوره عمدتاً پایین تر از متوسط کشور قرار داشته است. اما در ماه های اخیر با وجود رشد شدید شاخص در هر دو سطح، فاصله استان با کشور افزایش یافته است.	تورم گوشت قرمز و ماکیان در خراسان رضوی عموماً پایین تر از متوسط کشور بوده است. در ماه های اخیر، تحت تأثیر تشدید فشارهای قیمتی، تورم این گروه در استان و کشور جهش شدیدی داشته؛ با این حال، نرخ استان همچنان کمتر از میانگین کشوری باقی مانده است.	تورم سالانه این گروه پس از کاهش محسوس تا سال ۱۴۰۴، از اواخر این سال وارد مسیر صعودی شد. این نرخ نیز مانند تورم نقطه نقطه اکثراً کمتر از کشور بوده است.
شیر، پنیر و تخم مرغ	شاخص قیمت این زیر گروه در خراسان رضوی عمدتاً بالاتر از متوسط کشور قرار داشته است.	در بخش عمده دوره، نرخ استان خراسان رضوی بالاتر از کشور بوده است. در سال ۱۴۰۵ هر دو نرخ جهش کرده اند؛ در آخرین ماه، تورم نقطه به نقطه استان ۱۵۷.۸ درصد و کشور ۱۴۷.۱ درصد بوده است.	تورم سالانه پس از افت در سال های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳، از سال ۱۴۰۴ صعودی شده است. این نرخ در استان عمدتاً بالاتر از کشور بوده و در آخرین ماه به ۱۰۷.۶ درصد، در برابر ۹۹.۲ درصد کشور، رسیده است.
روغن ها و چربی ها	شاخص روغن ها و چربی ها در استان عمدتاً پایین تر از کشور بوده است.	در بیشتر ماه های دوره، تورم نقطه به نقطه استان کمتر از کشور بوده است؛ اگر چه در ماه های ابتدایی سال نرخ استان بالاتر از کشور بوده اما در تیر ماه نسبت به کشور کاهش یافته است.	وضعیت استان نسبت به کشور نوسانی بوده؛ با این حال، در آخرین ماه تورم سالانه استان ۱۷۰.۹ درصد و بالاتر از نرخ ۱۶۲.۳ درصدی کشور بوده است.

مقایسه شاخص قیمت و تورم زیر گروه های خوراکی ها و آشامیدنی ها

زیر گروه	وضعیت شاخص قیمت استان نسبت به کشور	تحلیل تورم نقطه به نقطه	تحلیل تورم سالانه
میوه و خشکبار	روند شاخص در استان و کشور صعودی بوده، اما شاخص خراسان رضوی در اغلب ماه ها پایین تر از متوسط کشور قرار داشته است.	طی دوره بررسی نوسان زیادی داشته است. پس از کاهش در سال های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۳، از سال ۱۴۰۴ روندی افزایشی پیدا کرده و تورم استان عمدتاً بالاتر از کشور قرار گرفته است.	تورم سالانه پس از کاهش تا سال ۱۴۰۳، از سال ۱۴۰۴ وارد یک دوره صعودی شدید شده است. عبور نرخ استان از ۱۰۰ درصد و افزایش فاصله آن با کشور نشان می دهد فشار قیمتی این گروه در خراسان رضوی طی ماه های اخیر شدیدتر از متوسط کشور بوده است.
سبزیجات	شاخص قیمت سبزیجات در خراسان رضوی در مجموع عمدتاً بالاتر از متوسط کشور بوده، اما در آخرین ماه بررسی اندکی پایین تر قرار گرفته است.	نوسانی و عمدتاً بالاتر از کشور؛ تورم نقطه به نقطه سبزیجات در خراسان رضوی پس از نوسان و ثبت اوج در ۱۴۰۳، از اردیبهشت ۱۴۰۵ پایین تر از متوسط کشور قرار گرفته است.	تورم سالانه سبزیجات در خراسان رضوی طی دوره مورد بررسی نوسان قابل توجهی داشته و در اغلب ماه ها بالاتر از میانگین کشور بوده است
قند، شکر و شیرینی ها	شاخص قیمت در خراسان رضوی طی کل دوره روندی صعودی داشته و همواره بالاتر از میانگین کشور بوده است. فاصله شاخص استان با کشور از سال ۱۴۰۴ تشدید شده و در آخرین ماه ۱۴۰۵، شاخص استان به ۹۱۸.۶ در برابر ۷۹۸.۴ در کشور رسیده است.	تورم نقطه به نقطه قند و شکر پس از کاهش تا سال ۱۴۰۳، در ۱۴۰۴ نسبتاً ثابت بود اما در ۱۴۰۵ افزایش یافته است. نرخ استان نیز عمدتاً بالاتر از کشور بوده است.	تورم سالانه پس از کاهش محسوس تا سال ۱۴۰۳، از نیمه دوم ۱۴۰۴ روندی افزایشی گرفته و در ۱۴۰۵ رشد کرده است. در اغلب دوره، تورم این گروه در خراسان رضوی بالاتر از میانگین کشور بوده و شکاف آن در ماه های اخیر افزایش یافته است.

مقایسه شاخص قیمت و تورم زیرگروه‌های خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها

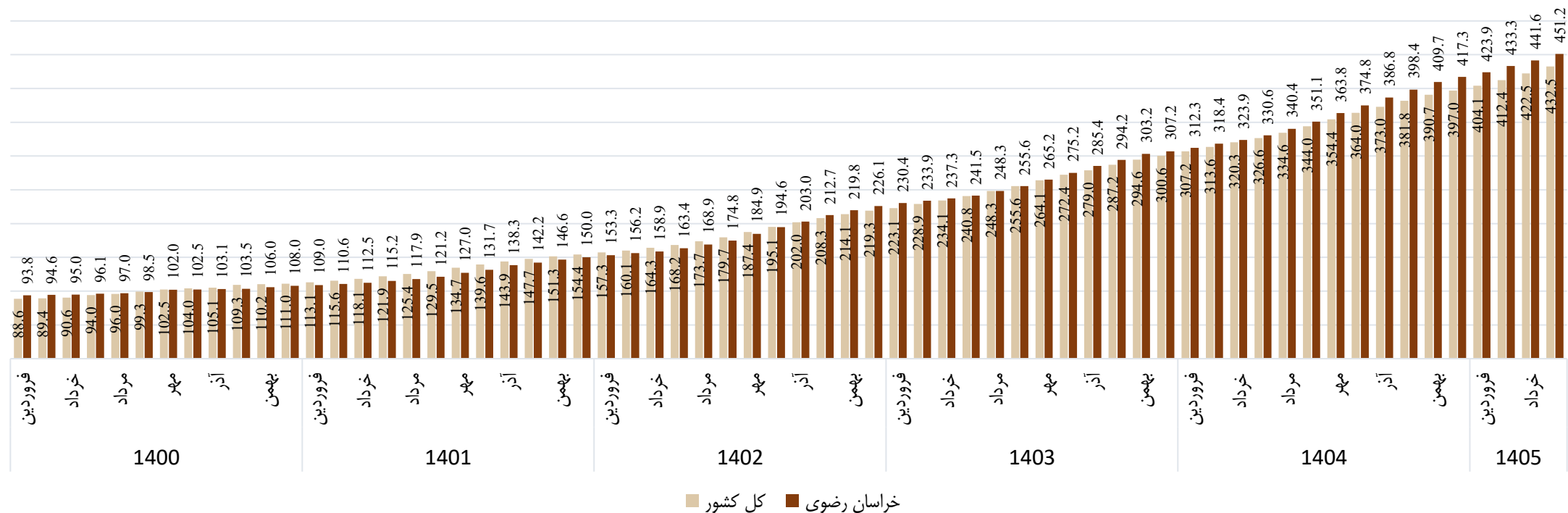
- بررسی زیرگروه‌های خوراکی و آشامیدنی نشان می‌دهد که در خراسان رضوی، فشار تورمی در همه گروه‌ها یکسان نیست و شکاف با میانگین کشور عمدتاً در برخی اقلام حساس‌تر شده است.
- نان و غلات: شاخص قیمت تا حدود سال ۱۴۰۳ نزدیک به کشور بوده، اما از نیمه ۱۴۰۴ با رشد سریع‌تر استان، فاصله افزایش یافته است. تورم نقطه‌به‌نقطه و سالانه نیز در ماه‌های اخیر عمدتاً بالاتر از کشور قرار دارد؛ بنابراین این گروه یکی از کانون‌های جدید فشار قیمتی استان است.
 - گوشت قرمز و ماکیان: اگرچه سطح شاخص و تورم این گروه در بیشتر دوره نزدیک به کشور بوده، اما رشد اخیر قیمت‌ها موجب افزایش فاصله شاخص استان با کشور شده است. با این حال، تورم نقطه‌به‌نقطه و سالانه استان همچنان پایین‌تر از میانگین کشور باقی مانده است؛ بنابراین فشار قیمتی وجود دارد، اما شدت آن هنوز کمتر از کشور است.
 - شیر، پنیر و تخم‌مرغ: این گروه در اغلب دوره‌ها تورم و شاخص بالاتری نسبت به کشور داشته و در ماه‌های اخیر نیز شکاف تورمی قابل توجهی ثبت کرده است. به‌ویژه افزایش تورم نقطه‌به‌نقطه و سالانه، نشان‌دهنده تداوم فشار بر هزینه خانوار در اقلام پروتئینی و لبنی است.
 - روغن‌ها و چربی‌ها: سطح شاخص و تورم نقطه‌به‌نقطه استان غالباً پایین‌تر از کشور بوده است؛ اما در ماه‌های اخیر تورم سالانه استان از کشور پیشی گرفته است. این وضعیت بیانگر آن است که گرچه سطح قیمت‌ها هنوز عموماً پایین‌تر است، شتاب افزایش قیمت در دوره اخیر در استان تقویت شده است.
 - میوه و خشکبار: با وجود روند صعودی شاخص قیمت در استان و کشور، سطح شاخص قیمت این گروه در خراسان رضوی در اغلب ماه‌ها پایین‌تر از متوسط کشور بوده است. با این حال بالاتر بودن تورم نقطه‌به‌نقطه و سالانه استان نسبت به کشور نشان می‌دهد که، علی‌رغم پایین‌تر بودن سطح قیمت‌ها، رشد قیمت میوه و خشکبار در خراسان رضوی در ماه‌های اخیر سریع‌تر از متوسط کشور بوده و فشار هزینه‌ای این گروه بر خانوارها افزایش یافته است.

مقایسه شاخص قیمت و تورم زیرگروه‌های خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها

- سبزیجات: با وجود آنکه شاخص قیمت و تورم سالانه استان در بیشتر دوره بالاتر از کشور بوده، در ماه‌های اخیر تورم نقطه‌به‌نقطه استان پایین‌تر از کشور قرار گرفته است. این موضوع می‌تواند نشانه کاهش نسبی فشار قیمتی یا تعدیل رشد قیمت سبزیجات در استان باشد.
- قند، شکر و شیرینی‌ها: شاخص قیمت این گروه در تمام دوره بالاتر از کشور بوده و فاصله آن در سال ۱۴۰۵ افزایش یافته است. پس از کاهش تورم تا ۱۴۰۳، روند تورم سالانه و نقطه‌به‌نقطه دوباره صعودی شده و در ماه‌های اخیر شکاف استان با کشور بیشتر شده است.
- در مجموع، بیشترین نگرانی تورمی خراسان رضوی در ماه‌های اخیر مربوط به نان و غلات، شیر و تخم‌مرغ، میوه و خشکبار و قند و شکر و شیرینی‌ها است؛ زیرا در این گروه‌ها نرخ تورم استان عمدتاً بالاتر از کشور بوده یا شکاف آن در حال افزایش است. در مقابل، گوشت قرمز و ماکیان و تا حدی روغن‌ها و چربی‌ها هنوز در سطحی پایین‌تر از میانگین کشور قرار دارند، هرچند روند افزایشی آن‌ها نیازمند پایش مستمر است.

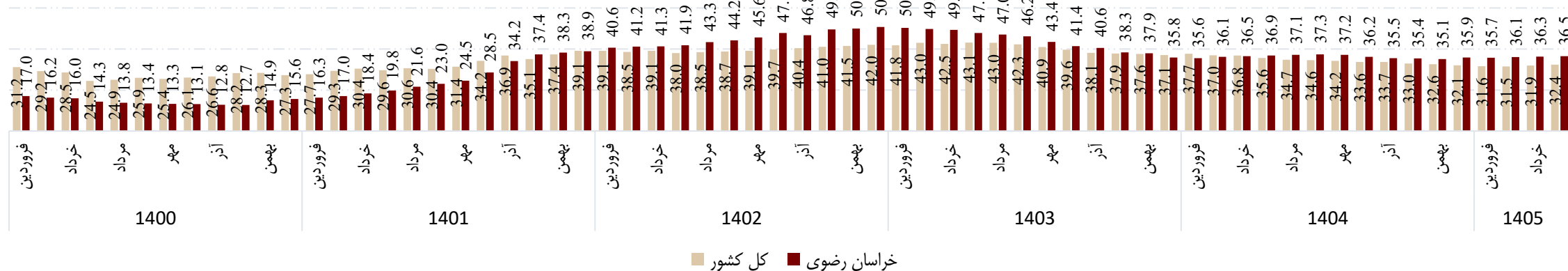
شاخص قیمت کالاهای غیر خوراکی ها و خدمات – مسکن

روند شاخص قیمت مسکن

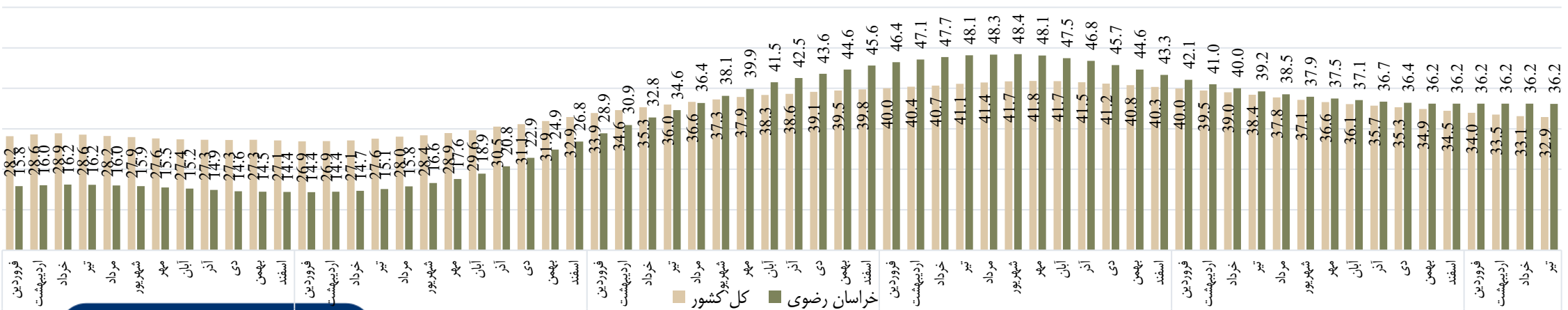


تورم کالاهای غیر خوراکی ها و خدمات - مسکن

رشد تورم نقطه به نقطه مسکن

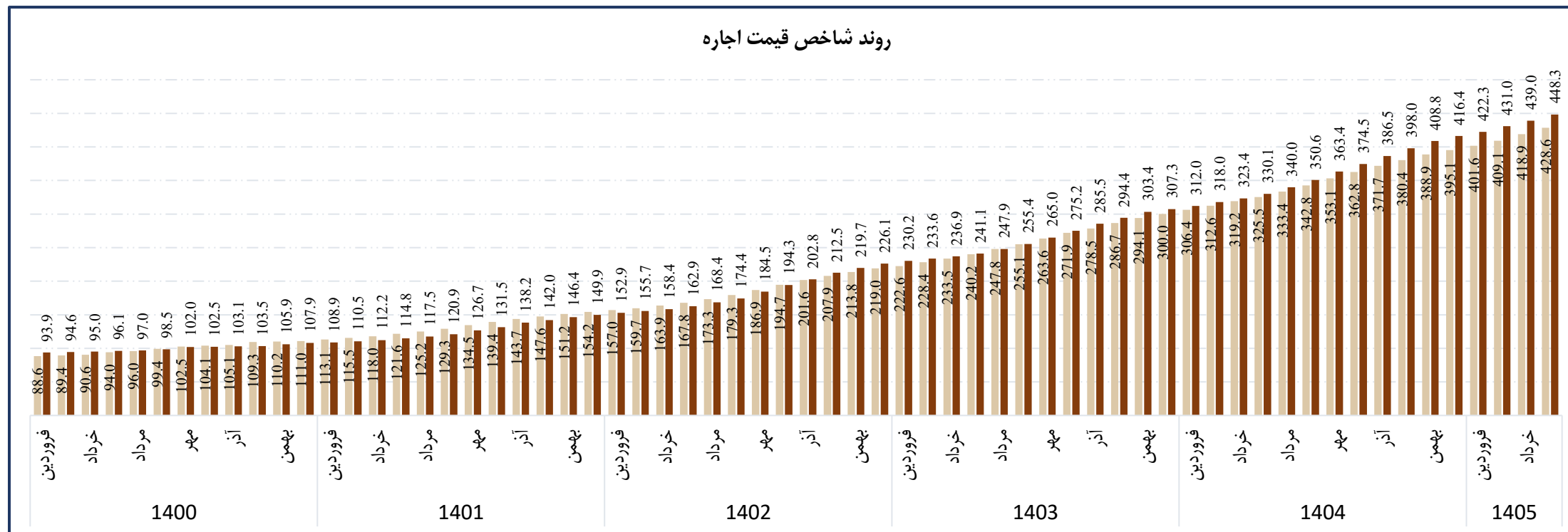


رشد تورم سالانه مسکن



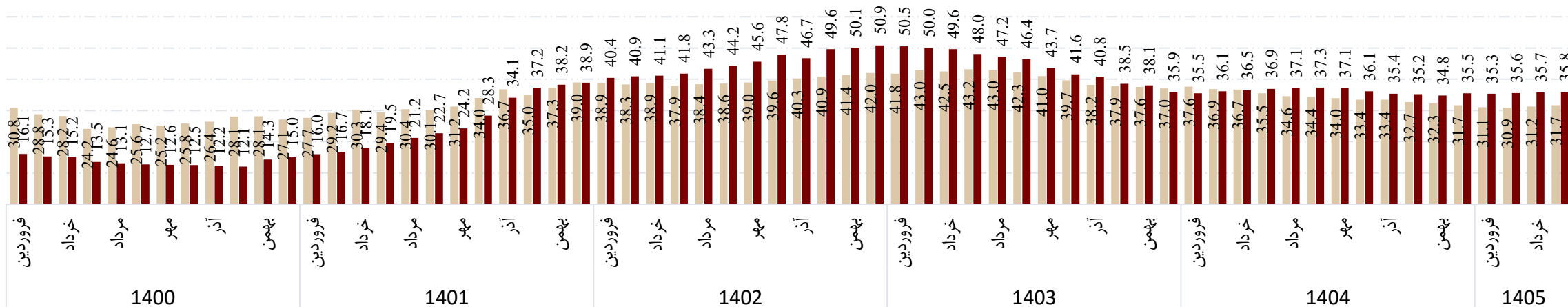
شاخص قیمت کالاهای غیر خوراکی ها و خدمات – اجاره

روند شاخص قیمت اجاره

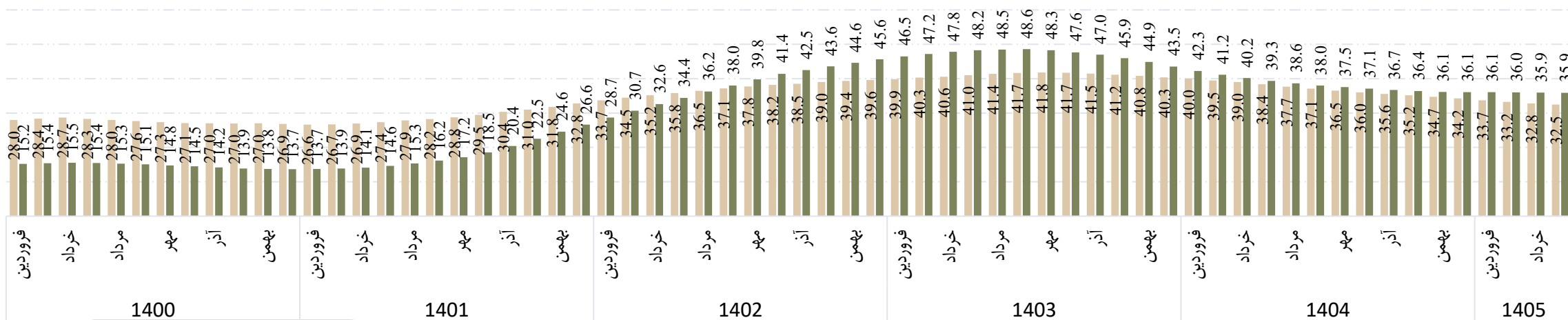


تورم کالاهای غیر خوراکی ها و خدمات - اجاره

روند تورم نقطه به نقطه اجاره

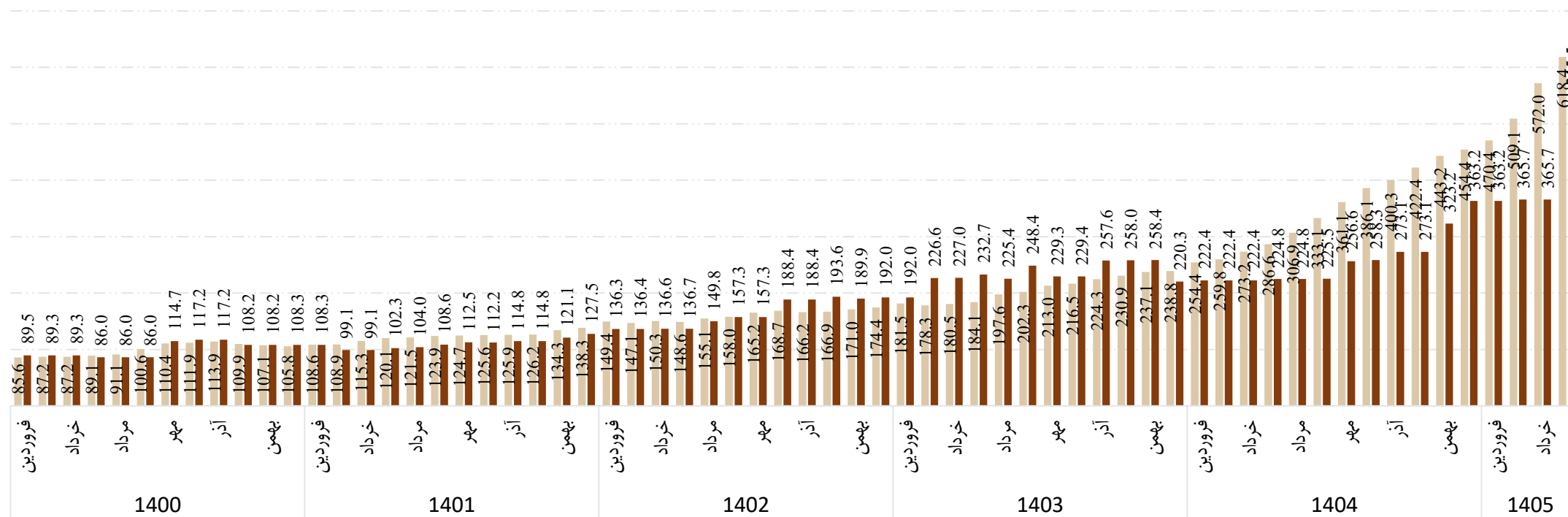


روند تورم سالانه اجاره



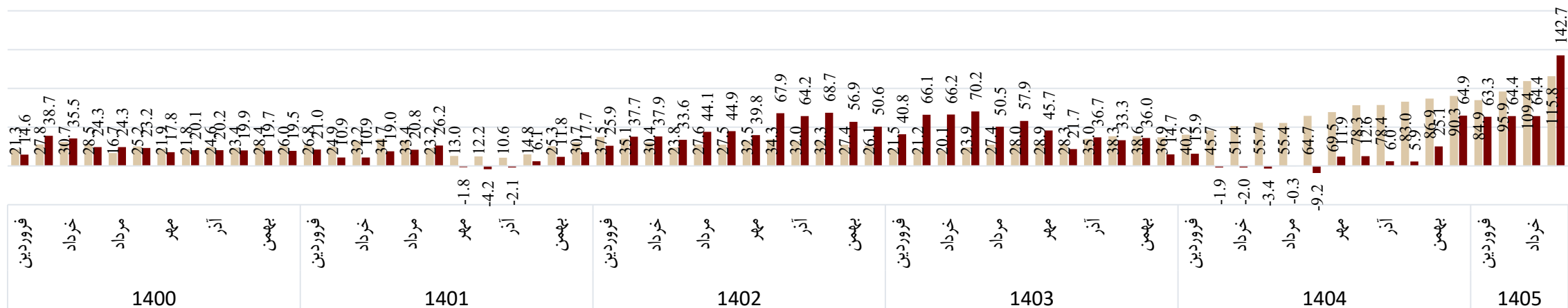
رشد شاخص قیمت کالاهای غیر خوراکی ها و خدمات – آب، برق و سوخت

شاخص قیمت آب، برق و سوخت

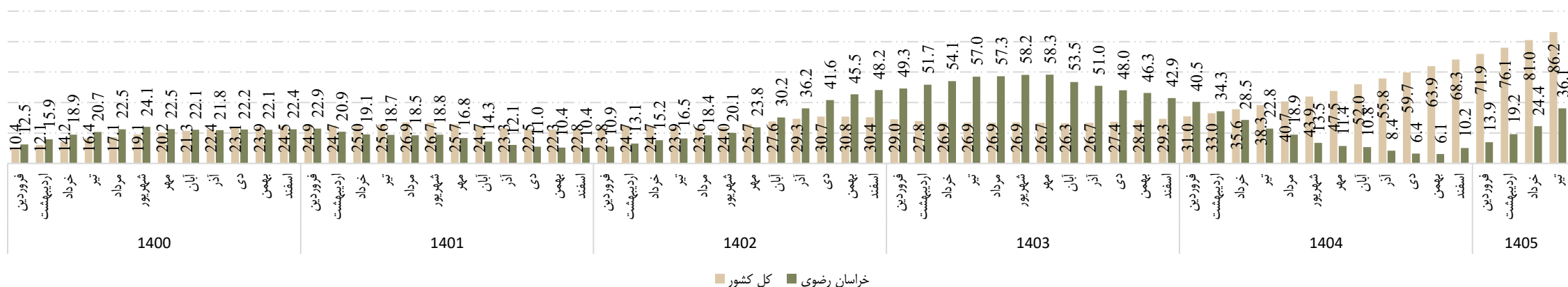


روند تورم کالاهای غیر خوراکی ها و خدمات – آب، برق و سوخت

روند تورم نقطه به نقطه آب، برق و سوخت

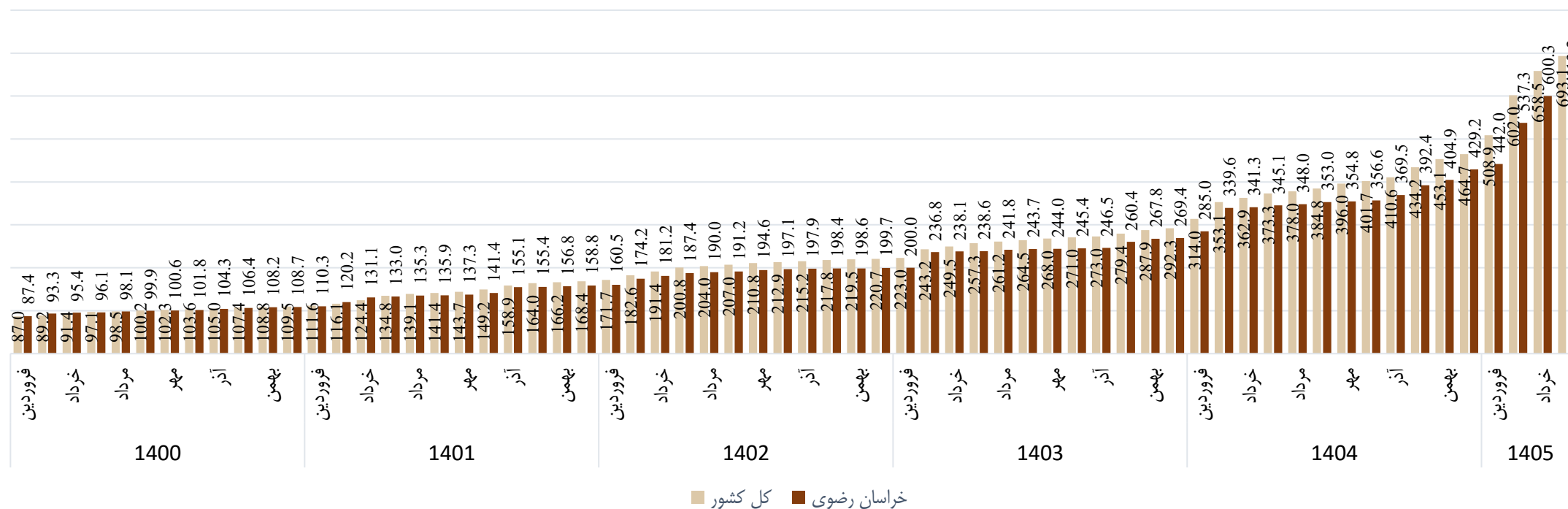


روند تورم سالانه آب، برق و سوخت



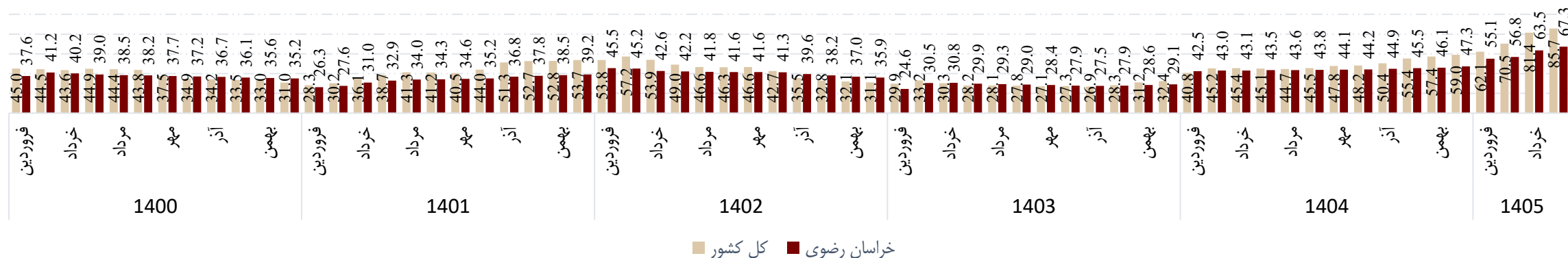
رشد شاخص قیمت کالاهای غیر خوراکی ها و خدمات – بهداشت و درمان

شاخص قیمت بهداشت و درمان

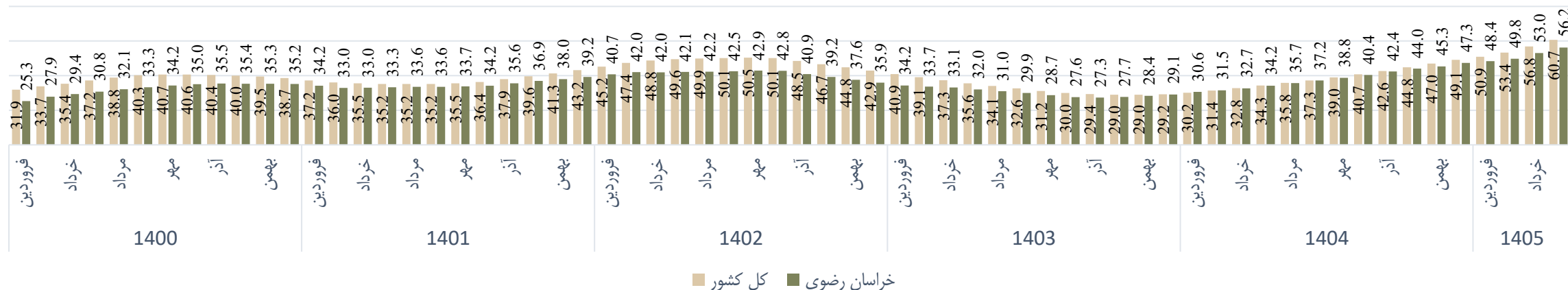


روند تورم قیمت کالاهای غیر خوراکی ها و خدمات – بهداشت و درمان

روند تورم نقطه به نقطه بهداشت و درمان

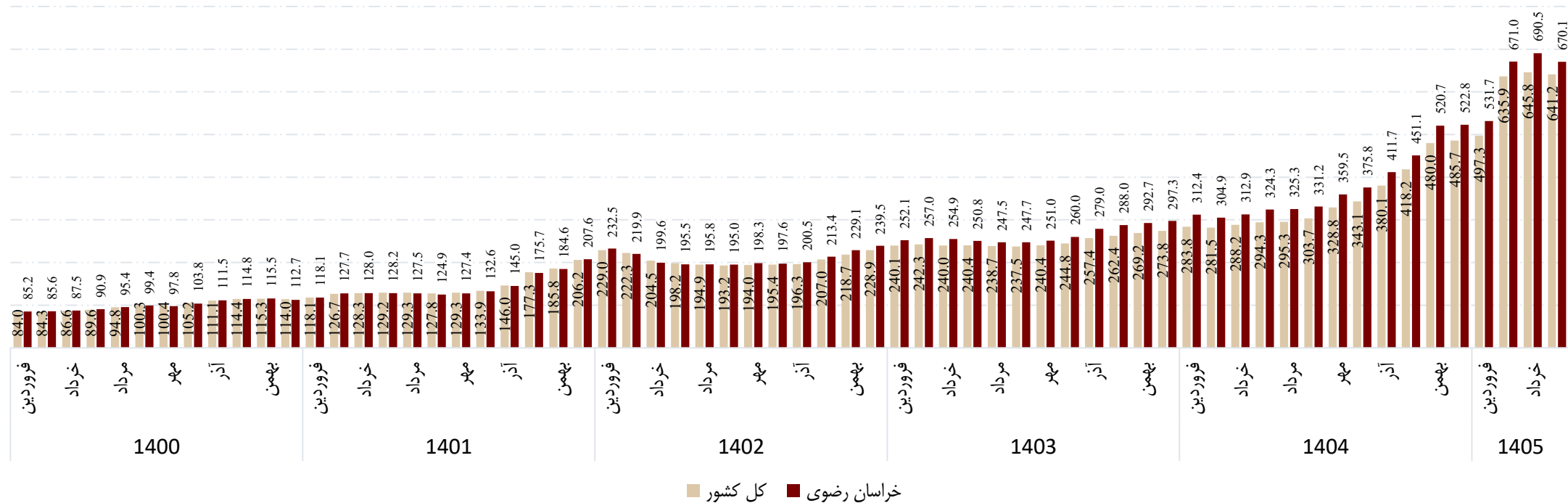


تورم سالانه بهداشت و درمان



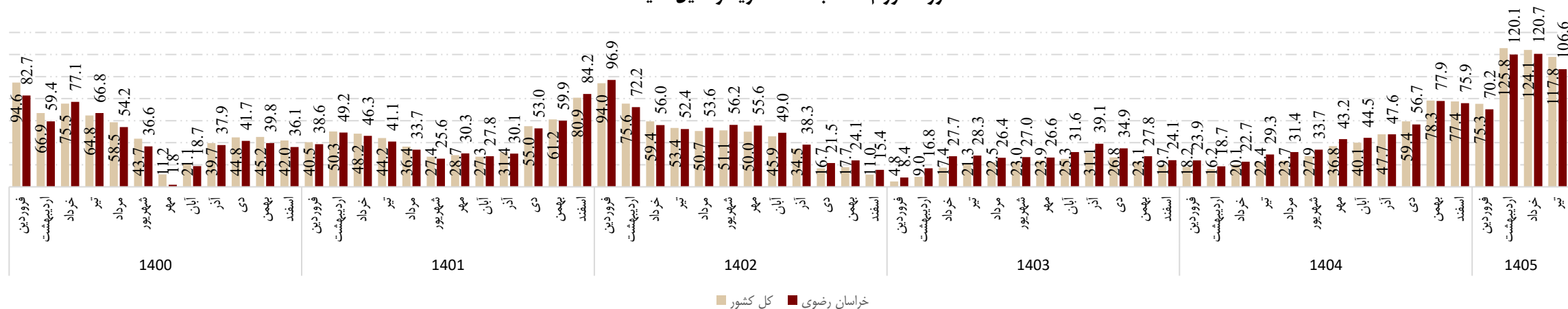
رشد شاخص قیمت کالاهای غیر خوراکی ها و خدمات - خرید وسایل نقلیه

شاخص قیمت خرید وسایل نقلیه

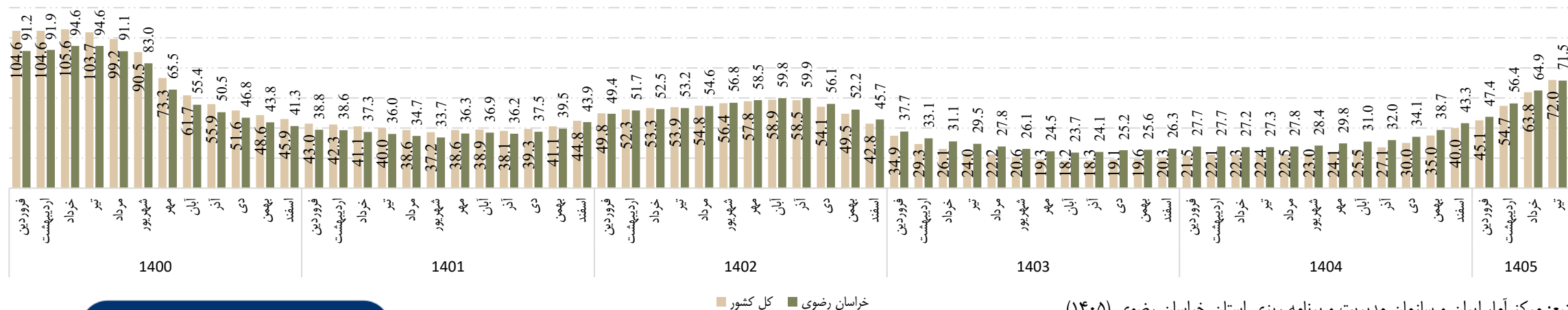


روند تورم کالاهای غیر خوراکی ها و خدمات - خرید وسایل نقلیه

روند تورم نقطه به نقطه خرید وسایل نقلیه

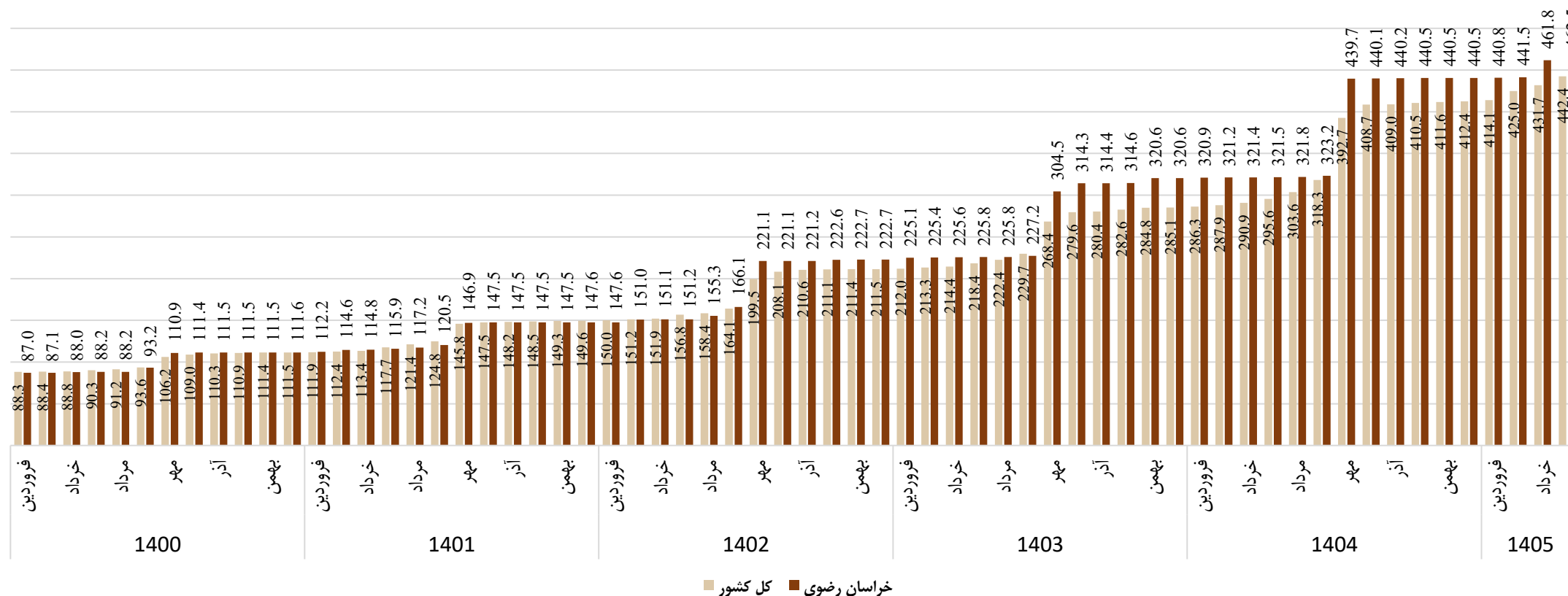


روند تورم سالانه خرید وسایل نقلیه



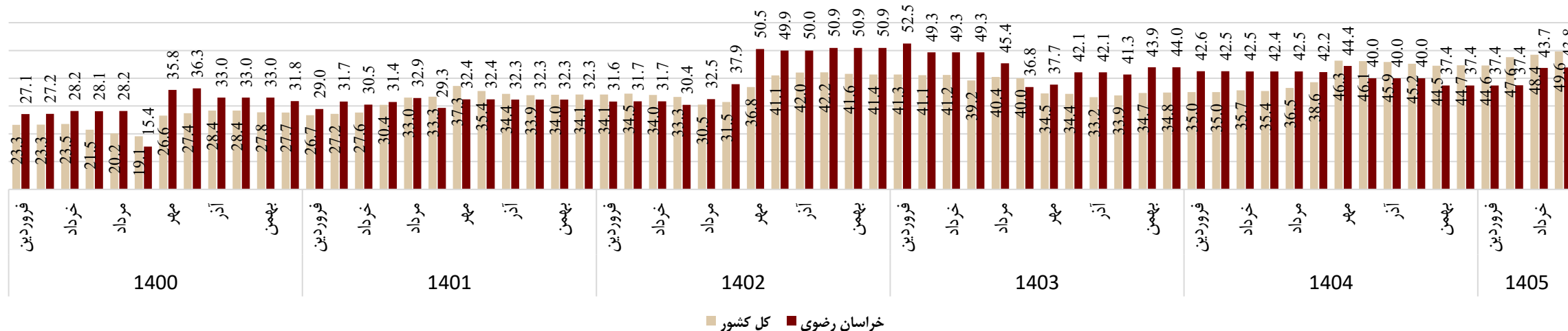
منبع: مرکز آمار ایران و سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان خراسان رضوی (۱۴۰۵)

رشد شاخص قیمت آموزش

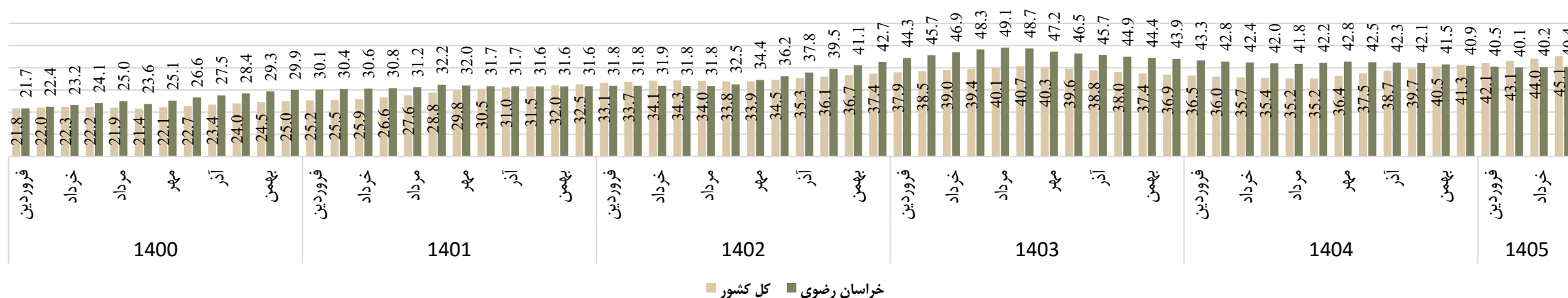


تورم کالاهای غیر خوراکی ها و خدمات - آموزش

رند تورم نقطه به نقطه آموزش

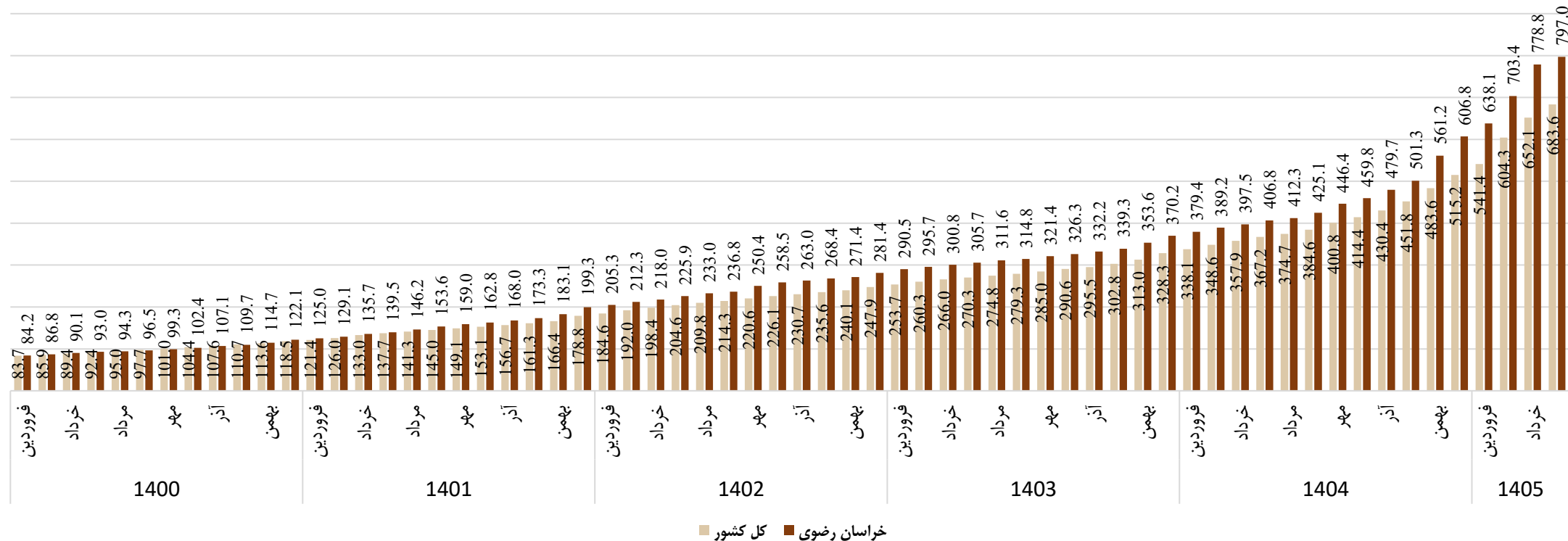


رند تورم سالانه آموزش



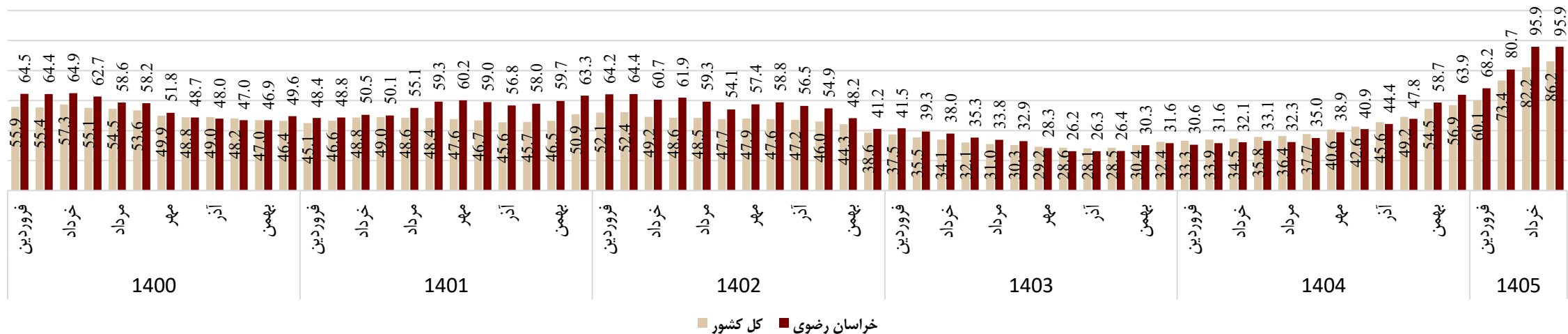
شاخص کل کالاهای غیر خوراکی ها و خدمات – پوشاک و کفش

رشد شاخص قیمت پوشاک و کفش

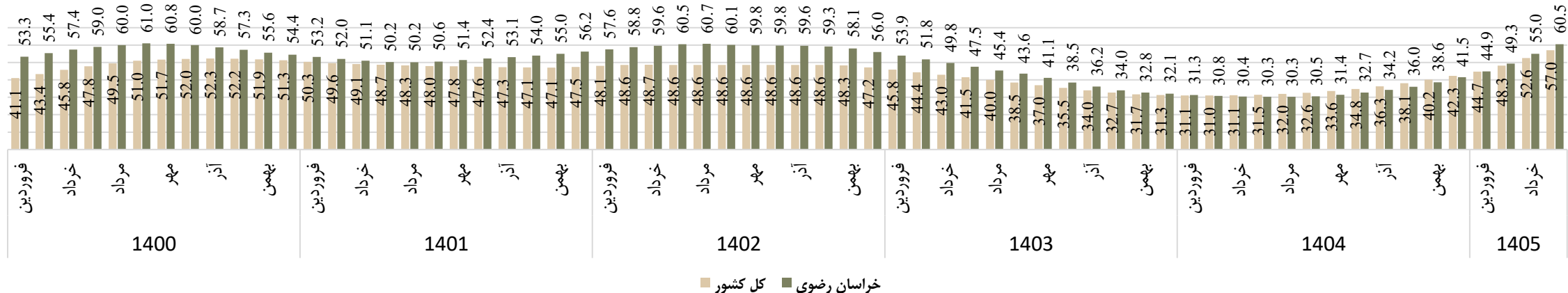


تورم کالاهای غیر خوراکی‌ها و خدمات - پوشاک و کفش

روند تورم نقطه به نقطه پوشاک و کفش



روند تورم سالانه پوشاک و کفش



مقایسه شاخص قیمت و تورم زیر گروه‌های کالاهای غیر خوراکی و خدمات

زیر گروه	وضعیت شاخص قیمت استان نسبت به کشور	تحلیل تورم نقطه به نقطه	تحلیل تورم سالانه
مسکن	شاخص قیمت مسکن در خراسان رضوی و کشور طی کل دوره روندی صعودی داشته است؛ با این حال، شاخص استان در اغلب ماه‌ها بالاتر از متوسط کشور قرار داشته و در آخرین ماه بررسی نیز به ترتیب ۴۵۱.۲ در استان و ۴۳۲.۵ در کشور ثبت شده است.	تورم نقطه به نقطه مسکن در خراسان رضوی پس از روند افزایشی تا اوایل سال ۱۴۰۳ و ثبت سطحی نزدیک به ۵۰ درصد، کاهش یافته است؛ با این حال، در اغلب ماه‌های اخیر همچنان بالاتر از میانگین کشور قرار دارد.	تورم سالانه مسکن در خراسان رضوی از سال ۱۴۰۱ روندی افزایشی گرفت و در سال ۱۴۰۲، با ثبت اوج حدود ۴۸.۴ درصد، به طور معناداری از متوسط کشور بالاتر رفت. هرچند نرخ تورم در سال ۱۴۰۳ کاهش یافت، اما تورم استان عمدتاً بالاتر از کشور باقی ماند.
اجاره	شاخص قیمت اجاره در خراسان رضوی طی کل دوره روندی صعودی داشته و از حدود ۹۴ در ابتدای ۱۴۰۰ به ۴۴۸.۳ در تیر ۱۴۰۵ رسیده است؛ در ماه‌های اخیر نیز شاخص استان اندکی بالاتر از میانگین کشور قرار گرفته است.	تورم نقطه به نقطه اجاره پس از کاهش در سال ۱۴۰۰، از سال ۱۴۰۱ روند صعودی گرفت و در انتهای ۱۴۰۲ به اوج حدود ۵۱ درصد رسید؛ در ماه‌های اخیر، فاصله تورم نقطه به نقطه اجاره استان با کشور افزایش یافته است.	در ماه‌های اخیر، فاصله تورم سالانه مسکن خراسان رضوی با متوسط کشور در حال افزایش است؛ زیرا نرخ استان در سطح ۳۶.۲ درصد بوده، اما نرخ کشور از به ۳۳.۹ درصد کاهش یافته است.
آب، برق و سوخت	شاخص قیمت این زیر گروه در خراسان رضوی مخصوصاً در ماه‌های اخیر پایین‌تر از متوسط کشور قرار داشته است.	در ماه‌های اخیر، تورم نقطه به نقطه آب، برق و سوخت در خراسان رضوی کمتر از میانگین کشور بوده است؛ هرچند روند این نرخ در هر دو سطح با نوسان همراه بوده است.	تورم سالانه آب، برق و سوخت در خراسان رضوی در ماه‌های اخیر به طور معناداری کمتر از متوسط کشور بوده و شکاف آن با نرخ کشوری، به ویژه در سال ۱۴۰۵، افزایش یافته است.
بهداشت و درمان	شاخص قیمت بهداشت و درمان در خراسان رضوی و کشور طی کل دوره روندی صعودی داشته است؛ اما شاخص استان در اغلب ماه‌ها پایین‌تر از متوسط کشور قرار دارد	در بیشتر ماه‌های دوره، تورم نقطه به نقطه استان کمتر از کشور بوده است و در ماه‌های اخیر این فاصله افزایش یافته است.	از ابتدای سال ۱۴۰۴، روند تورم بهداشت و درمان در استان و کشور صعودی بوده است؛ با این حال، نرخ تورم خراسان رضوی در اغلب ماه‌ها پایین‌تر از میانگین کشور قرار داشته است.

مقایسه شاخص قیمت و تورم زیر گروه های کالاهای غیر خوراکی و خدمات

زیر گروه	وضعیت شاخص قیمت استان نسبت به کشور	تحلیل تورم نقطه به نقطه	تحلیل تورم سالانه
خرید وسایل نقلیه	از ابتدای سال ۱۴۰۴، شاخص قیمت خرید وسایل نقلیه در استان و کشور روندی صعودی داشته است؛ با این حال، شاخص خراسان رضوی در اغلب ماهها بالاتر از متوسط کشور قرار گرفته است.	از ابتدای سال ۱۴۰۴، تورم نقطه به نقطه خرید وسایل نقلیه در خراسان رضوی و کشور روندی افزایشی داشته و این رشد در ماههای پایانی سال ۱۴۰۴ و ابتدای ۱۴۰۵ شتاب گرفته است.	از ابتدای سال ۱۴۰۴ روند تورم سالانه دوباره صعودی شده و شتاب افزایش قیمت وسایل نقلیه تشدید شده است.
آموزش	شاخص قیمت آموزش در کشور و خراسان رضوی طی کل دوره روندی صعودی داشته و اکثراً شاخص استان بیشتر از میانگین کشور بوده است.	پس از دوره ای که به ویژه در سالهای ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ فشار قیمتی استان بیشتر از کشور بود، در ماههای اخیر شدت رشد قیمت خدمات آموزشی در خراسان رضوی نسبت به متوسط کشور کمتر شده است.	هزینه های آموزشی در خراسان رضوی طی سالهای ۱۴۰۲ تا اواسط ۱۴۰۴ با سرعت بیشتری نسبت به متوسط کشور افزایش یافت؛ اما در دوره اخیر، شتاب رشد هزینه های آموزش در سطح کشور بیشتر شده و شکاف تورمی به نفع استان تغییر کرده است.
پوشاک و کفش	شاخص قیمت پوشاک و کفش در خراسان رضوی و کشور طی دوره مورد بررسی روندی کاملاً صعودی داشته است. از ابتدای سال ۱۴۰۴، رشد شاخص در استان شتاب بیشتری گرفته و در اغلب ماهها بالاتر از میانگین کشور قرار دارد.	افزایش اخیر قیمت پوشاک و کفش در خراسان رضوی شدیدتر از متوسط کشور بوده و نزدیک شدن تورم این گروه به ۱۰۰ درصد، بیانگر افزایش قابل توجه فشار هزینه ای بر خانوارها در تأمین اقلام پوشاک و کفش است.	تورم سالانه پوشاک و کفش در خراسان رضوی طی سالهای ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۳ عمدتاً بالاتر از میانگین کشور بوده و در یک دوره کوتاه این روند معکوس شد اما مجدداً شکاف استان و کشور در حال افزایش است.



اتاق بازرگانی، صنایع، معادن
و کشاورزی خراسان رضوی
مرکز مطالعات و
بررسی‌های اقتصادی

مقایسه تورم استان و ۵ استان منتخب

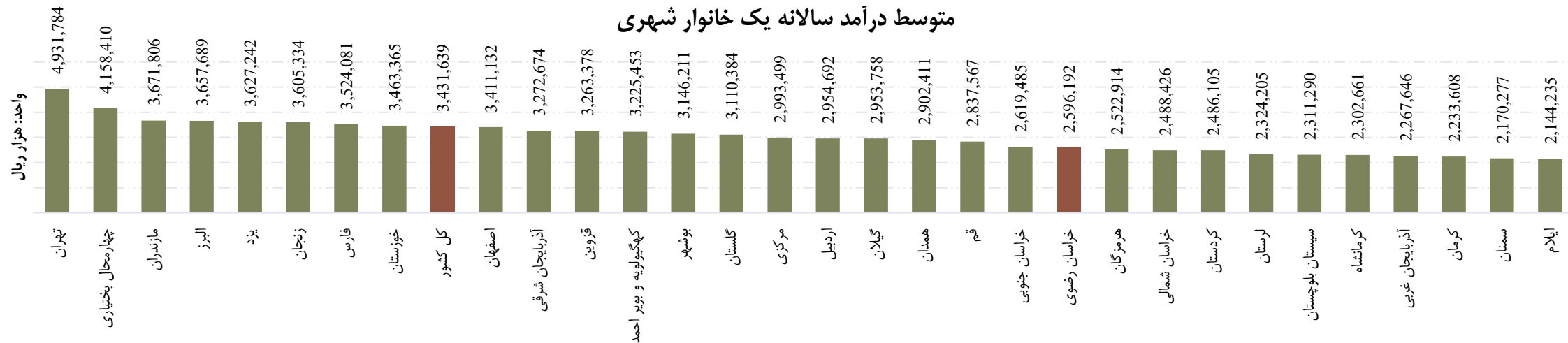
تحلیل بین‌استانی تورم زمانی می‌تواند نتایج معناداری ارائه کند که استان‌های مورد مقایسه صرفاً بر مبنای هم‌جواری جغرافیایی انتخاب نشوند، بلکه مجموعه‌ای از ویژگی‌های جمعیتی، اقتصادی، معیشتی و ساختاری نیز در انتخاب آن‌ها مورد توجه قرار گیرد. تفاوت استان‌ها از نظر اندازه جمعیت، درجه شهرنشینی، ترکیب فعالیت‌های اقتصادی، سهم بخش خدمات در تولید ناخالص داخلی، سطح درآمد و هزینه خانوار، الگوی مصرف، دسترسی به شبکه‌های توزیع و جایگاه منطقه‌ای می‌تواند بر سطح و روند قیمت‌ها اثر بگذارد. از این‌رو، مقایسه مستقیم نرخ تورم استان‌هایی با ساختارهای کاملاً متفاوت، بدون تبیین جایگاه هر استان، ممکن است به برداشت‌های نادرست منجر شود.

در این گزارش، خراسان رضوی به‌عنوان استان پایه در نظر گرفته شده و استان‌های منتخب در سه گروه تحلیلی قرار گرفته‌اند: نخست، استان‌هایی که از نظر اندازه اقتصاد، جمعیت، شهرنشینی و نقش بخش خدمات دارای وجوهی از شباهت با خراسان رضوی هستند؛ دوم، استان‌های هم‌جوار یا متعلق به پهنه شرقی کشور که امکان بررسی آثار شرایط جغرافیایی و منطقه‌ای را فراهم می‌کنند؛ و سوم، استان‌های معیار که به دلیل برخورداری از ساختار اقتصادی متمایز، امکان سنجش وضعیت خراسان رضوی در مقایسه با قطب‌های اقتصادی کشور را فراهم می‌آورند. بنابراین، هدف از انتخاب استان‌ها، معرفی همه آن‌ها به‌عنوان همتای کامل خراسان رضوی نیست؛ بلکه تشکیل مجموعه‌ای از "استان‌های نسبتاً مشابه"، "استان‌های منطقه‌ای" و "استان‌های معیار" است.

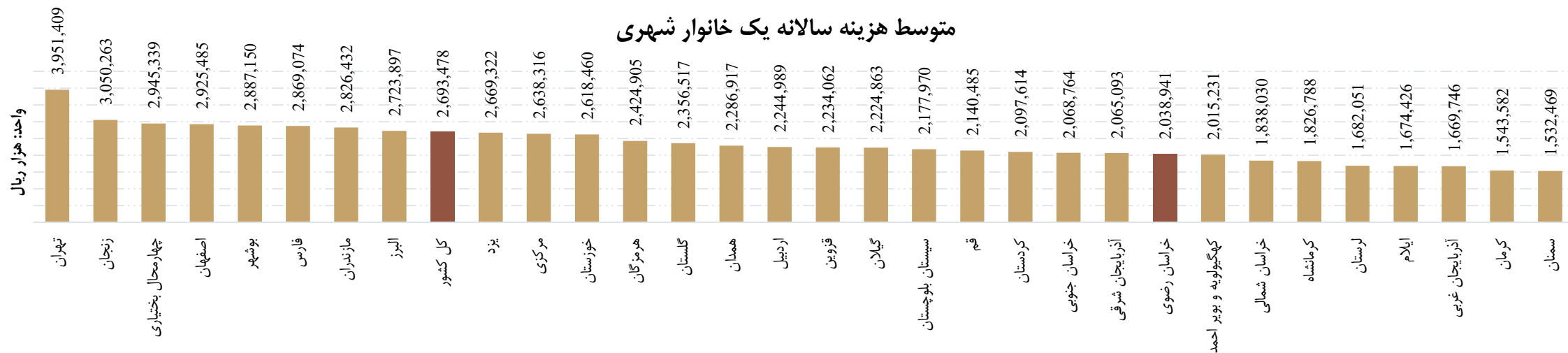
بر این اساس، استان‌های فارس و اصفهان به دلیل برخورداری از اقتصاد نسبتاً بزرگ، مراکز شهری مهم؛ خراسان جنوبی به دلیل هم‌جواری، اشتراکات منطقه‌ای و نزدیکی چشمگیر سطح هزینه و درآمد خانوار؛ تهران به‌عنوان معیار اقتصاد کلان شهری و خدمات‌محور؛ استان کرمان به‌عنوان نمونه‌ای از استان‌های شرقی کشور، با وجود برخورداری از برخی ویژگی‌های جغرافیایی مشترک، به دلیل تفاوت در ساختار اقتصادی و پایین بودن نسبی درآمد خانوارهای شهری، به‌عنوان یک استان مقایسه‌ای با ساختار متفاوت انتخاب شده است.

متوسط هزینه و درآمد سالانه یک خانوار شهری در سال ۱۴۰۳

متوسط درآمد سالانه یک خانوار شهری

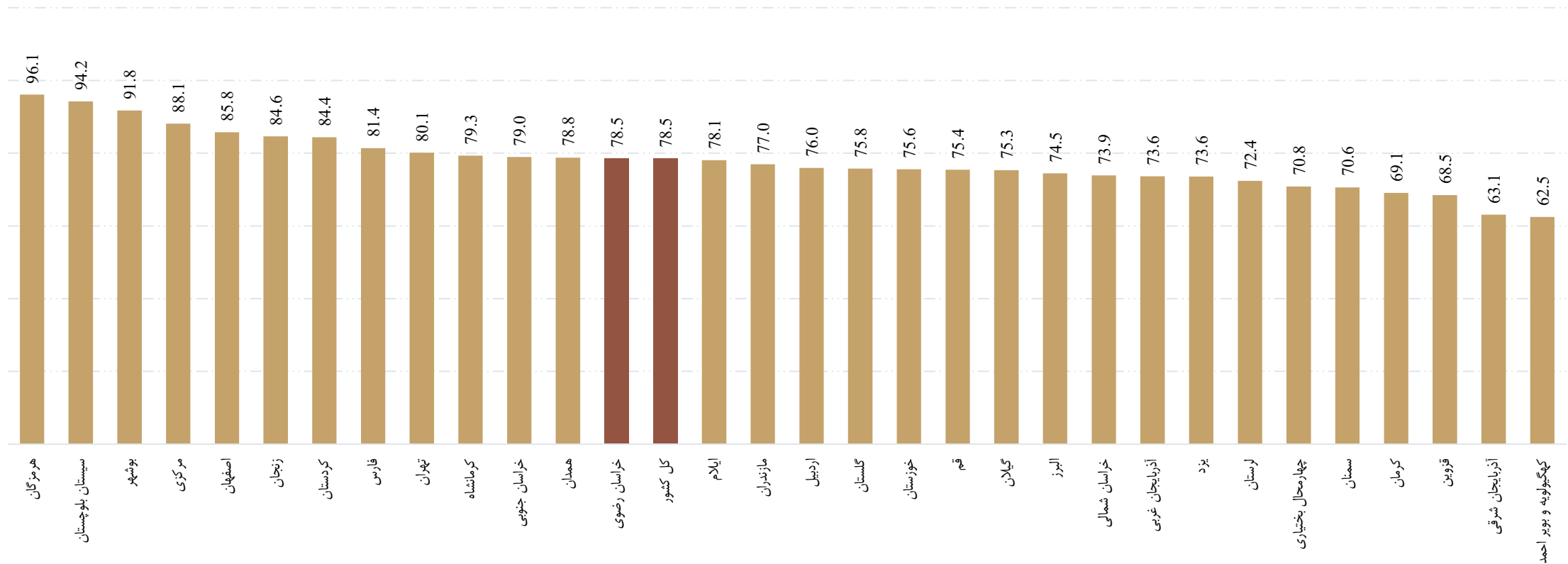


متوسط هزینه سالانه یک خانوار شهری



نسبت هزینه به درآمد سالانه یک خانوار شهری در سال ۱۴۰۳

نسبت هزینه به درآمد یک خانوار شهری



هزینه و درآمد سالانه یک خانوار شهری در سال ۱۴۰۳

- در سطح کشور، تهران، مازندران و چهارمحال و بختیاری به ترتیب سه استان نخست از نظر متوسط درآمد خانوار شهری هستند؛ در مقابل، از نظر متوسط هزینه نیز تهران، زنجان و چهارمحال و بختیاری در رتبه‌های اول تا سوم قرار دارند. همچنین، بالاترین نسبت هزینه به درآمد خانوار در استان‌هایی نظیر هرمزگان، سیستان و بلوچستان و بوشهر مشاهده می‌شود که نشان‌دهنده محدودتر بودن ظرفیت پس‌انداز خانوارها در این استان‌ها است.
- در میان استان‌های مورد مقایسه، فارس با رتبه ۷، اصفهان ۹، خراسان جنوبی ۲۰ و کرمان ۲۹ از نظر **متوسط درآمد** قرار دارند؛ در حالی که خراسان رضوی با متوسط درآمد سالانه ۲۵۹.۶ میلیون تومان، رتبه ۲۱ کشور را دارد. از نظر **متوسط هزینه سالانه** نیز، اصفهان رتبه ۴، فارس ۶، خراسان جنوبی ۲۱، خراسان رضوی ۲۳ و کرمان ۳۰ را به خود اختصاص داده‌اند. در شاخص نسبت هزینه به درآمد نیز اصفهان رتبه ۵، فارس ۸، تهران ۹، خراسان جنوبی ۲۱، خراسان رضوی ۲۳ و کرمان ۲۸ قرار دارند.
- متوسط درآمد سالانه خانوار شهری در خراسان رضوی ۲۵۹.۶ میلیون تومان و متوسط هزینه آن ۲۰۳.۹ میلیون تومان بوده است؛ بنابراین، حدود ۷۸.۵ درصد درآمد خانوار صرف هزینه‌های سالانه می‌شود.
- خراسان رضوی با وجود درآمد نسبتاً پایین خانوارهای شهری، نسبت هزینه به درآمد بالایی دارد؛ از این رو ظرفیت پس‌انداز و تاب‌آوری خانوار در برابر تورم و شوک‌های هزینه‌ای محدودتر است.



مقایسه ضرایب اهمیت زیر گروه‌ها در استان خراسان رضوی با ۵ استان منتخب

خراسان رضوی	خراسان جنوبی	تهران	اصفهان	خراسان رضوی	کرمین
61.8	69.4	69.2	60.8	78.1	71.6
5.4	5.4	4.6	6.1	2.6	4.9
27.9	36.5	31.2	21.4	50.8	37.3
24.4	34.5	28.4	19.4	49.4	35.0
24.3	34.0	28.0	19.0	49.0	34.6
0.0	0.5	0.4	0.4	0.3	0.4
3.5	2.1	2.8	2.0	1.4	2.3
3.1	3.6	4.2	6.3	2.9	5.0
5.1	5.8	7.7	4.3	6.8	7.2
10.2	8.9	11.5	10.6	6.2	7.3
2.8	2.5	5.3	4.3	1.9	2.2
6.2	5.3	4.8	5.7	2.7	4.3
1.2	1.1	1.4	0.7	1.7	0.8
2.8	2.6	2.5	2.3	2.0	2.4
0.7	0.9	1.0	1.0	0.6	1.1
0.6	1.0	0.8	0.5	1.0	1.0
0.2	0.8	1.3	0.7	1.9	1.4

خراسان رضوی	خراسان جنوبی	تهران	اصفهان	خراسان رضوی	کرمین
38.2	30.6	30.8	39.2	21.9	28.4
38.1	30.0	30.3	39.1	21.4	27.8
36.2	28.9	28.8	37.5	20.4	26.5
9.2	7.4	6.9	8.9	4.6	6.3
8.2	6.6	6.2	9.1	4.5	6.7
7.8	5.8	5.9	8.5	4.1	6.1
0.4	0.8	0.3	0.6	0.5	0.6
3.7	2.7	3.2	3.8	2.6	3.0
1.8	1.0	2.2	2.3	0.8	1.0
3.2	4.2	3.4	5.1	3.1	3.2
5.6	4.9	4.4	4.8	2.9	3.6
2.5	1.3	1.6	2.3	1.2	1.6
2.0	0.9	0.9	1.1	0.8	1.0
1.8	1.1	1.5	1.6	0.9	1.4
0.2	0.6	0.5	0.1	0.5	0.6

مقایسه ضرایب اهمیت زیرگروه‌ها در استان خراسان رضوی با ۵ استان منتخب

استان	رتبه متوسط درآمد خانوار شهری	ضریب اهمیت خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها	ضریب اهمیت کالاهای غیرخوراکی و خدمات
تهران	۱	۲۱.۹	۷۸.۱
فارس	۷	۳۰.۶	۶۹.۴
اصفهان	۹	۲۸.۴	۷۱.۶
خراسان جنوبی	۲۰	۳۹.۲	۶۰.۸
خراسان رضوی	۲۱	۳۰.۸	۶۹.۲
کرمان	۲۹	۳۸.۲	۶۱.۸

قانون انگل به‌طور کلی بیان می‌کند که با افزایش درآمد خانوار، سهم هزینه‌های خوراکی از کل هزینه‌ها کاهش می‌یابد. داده‌های استان‌های منتخب نیز تا حد زیادی این الگو را تأیید می‌کند؛ برای نمونه، تهران با رتبه نخست درآمد، کمترین سهم خوراکی‌ها (۲۱.۹٪) و بیشترین سهم کالاها و خدمات غیرخوراکی (۷۸.۱٪) را دارد. با این حال همان‌طور که در جدول نیز ملاحظه می‌شود، سهم زیرگروه‌ها و مخصوصاً خوراکی‌ها در سطح استان‌ها صرفاً تابع سطح درآمد نیست.

مقایسه ضرایب اهمیت زیرگروه‌ها در استان خراسان رضوی با ۵ استان منتخب

قانون انگل یک روند کلی را توضیح می‌دهد، اما برای تفسیر سهم خوراکی‌ها باید هم‌زمان به عواملی مانند هزینه و قیمت مسکن، ساختار خانوار، فرهنگ و الگوی مصرف، میزان خودتأمینی غذایی، تفاوت قیمت‌های محلی، ترکیب جمعیتی و دسترسی به خدمات و ... نیز توجه کرد.

- خراسان جنوبی با وجود رتبه درآمدی اندکی بهتر از خراسان رضوی (رتبه ۲۰ در مقابل ۲۱)، سهم بسیار بیشتری از هزینه خانوار را به خوراکی‌ها اختصاص داده است (۳۹.۱٪ در برابر ۳۰.۳٪). علت اصلی آن، وزن پایین‌تر هزینه‌های مسکن در سبد خانوار خراسان جنوبی (۱۹.۴٪) نسبت به خراسان رضوی (۲۸.۴٪) است؛ بنابراین، سهم کمتر خوراکی در خراسان رضوی را نباید مستقیماً نشانه درآمد یا رفاه بالاتر دانست؛ چون هزینه بالای مسکن و برخی خدمات ضروری، فضای بودجه‌ای خانوار را محدود و سهم نسبی خوراکی‌ها را کوچک‌تر کرده است.

- استان فارس نیز با وجود برخورداری از رتبه درآمدی بالاتر از خراسان رضوی (رتبه ۷ در برابر ۲۱)، سهمی تقریباً مشابه از هزینه خانوار را به خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها اختصاص می‌دهد (۳۰.۰٪ در برابر ۳۰.۳ درصد). این شباهت نشان می‌دهد که سهم خوراکی‌ها صرفاً تابع سطح درآمد نیست و تحت تأثیر ترکیب سایر هزینه‌های ضروری خانوار نیز قرار دارد. در فارس، سهم بالاتر مسکن از بودجه خانوار — ۳۴.۵ درصد در برابر ۲۸.۴ درصد در خراسان رضوی — با سهم کمتر حمل‌ونقل و بهداشت و درمان تا حدی جبران شده است؛ به‌گونه‌ای که سهم حمل‌ونقل در فارس ۸.۹ درصد، در مقابل ۱۱.۵ درصد در خراسان رضوی، و سهم بهداشت و درمان ۵.۸ درصد، در مقابل ۷.۷ درصد است. افزون بر این، ترکیب هزینه‌های خوراکی دو استان نیز یکسان نیست؛ در فارس سهم گوشت، میوه و سبزیجات بیشتر و در خراسان رضوی سهم لبنیات و روغن‌ها و چربی‌ها بالاتر است. بنابراین، درآمد بالاتر فارس الزاماً به کاهش سهم خوراکی‌ها منجر نشده، بلکه امکان تأمین هم‌زمان هزینه‌های بالاتر مسکن و الگوی متفاوتی از مصرف خوراکی را فراهم کرده است.

مقایسه ضرایب اهمیت زیرگروه‌ها در استان خراسان رضوی با ۵ استان منتخب

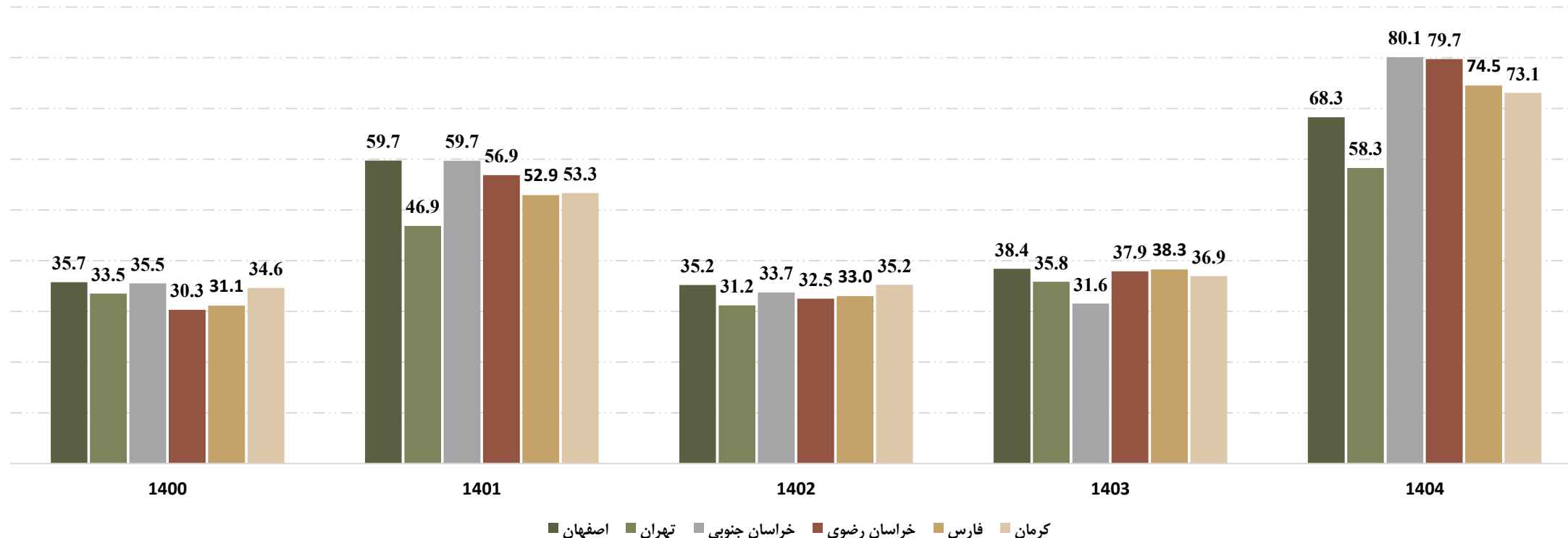
قانون انگل در تبیین الگوی مصرف خانوار، تنها بر سطح درآمد تمرکز دارد و سایر متغیرهای مؤثر بر سبد مصرفی را به‌طور مستقیم لحاظ نمی‌کند. بنابراین، این قانون صرفاً یک روند کلی را نشان می‌دهد که با افزایش درآمد، سهم هزینه‌های خوراکی از کل مخارج خانوار معمولاً کاهش می‌یابد.

با این حال، نمی‌توان تنها با در نظر گرفتن سطح درآمد خانوارها درباره ترکیب سبد مصرفی و ضرایب اهمیت گروه‌های هزینه‌ای اظهار نظر کرد. زیرا عواملی مانند قیمت و هزینه مسکن، قیمت نسبی مواد غذایی، بُعد و ترکیب خانوار، فرهنگ و الگوی مصرف، دسترسی به کالا و خدمات، میزان خوداتکایی و ... نیز بر سهم هر گروه از هزینه‌ها اثر می‌گذارند.

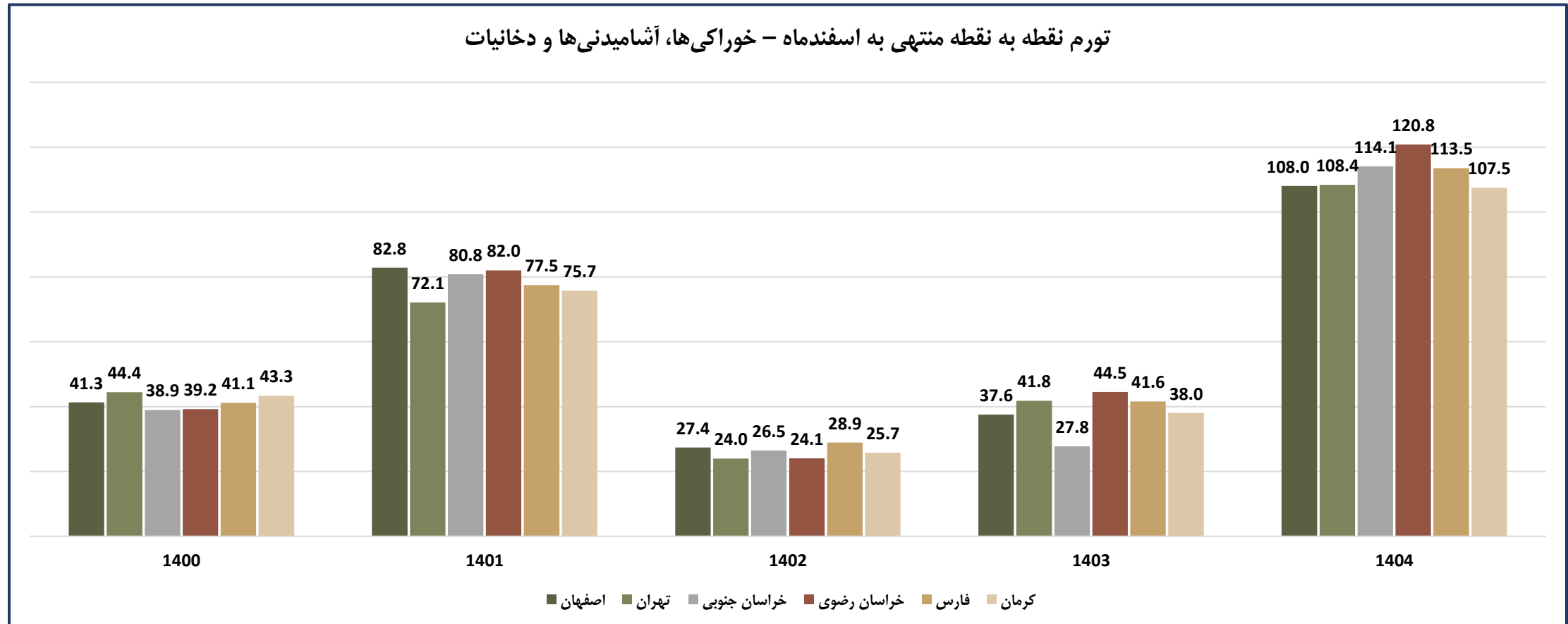
برای مثال، خراسان رضوی با وجود قرار گرفتن در رتبه ۲۱ درآمد خانوار شهری، سهم خوراکی‌ها و آشامیدنی‌های برابر با ۳۰.۳ درصد دارد که به سهم فارس با رتبه درآمدی ۷ نزدیک است. همچنین سهم خوراکی‌های خراسان رضوی از خراسان جنوبی، با رتبه درآمدی نزدیک‌تر، پایین‌تر است. این تفاوت‌ها نشان می‌دهد که درآمد به‌تنهایی نمی‌تواند تغییرات ضرایب اهمیت و ساختار سبد مصرفی خانوار را توضیح دهد.

مقایسه تورم نقطه به نقطه منتهی به اسفندماه استان خراسان رضوی با ۵ استان منتخب از سال ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۴

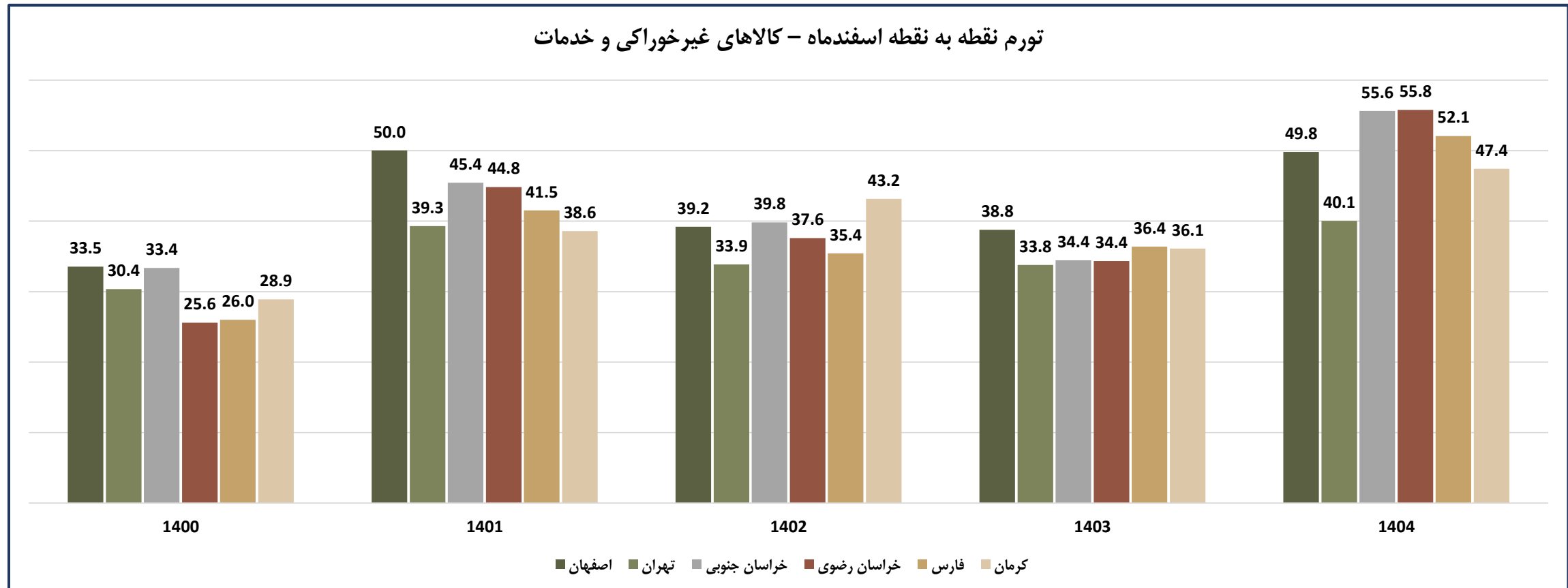
تورم نقطه به نقطه منتهی به اسفندماه - شاخص کل



در اسفندماه سال ۱۴۰۴ بیشترین سطح تورم نقطه به نقطه مربوط به استان خراسان جنوبی بوده است. استان خراسان رضوی در میان ۶ استان منتخب، جایگاه دوم را دارا بوده و استان‌های فارس، کرمان، اصفهان و تهران به ترتیب در جایگاه سوم تا ششم قرار گرفته‌اند.



در اسفندماه سال ۱۴۰۴ بیشترین سطح تورم نقطه به نقطه در خوراکی و آشامیدنی، مربوط به استان خراسان رضوی بوده است. استان‌های خراسان جنوبی، فارس، تهران، اصفهان و کرمان به ترتیب در جایگاه دوم تا ششم قرار گرفته‌اند.



بیشترین سطح تورم نقطه به نقطه در غیرخوراکی ها و خدمات در اسفندماه سال ۱۴۰۴ مربوط به استان خراسان رضوی بوده است. استان های خراسان جنوبی، فارس، اصفهان، کرمان و تهران به ترتیب در جایگاه دوم تا ششم قرار گرفته اند.

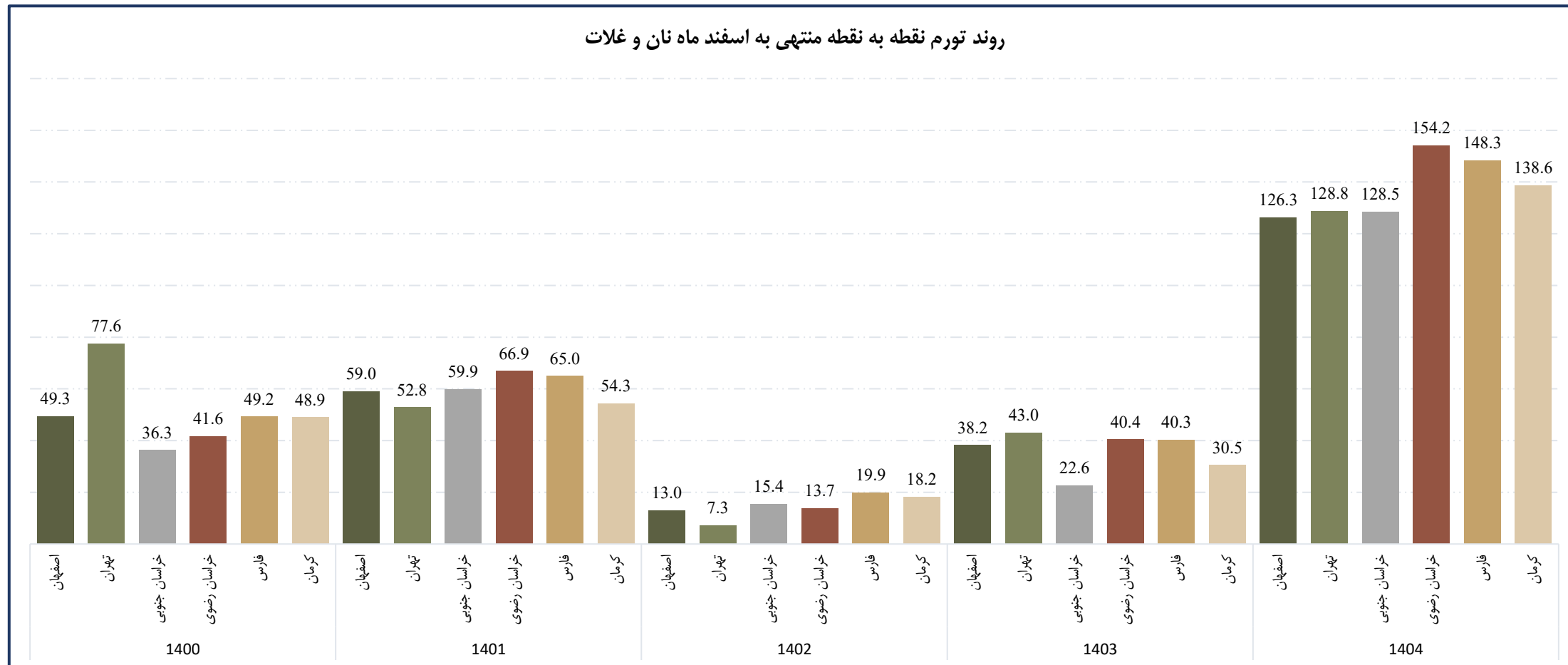
جمع بندی مقایسه تورم نقطه به نقطه منتهی به اسفندماه از سال ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۴

- بررسی روند تورم نقطه به نقطه در استان های منتخب نشان می دهد که اگرچه رتبه استان ها در سال های مختلف جابه جا شده است، اما مسیر تغییرات نرخ تورم آن ها عمدتاً هم جهت و متأثر از روندهای مشترک بوده است. پس از تعدیل تورم در سال های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳، نرخ ها در اسفند ۱۴۰۴ در همه استان های مورد بررسی افزایش چشمگیری داشته است؛ با این تفاوت که خراسان رضوی در اغلب گروه ها در میان استان های دارای بالاترین تورم قرار گرفته است.
 - **شاخص کل:** در سال ۱۴۰۳ با وجود اینکه استان با تورم ۳۷.۹ درصد رتبه ۳ را در میان استان های مورد بررسی به خود اختصاص داده اما در اسفند ماه ۱۴۰۴ خراسان رضوی با تورم نقطه به نقطه ۷۹.۷ درصد، رتبه دوم را داشته و تنها با ۰.۴ واحد درصد فاصله از خراسان جنوبی با نرخ ۸۰.۱ درصد، در جایگاه بعدی قرار گرفته است.
 - **خوراکی ها، آشامیدنی ها و دخانیات:** در اسفند ماه سال ۱۴۰۳ استان با نرخ تورم ۴۴.۵ درصد در صدر استان های منتخب قرار داشته است. در اسفند ماه ۱۴۰۴ نیز با تورم نرخ ۱۲۰.۸ درصد، بالاترین تورم را میان استان های منتخب ثبت کرده است. فاصله آن با خراسان جنوبی، به عنوان استان دوم با نرخ ۱۱۴.۱ درصد، معادل ۶.۷ واحد درصد بوده که بیانگر فشار تورمی بیشتر اقلام خوراکی در استان است.
 - **کالاهای غیر خوراکی و خدمات:** در اسفند ماه ۱۴۰۳ خراسان رضوی با تورم ۳۴.۴ درصد در جایگاه چهارم به طور مشترک با خراسان جنوبی قرار داشته، اما در اسفند ماه ۱۴۰۴ با تورم ۵۵.۸ درصد در رتبه نخست قرار گرفته است؛ هرچند اختلاف آن با خراسان جنوبی با نرخ ۵۵.۶ درصد بسیار محدود و تنها ۰.۲ واحد درصد بوده است.
- در اسفند ماه ۱۴۰۴، خراسان رضوی در هر سه شاخص در جمع دو استان اول قرار داشته است. بر مبنای اطلاعات موجود، خوراکی ها عامل اصلی تشدید و جهش تورمی استان در سال ۱۴۰۴ بوده اند؛ زیرا نرخ تورم این گروه نسبت به اسفند ۱۴۰۳ از ۴۴.۵ درصد به ۱۲۰.۸ درصد افزایش یافته، در حالی که تورم غیر خوراکی ها و خدمات از ۳۴.۴ درصد به ۵۵.۸ درصد رسیده است.**

با این حال، باید توجه داشت که تورم کل حاصل همزمان شدت افزایش قیمت در هر گروه و وزن آن گروه در سبد مصرفی خانوار است.

مقایسه تورم نقطه به نقطه نان و غلات استان خراسان رضوی با ۵ استان منتخب

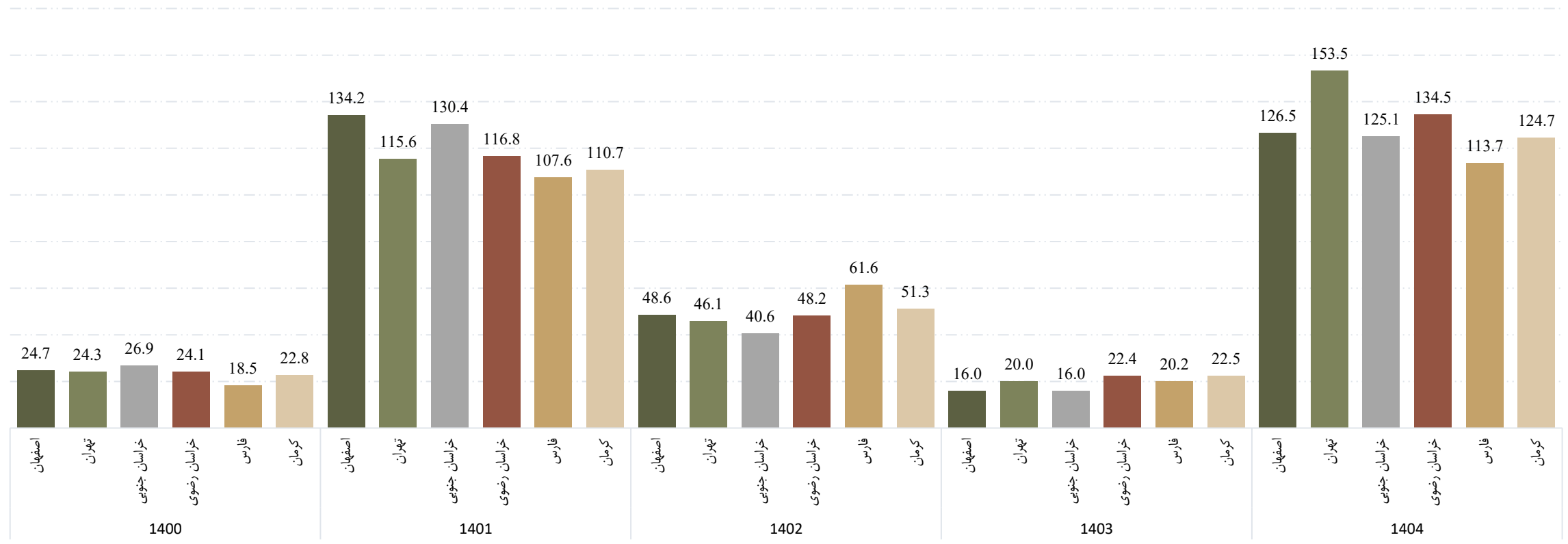
روند تورم نقطه به نقطه منتهی به اسفند ماه نان و غلات



خراسان رضوی در میان استان‌های مورد بررسی **بالاترین** تورم نقطه به نقطه نان و غلات را در اسفند ماه ۱۴۰۴ به خود اختصاص داده است.

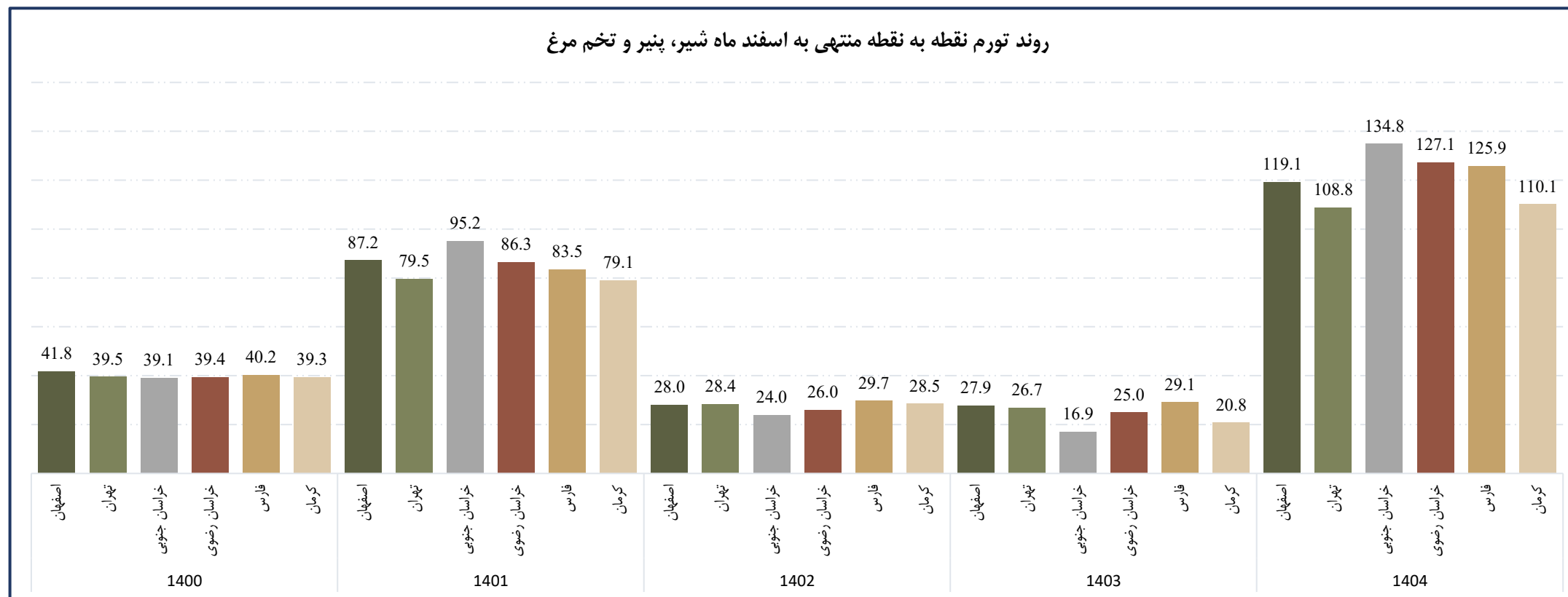
مقایسه تورم نقطه به نقطه گوشت قرمز و ماکیان استان خراسان رضوی با ۵ استان منتخب

روند تورم نقطه به نقطه منتهی به اسفند ماه گوشت قرمز و ماکیان



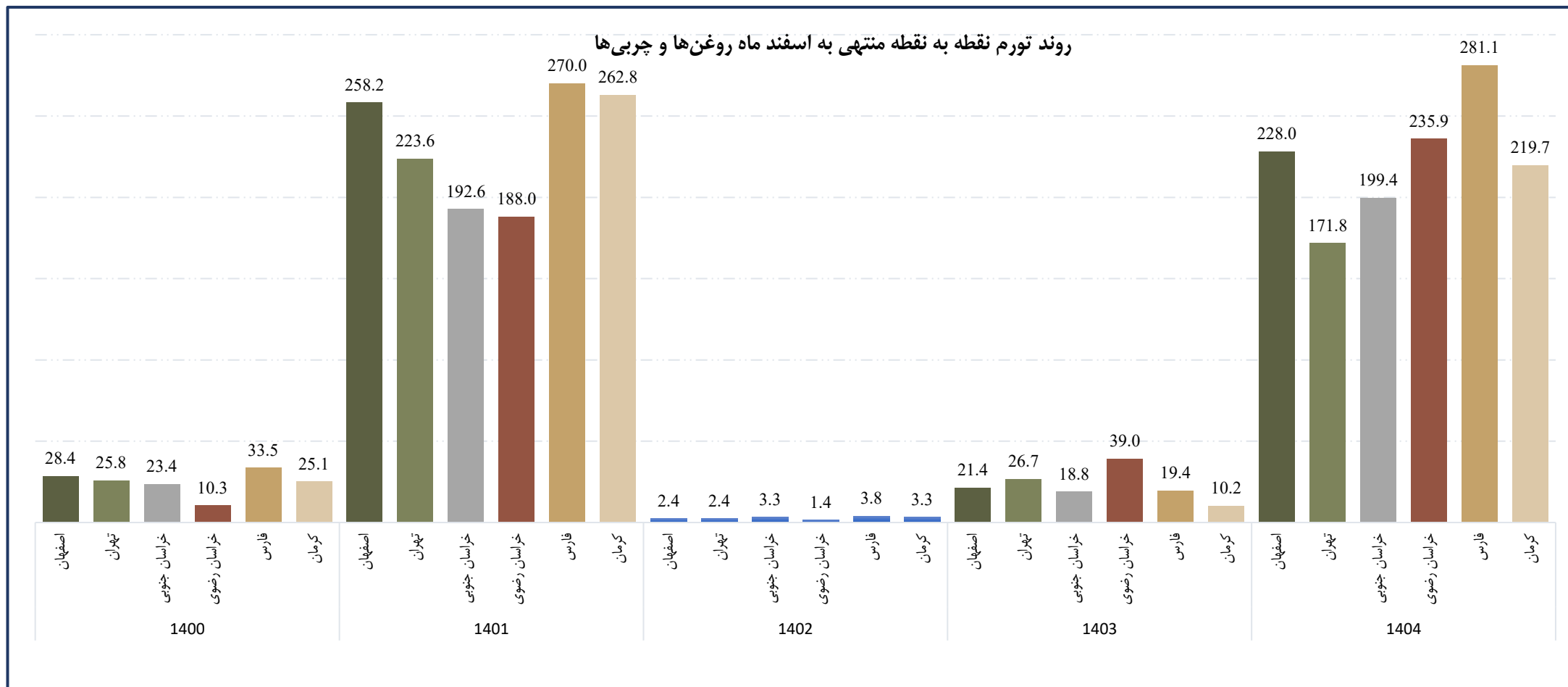
خراسان رضوی در اسفند ۱۴۰۴، پس از تهران، در میان استان‌های مورد بررسی **دومین** نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه در گروه گوشت قرمز و گوشت ماکیان را ثبت کرده است.

مقایسه تورم نقطه به نقطه شیر، پنیر و تخم مرغ استان خراسان رضوی با ۵ استان منتخب



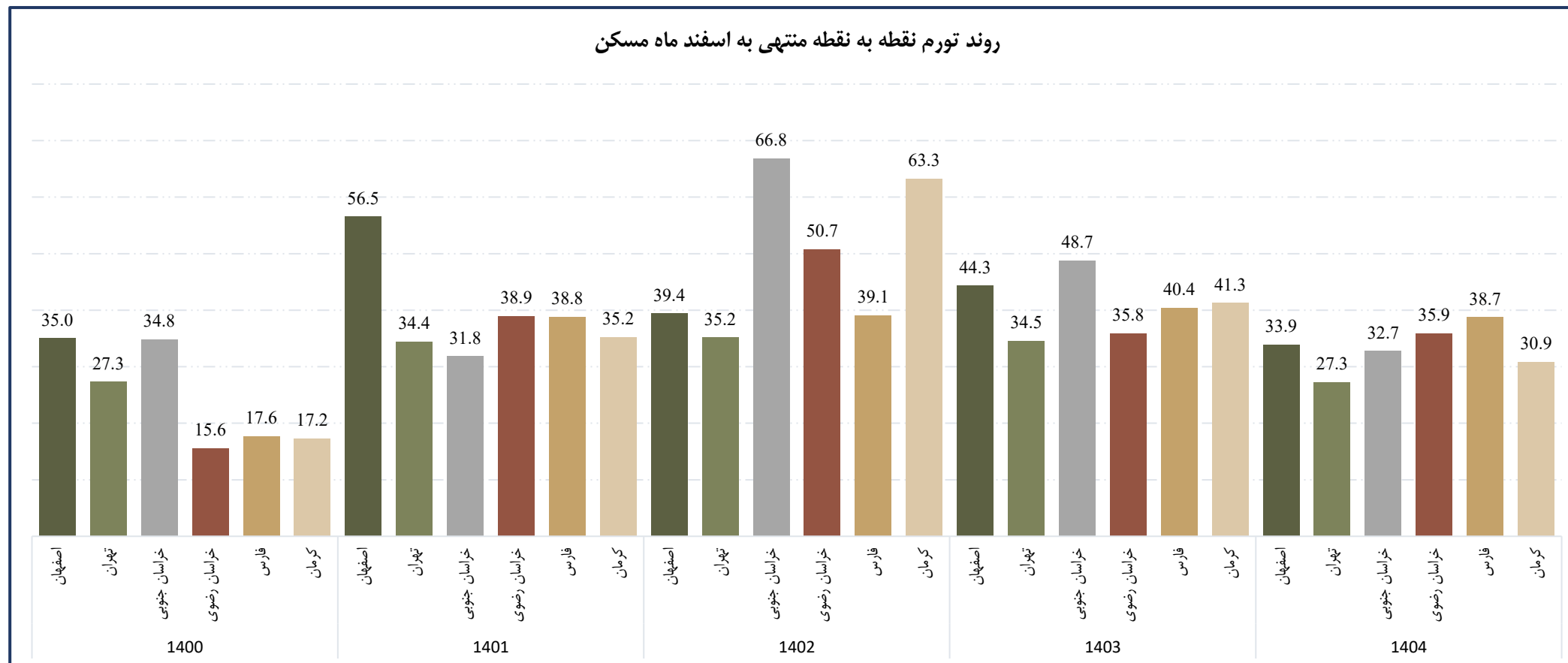
خراسان رضوی در اسفند ۱۴۰۴، پس از خراسان جنوبی، در میان استان‌های مورد بررسی **دومین** نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه در گروه شیر، پنیر و تخم مرغ را ثبت کرده است.

مقایسه تورم نقطه به نقطه روغن ها و چربی ها در استان خراسان رضوی با ۵ استان منتخب



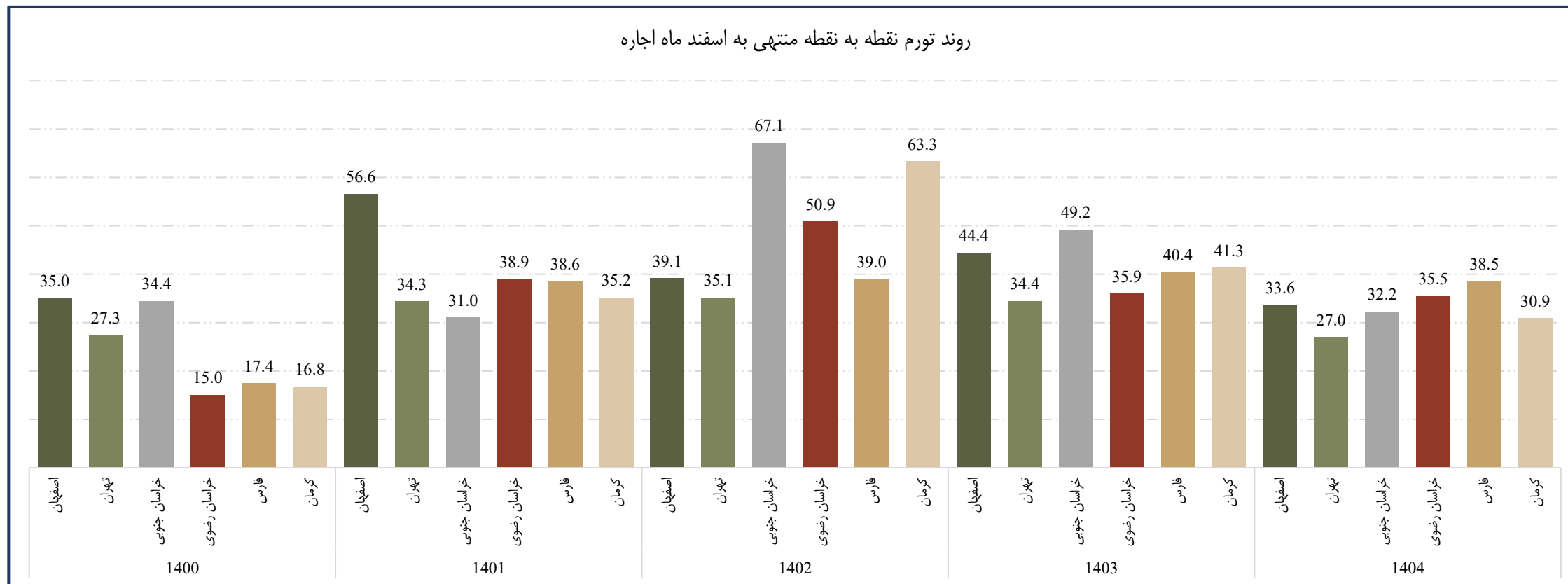
خراسان رضوی در اسفند ۱۴۰۴، پس از فارس، در میان استان های مورد بررسی **دومین** نرخ تورم نقطه به نقطه در گروه روغن ها و چربی ها را ثبت کرده است.

مقایسه تورم نقطه به نقطه منتهی به اسفند ماه مسکن در استان خراسان رضوی با ۵ استان منتخب



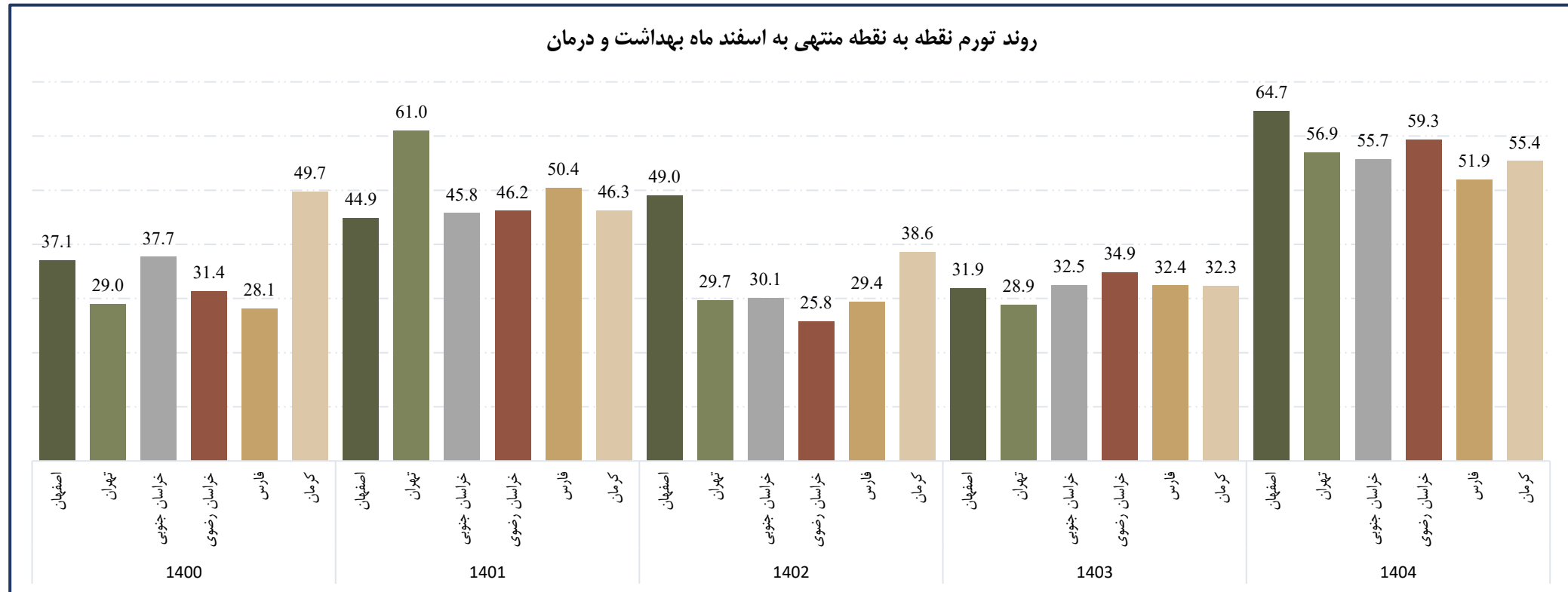
خراسان رضوی در اسفند ۱۴۰۴، پس از فارس، در میان استان‌های مورد بررسی **دومین** نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه در گروه مسکن را ثبت کرده است.

مقایسه تورم نقطه به نقطه منتهی به اسفند ماه اجاره در استان خراسان رضوی با ۵ استان منتخب



خراسان رضوی در اسفند ۱۴۰۴، پس از فارس، در میان استان‌های مورد بررسی **دومین** نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه در گروه اجاره را ثبت کرده است.

مقایسه تورم نقطه به نقطه منتهی به اسفند ماه بهداشت و درمان در استان خراسان رضوی با ۵ استان منتخب



خراسان رضوی در اسفند ۱۴۰۴، پس از اصفهان، در میان استان‌های مورد بررسی **دومین** نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه در گروه بهداشت و درمان را ثبت کرده است.

جمع بندی تورم نقطه به نقطه منتهی به اسفند ماه برخی زیرگروه‌ها در استان خراسان رضوی

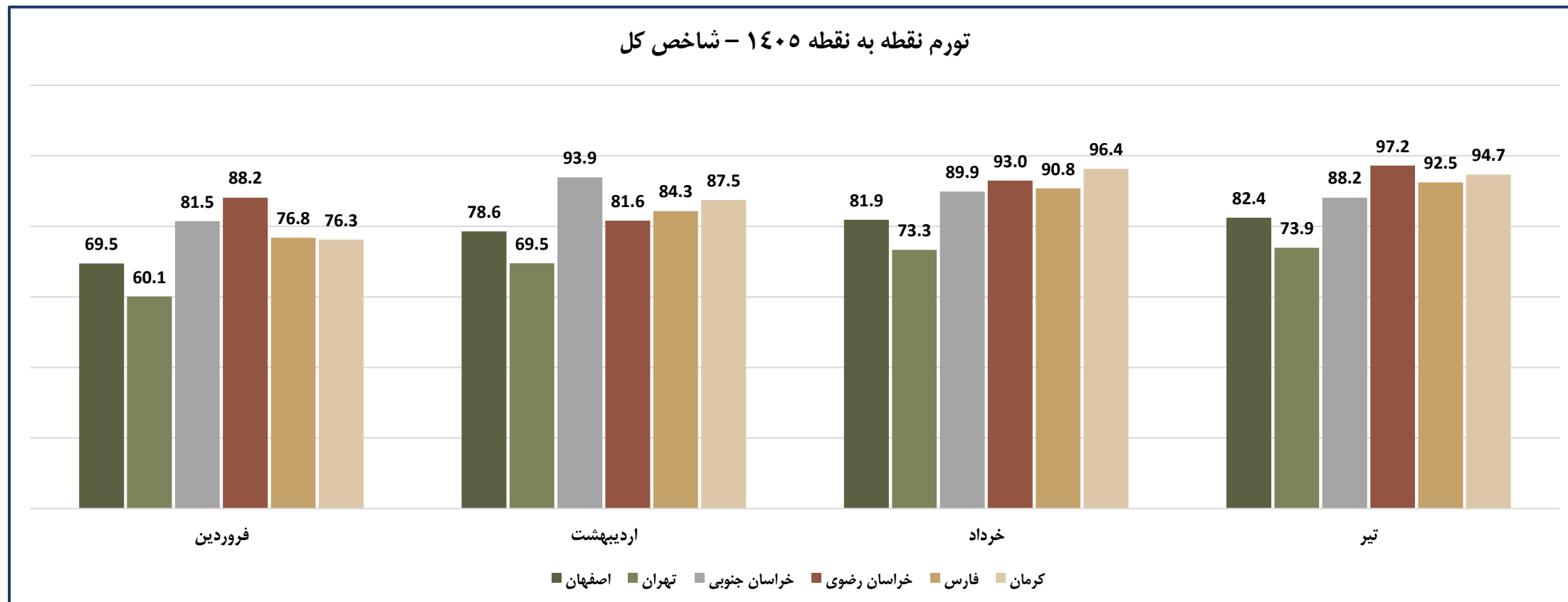
بررسی زیرگروه‌ها نشان می‌دهد تورم در خراسان رضوی در اسفند ۱۴۰۴ صرفاً به یک یا چند قلم محدود نبوده، بلکه در طیفی از اقلام اساسی خوراکی و هزینه‌های ضروری غیرخوراکی شدت داشته است. استان در گروه نان و غلات رتبه نخست و در گروه‌های گوشت، لبنیات، روغن‌ها و چربی‌ها، مسکن، اجاره و بهداشت و درمان عمدتاً رتبه دوم را در میان استان‌های منتخب داشته است.

این الگو بیانگر آن است که فشار تورمی به‌طور هم‌زمان بر سه بخش اصلی سبد معیشت خانوار وارد شده است:

- خوراکی‌های پایه و پرمصرف: نان و غلات، گوشت، لبنیات و روغن؛
- هزینه مسکن: شامل مسکن و اجاره؛
- خدمات ضروری: به‌ویژه بهداشت و درمان.

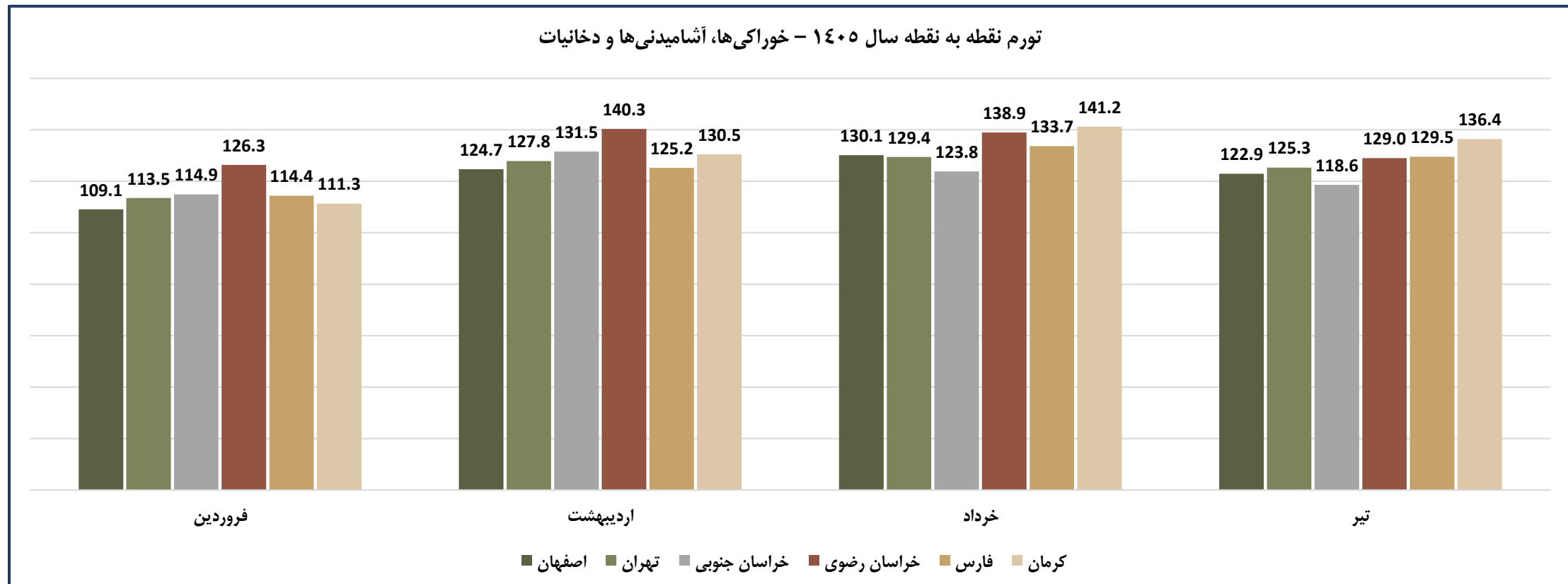
بنابراین، تورم خراسان رضوی در این مقطع، ماهیتی فراگیر و معیشت‌محور داشته و به دلیل تمرکز در کالاها و خدمات ضروری و کم‌جانشین، می‌تواند قدرت خرید و امکان تعدیل هزینه خانوارها را بیش از پیش محدود کند.

مقایسه تورم نقطه به نقطه استان خراسان رضوی با ۵ استان منتخب – سال ۱۴۰۵



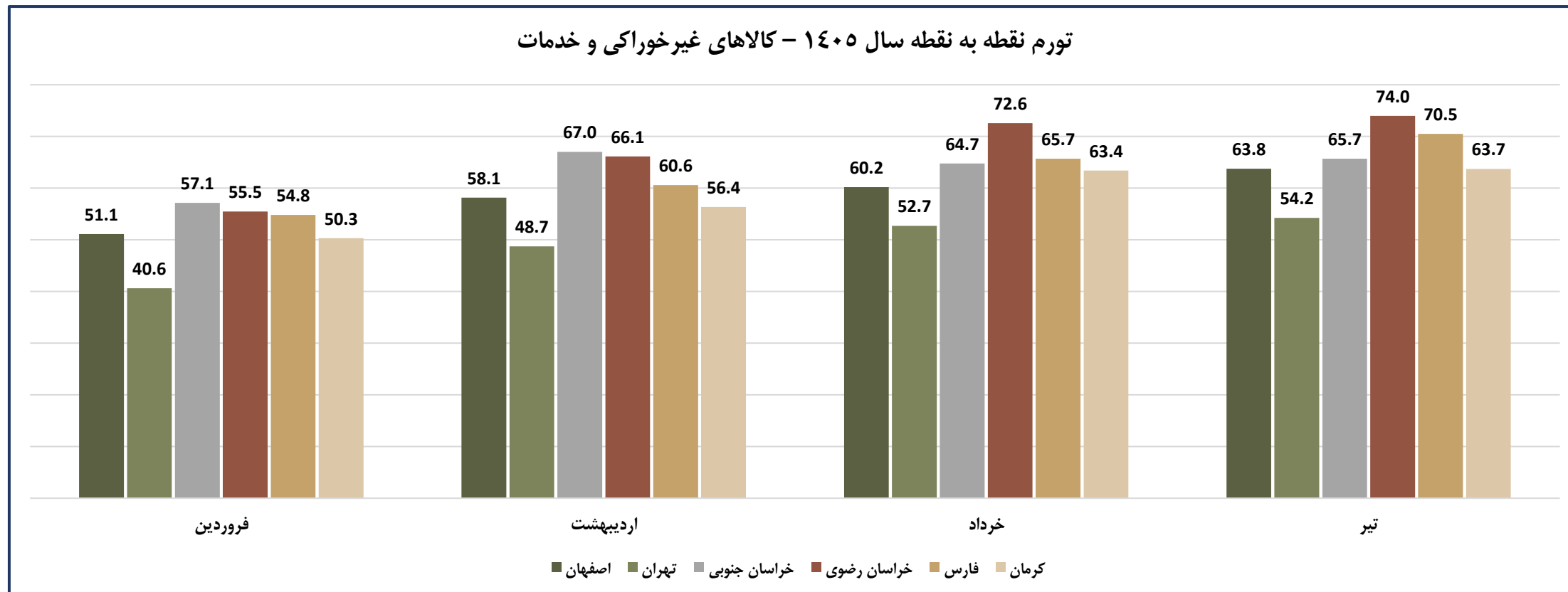
نرخ تورم نقطه به نقطه استان خراسان رضوی در ۵ ماهه نخست سال ۱۴۰۵ در میان استان‌های مورد نظر، عمدتاً مقدار بالایی داشته است. در میان این استان‌ها، استان تهران همواره کمترین سطح تورم نقطه به نقطه را دارا بوده است. در تیر ۱۴۰۵ استان بالاترین نرخ تورم را به ثبت رسانده است.

مقایسه تورم نقطه به نقطه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات استان خراسان رضوی با ۵ استان منتخب - سال ۱۴۰۵



با وجود نوسانات قابل توجه در جایگاه استان‌های مورد نظر از نظر نرخ تورم نقطه به نقطه گروه خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها، به طور کلی می‌توان گفت استان خراسان رضوی از ابتدای سال همواره جزو استانهای با سطح تورم بالا بوده است.

مقایسه تورم نقطه به نقطه کالاهای غیر خوراکی و خدمات استان خراسان رضوی با ۵ استان منتخب - سال ۱۴۰۵



در زیرگروه کالاهای غیر خوراکی و خدمات، به ترتیب استان‌های تهران و اصفهان همواره کمترین نرخ تورم نقطه به نقطه را در سال ۱۴۰۵ داشته‌اند. استان خراسان رضوی نیز عمدتاً تورم بالایی را تجربه کرده است و در تیر ماه ۱۴۰۵ در مقایسه با تیر ماه ۱۴۰۴ بالاترین نرخ تورم را داراست.

بررسی شاخص قیمت مصرف کننده و روند تورم در خراسان رضوی نشان می دهد که استان در سال های اخیر، به ویژه از اواخر سال ۱۴۰۴، در مقایسه با متوسط کشور با فشار تورمی بیشتری مواجه بوده است. این تفاوت در اسفند ۱۴۰۴ در مقایسه خراسان رضوی با استان های منتخب شامل تهران، اصفهان، فارس، کرمان و خراسان جنوبی به طور آشکاری نمایان شد. خراسان رضوی با تورم نقطه به نقطه ۷۹.۷ درصدی در شاخص کل، پس از خراسان جنوبی با نرخ ۸۰.۱ درصد، در جایگاه دوم این مجموعه از استان ها قرار گرفت. در گروه "خوراکی ها و آشامیدنی ها"، تورم نقطه به نقطه خراسان رضوی به ۱۲۰.۸ درصد رسید که بالاترین نرخ در میان استان های منتخب بود؛ خراسان جنوبی نیز با نرخ ۱۱۴.۱ درصد در رتبه بعدی قرار داشت. در گروه "کالاهای غیرخوراکی و خدمات" نیز خراسان رضوی با تورم ۵۵.۸ درصدی، بالاتر از تهران، اصفهان، فارس و کرمان قرار گرفت و رتبه نخست را در میان استان های منتخب به خود اختصاص داد؛ خراسان جنوبی با نرخ ۵۵.۶ درصد در جایگاه بعدی قرار داشت. بنابراین، خراسان رضوی در هر سه شاخص کل، خوراکی ها و کالاهای غیرخوراکی و خدمات، در میان دو استان نخست این مقایسه قرار گرفته است. برتری تورمی خراسان رضوی نسبت به استان های منتخب، صرفاً ناشی از یک گروه کالایی خاص نیست؛ بلکه همزمانی تورم بالای خوراکی ها با رشد قابل توجه قیمت کالاهای غیرخوراکی و خدمات، نشان دهنده فراگیری نسبی فشارهای قیمتی در سبد مصرفی خانوارهای استان است.

یافته‌های گزارش نشان می‌دهد تفاوت نرخ تورم کل میان استان‌ها تا حد زیادی از تفاوت در ضرایب اهمیت گروه‌های کالایی و خدماتی ناشی می‌شود؛ زیرا شاخص قیمت مصرف‌کننده، میانگینی موزون از تغییرات قیمت اقلام سبد مصرفی خانوار است. از آنجا که شاخص قیمت مصرف‌کننده یک میانگین موزون از تغییرات قیمت گروه‌های مختلف است، سهم هر گروه در سبد هزینه خانوار تعیین می‌کند که افزایش قیمت آن گروه تا چه اندازه در تورم کل استان منعکس شود. بنابراین، هنگامی که تورم گروه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات افزایش قابل توجهی دارد، استان‌هایی که خانوارهای آن‌ها سهم بیشتری از هزینه خود را به این گروه اختصاص می‌دهند، تورم کل بالاتری را تجربه می‌کنند.

با این حال، ضرایب اهمیت خود متغیری مستقل و صرفاً تابع سطح درآمد نیستند. هرچند مطابق قانون انگل، با کاهش درآمد خانوار سهم هزینه خوراکی‌ها در سبد مصرفی افزایش می‌یابد، اما الگوی هزینه خانوارها تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل دیگر نیز قرار دارد؛ از جمله ترکیب جمعیتی، بعد خانوار، فرهنگ و عادات مصرفی، میزان شهرنشینی، سهم هزینه مسکن و اجاره، دسترسی به خدمات، ساختار تولید و اشتغال، موقعیت جغرافیایی و شرایط عرضه کالا. از این رو، نمی‌توان تفاوت ضرایب اهمیت و در نتیجه تفاوت تورم کل استان‌ها را تنها با متوسط درآمد خانوارها تبیین کرد.

در خراسان رضوی، متوسط درآمد سالانه خانوار شهری حدود ۲۵۹.۶ میلیون تومان و متوسط هزینه سالانه آن حدود ۲۰۳.۹ میلیون تومان است؛ بنابراین، حدود ۷۸.۵ درصد درآمد خانوار صرف هزینه‌های مصرفی می‌شود. قرار گرفتن استان در رتبه ۲۱ کشور از نظر متوسط درآمد خانوار شهری و نسبت نسبتاً بالای هزینه به درآمد، نشان می‌دهد خانوارهای استان در برابر افزایش قیمت اقلام ضروری، به‌ویژه خوراکی‌ها، مسکن و خدمات، آسیب‌پذیری بیشتری دارند.

افزون بر تفاوت در ضرایب اهمیت و ترکیب سبد مصرفی خانوار، اختلاف نرخ تورم میان استان‌ها می‌تواند ناشی از تفاوت در میزان رشد قیمت گروه‌ها و زیرگروه‌های کالایی باشد. این تفاوت‌ها نیز تحت تأثیر عواملی مانند ساختار و عمق بازارهای محلی، شرایط تأمین و عرضه کالا و خدمات، هزینه‌های حمل‌ونقل و توزیع، میزان وابستگی استان به تأمین کالا از خارج از استان، ارتباطات تجاری و قیمتی با استان‌های هم‌جوار و ... شکل می‌گیرد.

در این چارچوب، هزینه حمل‌ونقل و لجستیک می‌تواند یکی از عوامل مؤثر بر تفاوت‌های تورمی بین‌استانی باشد. هرچه فاصله مراکز تولید و تأمین کالا از بازار مصرف بیشتر، دسترسی به شبکه حمل‌ونقل پرهزینه‌تر، یا وابستگی استان به ورود مواد اولیه و کالاهای مصرفی از سایر مناطق بیشتر باشد، هزینه انتقال کالا در قیمت نهایی آن سهم بالاتری پیدا می‌کند. افزایش کرایه حمل، هزینه تأمین مواد اولیه برای تولیدکنندگان و هزینه رساندن کالا به بازار مصرف را بالا می‌برد و بخشی از آن می‌تواند به مصرف‌کننده منتقل شود. از سوی دیگر، پژوهش‌های مرتبط با پویایی تورم نشان می‌دهد مجاورت استان‌ها، از طریق کاهش هزینه جابه‌جایی، تسهیل جریان کالا و افزایش رقابت، بر قیمت‌ها و تورم منطقه‌ای اثرگذار است. بنابراین، بررسی جایگاه خراسان رضوی در شبکه تأمین و توزیع کالا، فاصله آن از مبداهای اصلی تأمین و وضعیت هزینه‌های حمل، می‌تواند در تبیین بخشی از تفاوت تورمی استان با سایر مناطق مفید باشد.

در سطح ملی، مهار پایدار تورم مستلزم کنترل همزمان ریشه‌های پولی، مالی و هزینه‌ای آن است. رشد نقدینگی بیش از ظرفیت تولید واقعی، کسری بودجه و شیوه تأمین آن، نوسانات نرخ ارز و افزایش هزینه تأمین مواد اولیه، کالاهای واسطه‌ای و نهاده‌های وارداتی، از مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر افزایش سطح عمومی قیمت‌ها هستند. جهش نرخ ارز نیز از طریق افزایش هزینه تولید، واردات، حمل‌ونقل و سرمایه در گردش بنگاه‌ها، تورم فشار هزینه را تشدید می‌کند. بنابراین، اعمال انضباط پولی، مدیریت کسری بودجه، کاهش نااطمینانی ارزی و تقویت ثبات در محیط کسب‌وکار، پیش‌شرط کنترل پایدار تورم در سطح کشور است.

در سطح استانی، سیاست‌های حمایتی باید علاوه بر دهک درآمدی، تفاوت در سبد مصرف خانوارها، سطح قیمت‌ها، ضرایب اهمیت گروه‌های ضروری و شدت تورم در هر استان را نیز در نظر بگیرند. در خراسان رضوی، با توجه به تورم بالای خوراکی‌ها و اهمیت گروه‌هایی مانند نان و غلات، گوشت، لبنیات، روغن، مسکن و درمان در هزینه خانوار، اولویت سیاستی باید بر تقویت امنیت غذایی خانوارهای کم‌درآمد، کاهش هزینه تأمین و توزیع کالاهای اساسی، بهبود زیرساخت‌های لجستیکی و نظارت مؤثر بر زنجیره عرضه این اقلام متمرکز باشد.

در مجموع، تفاوت تورم خراسان رضوی با متوسط کشور را باید حاصل برهم‌کنش دو دسته عامل دانست: نخست، ساختار سبد مصرفی و ضرایب اهمیت گروه‌های مختلف در هزینه خانوار؛ و دوم، تغییرات قیمت همین گروه‌ها تحت تأثیر عوامل کلان، هزینه‌های تأمین و حمل‌ونقل، ساختار عرضه، بازار مسکن، پیوندهای اقتصادی با استان‌های مجاور و ... از این رو، سیاست‌گذاری مؤثر برای کاهش آثار تورم در استان، نیازمند نگاهی همزمان به سیاست‌های کلان ضدتورمی و مداخلات هدفمند، متناسب با ویژگی‌های مصرفی و اقتصادی خراسان رضوی است.

- مرکز آمار ایران (۱۴۰۵)
- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان خراسان رضوی (۱۴۰۵)
- اتاق تهران (۱۴۰۵). بررسی مقایسه‌ای نرخ تورم در تهران و دیگر استان‌ها.
- کهریزی و همکاران (۱۳۹۷). پویایی‌های تورم استان‌های ایران: رویکرد اقتصادسنجی فضایی